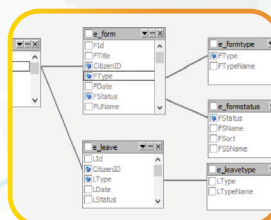
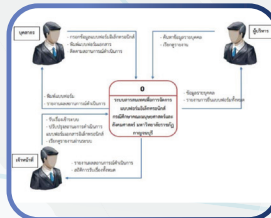
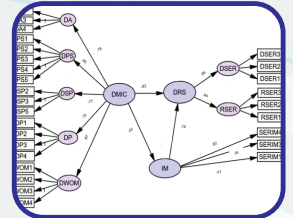

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Journal of Kanchanaburi Rajabhat University

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565 ISSN 2286-7589

ISSN 2286-7589

สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Journal of Kanchanaburi Rajabhat University
วารสารวิชาการระดับชาติ ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2
รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567

คณะผู้จัดทำวารสาร ที่ปรึกษา

ดร.ณรงค์เดช รัตนานนท์เสถียร

ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.มนต์ชัย

เขียนทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สมบัติ

กาญจนกิจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์

ยกส์าน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย

พันธเสน

มหาวิทยาลัยรังสิต

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์

สังข์รักษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศาสตราจารย์ชวน

เพชรแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.วาณี

ชัยวัฒน์สิน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะกรรมการบริหารวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ีย์

สุขชานา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์

รวมชมรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานนท์

วันลา

ดร.ปิยะพร พิทักษ์ตันสกุล

นางอัมพร ไชยศรี

ฝ่ายจัดการ

ดร.ปิยะพร พิทักษ์ตันสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ วันลา

นางอัมพร ไชยศรี

นางสาวสำอางค์ ชูศรี

นายเรวัตตะ กิจจานุรักษ์

นางปัทมา ชัคัตตริย

นางวันวิสา ไบบัว

นางสาวปติตตา บุญอินทร์

นางสาวสุนันทา แก้วสอาด

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฉบับนี้เป็นฉบับประจำปีี่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการให้นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สนใจได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์อื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาสังคม และการท่องเที่ยว ทั้งในรูปแบบของบทความวิชาการและบทความวิจัย

สาระในวารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง และบทความวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 11 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัยด้านการศึกษา 3 เรื่อง บทความวิจัยด้านสังคม จำนวน 4 เรื่อง บทความวิจัยด้านเศรษฐกิจและการบริหาร จำนวน 4 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 13 เรื่อง โดยเป็นบทความจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนใจและการศึกษาวิจัยที่หลากหลาย โดยเนื้อหาบทความล้วนมีความหลากหลายและน่าสนใจ สำหรับนักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้ให้ความสนใจติดตามวารสารของเราอย่างต่อเนื่อง พบกันใหม่ฉบับหน้า

ศาสตราจารย์ ดร.มนต์ชัย เทียนทอง
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ	
ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การพัฒนาบทเรียนออนไลน์	3
จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	
พัฒนาการของการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์	14
ทรงวุฒิ สารสาริน	
บทความวิจัย	
การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะ	29
ด้านการอ่าน กรณีศึกษาวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
อุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ และธนาวดี ขุนด้วง	
สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล	40
โรงพยาบาลตำรวจ	
พิชชาพร ดีชู และชินโสณ วิสิษฐนิธิกิจจา	
การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ในอำเภอด่านช้าง	53
จังหวัดสุพรรณบุรี	
ศศิพิมพ์มาศ หงษ์สมบัติ	
สมการโครงสร้างของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการภาพลักษณ์และการตัดสินใจใช้บริการ	66
ศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย	
ศรีสุดา แก้วอำรัตน์ สิญาธร นาคพิน และพิมพ์แพรว ศรีสวัสดิ์	
ปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ	79
กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง	
อัมพร กรุดวงษ์ ฉัตรตระกูล ปานอุทัย อุทัย บุญประเสริฐ ปริญญา นาเหนือ ธเนตร กุลเทศ จุไรรัตน์ อุดมวิโรจน์สิน	
โสทธิพัฒน์ วรรณนุรักษ์ ภาษา ทะรังศรี ทัดดาว นาควงศ์ และดลชาดา ธนจิรเลิศกุล	
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	91
ฉะเชิงเทรา เขต 1	
เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น และกัลยมน อินทุสุต	
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร	102
และปริมณฑล	
ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์	
กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	115
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
รสสุคนธ์ มั่นคง จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย นภาเดช บุญเชิดชู และโยธิน ศรีโสภา	
ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	127
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	
ชนกฤต มิตรสงเคราะห์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร	141
วัชรพงษ์ พินิตอำรง	
พฤติกรรมทางเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง	150
ปนัดดา กันกา และชินโสณ วิสิษฐนิธิกิจจา	

ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การพัฒนาบทเรียนออนไลน์

LEARNING THEORY FOR DEVELOPMENT OF ONLINE LEARNING LESSONS

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Jittirat Saengloetuthai

Faculty of Education, Nakhon Pathom Rajaphat University

*Corresponding author e-mail: sjittirat@gmail.com

Receive : February 24, 2021

Revised: March 22, 2021

Accepted: May 31, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการคิดที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ซึ่งผู้เขียนได้ใช้เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ โดยบทความวิชาการนี้ได้นำเสนอสาระสำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ในแง่มุมของแนวคิด หลักการและการนำไปใช้

Keywords : ทฤษฎีการเรียนรู้ ออนไลน์ บทเรียน

ABSTRACT

The purpose of this article was to present learning theories and cognitive learning theories that can be applied to develop online learning lessons. The author applied these concept in teaching and learning management, classroom management and online lesson development. Key elements presented in this article included learning theories, cognitive learning theories and learning theories which can be applied to develop online learning lessons in terms of concepts, principles and applications.

Keywords: learning theory, online, learning lesson

บทนำ

ทฤษฎีการเรียนรู้แต่ละทฤษฎีจะให้แนวคิด รายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีนั้นในแง่มุมที่น่าสนใจ และแตกต่างกันออกไป การจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของความหลากหลาย ความแตกต่างของบุคคล และพื้นที่จึงไม่สามารถใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งได้

จึงทำให้การจัดการเรียนรู้อาจต้องใช้หลายทฤษฎีการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ (หลักการ) จุดประสงค์ การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ นอกจากนี้องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังสะท้อนให้เห็นว่านอกจากความรู้แล้ว การสร้างแรงจูงใจ เจตคติ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและทักษะชีวิต และอาชีพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงความรัก ความสนใจในการแสวงหาความรู้ ความจริง ในเรื่องต่าง ๆ อย่างเข้าใจและมีระบบในการกลั่นกรอง เพื่อนำมาจัดหมวดหมู่ของความรู้และใช้เป็นประโยชน์ ในการอธิบายทำความเข้าใจกับข้อเท็จจริงของสรรพสิ่งให้สมบูรณ์ประกอบกับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญ กับการพัฒนาการคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดังจะเห็นได้จากทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดทักษะหลักไว้ 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคโนโลยี 2) ความสนใจใคร่รู้ และจินตนาการ 3) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา 4) การคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม 5) ทักษะการสื่อสารและร่วมมือกัน 6) การคิดในเชิงธุรกิจและทักษะประกอบการ 7) ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและความสนใจต่อโลก (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2557) จากทักษะดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าในศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความสำคัญกับทักษะการคิดและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและจะเห็นได้ว่าบทเรียนออนไลน์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมในการนำมาใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง รวมถึงสามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาการคิดของผู้เรียนด้วย ดังนั้นการพัฒนาบทเรียนออนไลน์หรือบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

และควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละช่วงอายุด้วย โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ ทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการคิดที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์

ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) เป็นแนวความคิดที่สามารถใช้อธิบายลักษณะของการเกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยหลักการเรียนรู้ที่ได้รับการพิสูจน์ ทดสอบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จนได้รับการยอมรับว่าเป็นทฤษฎีการเรียนรู้มีหลายกลุ่มดังนี้ (ศศิธรณ พชรพรรณพงษ์, 2554; ทิศนา แคมมณี, 2558)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (behaviorism) นักคิดในกลุ่มนี้มองธรรมชาติมนุษย์ในลักษณะที่เป็นกลางคือ ไม่ดีไม่เลว (neutral-active) การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองสิ่งเร้า (stimulus-response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสนใจกับ “พฤติกรรม” เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดสามารถวัดได้และทดสอบได้

2. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญาานิยม (cognitivism) นักคิดในกลุ่มนี้มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความคิด นักคิดกลุ่มนี้เริ่มขยายขอบเขตของความคิดที่เน้นทางด้านพฤติกรรมออกไปสู่กระบวนการทางความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการภายในของสมอง

3. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (humanism) นักคิดกลุ่มมนุษยนิยมนี้ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพ และเสรีภาพ

มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มผสมผสาน (eclecticism) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาในกลุ่มผสมผสานระหว่างพฤติกรรมนิยมกับปัญญานิยม ดังนั้นหลักการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีของกาเยจึงผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยมกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มปัญญานิยม

5. ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (information processing) ทฤษฎีนี้ มีแนวคิดว่าการทำงานของสมองมนุษย์คล้ายคลึงกับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเมื่อมีการรับข้อมูลเข้ามาสมองจะบันทึกข้อมูลเข้าไปในความจำระยะสั้นก่อนต่อเมื่อมีกระบวนการขยายความคิด ทำข้อมูลให้มีความหมายกับตนเองแล้ว ข้อมูลเหล่านั้นจะถูกนำไปเก็บไว้ในความจำระยะยาวเพื่อเรียกใช้ต่อไป

6. ทฤษฎีพหุปัญญา (multiple intelligences) ทฤษฎีนี้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาของมนุษย์ซึ่งมิได้มีเพียงความสามารถทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่มีอยู่อย่างหลากหลายถึง 8 ด้านด้วยกัน ได้แก่ เชาวน์ปัญญาด้านภาษา คณิตศาสตร์ มิติสัมพันธ์ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ การสัมพันธ์กับผู้อื่น การเข้าใจตนเอง และการเข้าใจธรรมชาติ

7. ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) ทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของผู้เรียนว่าจะต้องเป็นผู้ลงมือกระทำอย่างกระตือรือร้น การเปลี่ยนแปลงทางพุทธิปัญญาจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนอยู่ในสภาพไม่สมดุลทางพุทธิปัญญา เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ ผู้เรียนจะเกิดการปรับและควบคุมพฤติกรรมของตนเองเพื่อจะทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาสมดุลขึ้น

8. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (constructionism) ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

โดยมีแนวคิดว่าหากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะช่วยถ่วงโยงความคิดนั้นให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น การที่ผู้เรียนสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา หมายถึง การสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่สร้างขึ้นจะอยู่คงทนในจิตสำนึกไม่ลืมง่าย ทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ และความรู้ที่สร้างขึ้นจะเป็นฐานที่มั่นคงช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ต่อไปเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

9. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และโรเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ ลักษณะแข่งขันกัน ลักษณะต่างคนต่างเรียนและลักษณะร่วมมือกัน ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ จึงเน้นความสำคัญของการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ พึ่งพาอาศัยกัน ปรีกษาหารืออย่างใกล้ชิด มีความรับผิดชอบหรือหน้าที่ที่สามารถตรวจสอบได้ มีการใช้ทักษะระหว่างบุคคลหรือทักษะทางมนุษยสัมพันธ์และทักษะการทำงานกลุ่ม และมีกระบวนการทำงานกลุ่ม

10. ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (brain-based learning) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมอง เน้นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้และการทำงานของสมอง โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ผู้เรียนต้องใช้ทุกส่วนทั้งการคิด ความรู้สึก และการลงมือปฏิบัติจริงไปพร้อมกัน จึงจะเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด

จากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่ทฤษฎีการเรียนรู้

กลุ่มการคิดได้ และสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิด

สาระสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิด (Cognitive theories) ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (มารุต พัฒนาผล, 2563)

1. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่ม Gestalt มีสาระสำคัญคือ จิตและสมองมีความเป็นองค์รวม และมีความเชื่อมโยงกัน การเรียนรู้ที่ดีย่อมเกิดจากสิ่งเร้าและจากการมองภาพรวมของปัญหา ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา การเชื่อมโยงการจินตนาการ ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่ม Gestalt ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้คิด

1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เพราะการคิดเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้

2) ให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของสิ่งที่เรียนรู้อีก่อน แล้วจึงให้เรียนรู้ส่วนย่อยตามลำดับเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ในส่วนย่อยจะเชื่อมโยงเข้ากับสิ่งที่เห็นภาพรวมทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น

3) จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เพราะเมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์มากจะยิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

4) จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ของผู้เรียน เพราะการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5) จัดลำดับเนื้อหาสาระให้มีความเชื่อมโยงและเป็นระบบจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นตอน

6) กระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ออกกับประสบการณ์เดิมของตนเองเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

7) การกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแบบองค์รวม (holistic thinking) เพื่อให้ให้เห็นความเป็นระบบของเนื้อหาสาระที่เรียน ตลอดจนความเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น

2. ทฤษฎีสนาม มีสาระสำคัญคือ การเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากกระบวนการรับรู้ (perception) และกระบวนการคิดเพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีพลังทางบวกซึ่งมาจากการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสนามของ Lewin ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้คิด

1) การจัดการเรียนรู้ควรมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งบรรยากาศทางกายภาพ บรรยากาศทางจิตวิทยา และบรรยากาศทางสังคม

2) ผู้สอนควรแสดงพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพราะผู้สอนคือสิ่งแวดล้อมหนึ่งในการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพและพฤติกรรม การเรียนการสอนเป็นที่ประทับใจของผู้เรียน ทำให้เข้าไปอยู่ในความสนใจของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) การจัดการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนรู้ในชุมชน การเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ

3. ทฤษฎีเครื่องหมาย มีสาระสำคัญคือ การเรียนรู้เกิดการใช้เครื่องหมายหรือความคาดหวัง เป็นเครื่องชี้นำพฤติกรรมของตนเองไปสู่การบรรลุ จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ทฤษฎีเครื่องหมาย หรือ ทฤษฎีความคาดหวัง พัฒนามาจากทฤษฎีการแสดง พฤติกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายของบุคคล มุ่งเน้นการเรียนรู้ ที่เกิดมาจากความรู้ความเข้าใจ

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเครื่องหมาย ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้คิด

1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ หรือความคาดหวังผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็น รางวัลที่ผู้เรียนต้องการ

2) การจัดการเรียนรู้มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลเมื่อผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการแล้วจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

3) การจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากความเข้าใจของตนเองมากกว่าการจดจำ โดยขาดความเข้าใจ

4) การจัดการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียน เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมาย และกระตุ้นให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

5) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ควรมี สิ่งเร้าให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ออกมา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา มีสาระสำคัญ คือ เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติตลอดเวลา ทฤษฎีพัฒนา การทางสติปัญญา

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพัฒนาการ ทางสติปัญญาของ Piaget ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการรู้คิด

1) การจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ที่คล้ายคลึงหรือเชื่อมโยง กับประสบการณ์เดิม

2) การจัดการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียน เชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม ของผู้เรียน เพื่อให้กระบวนการปรับแต่งเกิดความ สมดุลทำให้เกิดการเรียนรู้

3) การจัดการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างต่อเนื่อง

4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำหรือ ปฏิบัติจริงในสิ่งที่เรียนรู้และให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5) หากผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้สาระสำคัญ ไต ผู้สอนควรปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน แต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการ ปรับแต่งจนเกิดความสมดุล

6) การจัดการเรียนรู้ควรออกแบบกิจกรรม ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน ในแต่ละช่วงวัย

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagné มีสาระ สำคัญคือ การเรียนรู้มีหลายระดับและประเภท แต่ละระดับและประเภทจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการ เรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยน ให้มีความสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการ ของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ ของ Gagné ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้คิด

1) การจัดการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

2) การจัดการเรียนรู้ควรมีการปรับเปลี่ยน ไปตามศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคลโดยเนื้อหาสาระ มีความเหมือนกันแต่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน

3) การเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ควรตอบสนองธรรมชาติของการเรียนรู้ในแต่ละ

หมวดหมู่ เช่น การเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา ควรเลือกใช้การแก้ปัญหาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้

4) การจัดการเรียนรู้ควรมีลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ 9 ชั้น ได้แก่ 1) การสร้างความสนใจ 2) การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) การทบทวนความรู้เดิม 4) การสอนเนื้อหาใหม่ 5) การให้แนวทางการเรียนรู้ 6) การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง 7) การให้ผลย้อนกลับ 8) การประเมินผล 9) การสรุปบทเรียน

5) การประเมินผลการเรียนรู้มุ่งประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

6. ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีสาระสำคัญคือ การเรียนรู้ใด ๆ จะมีความหมายต่อผู้เรียน หากสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนรู่มาก่อน เนื้อหาสาระใด ๆ สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กได้แต่ต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละคน เด็กแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมายของ Ausubel ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้คิด

1) การจัดการเรียนรู้ควรมีความสอดคล้องกับระดับความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับศักยภาพของผู้เรียน

2) การจัดการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงเนื้อหาสาระกับความรู้และประสบการณ์เดิม ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้เรียน

3) การจัดการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักว่าสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริงและควรบูรณาการเนื้อหาสาระเข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียน

4) การจัดการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดทบทวนถึงประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียน

หรือเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่คล้ายคลึงกัน

5) การจัดการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคยเรียนรู้อีกแล้ว รวมทั้งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนมาแล้ว

6) การจัดการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์จัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ตามหลักเกณฑ์หรือความคิดรวบยอดที่กว้างขวางกว่า

7) การจัดการเรียนรู้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความหมายของการเรียนรู้โดยการคิดที่หลากหลาย

8) การจัดการเรียนรู้ควรให้กรอบความคิดที่จำเป็นแก่ผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มต้นการเรียนการสอน

7. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner มีสาระสำคัญคือ บุคคลเลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ และการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง

แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้คิด

1) การจัดการเรียนรู้ควรตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

2) การจัดการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบเสาะแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง

3) การจัดการเรียนรู้ควรเริ่มต้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่จริงหรือการลงมือปฏิบัติจริงแล้วพัฒนาไปสู่การเรียนรู้จากแผนภาพและการเรียนรู้จากสัญลักษณ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม

4) การจัดการเรียนรู้ควรใช้แผนภาพ แผนผัง ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น ใช้แผนผังมโนทัศน์ในการสรุปเนื้อหาสาระ

5) การจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและจดจำสาระสำคัญ ในรูปของสัญลักษณ์ ตามแนวทางของผู้เรียนแต่ละคน

8. การสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิด ผู้จัดการเรียนรู้ มีสาระสำคัญคือ การจัดการเรียนรู้ตอบสนองความต้องการและความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน มีความเป็นระบบขั้นตอน ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างมีความหมาย

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้คิดบนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิด

1) การจัดการเรียนรู้ตอบสนองความต้องการ ความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียนมีความเป็นระบบขั้นตอน

2) ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างมีความหมาย

3) เริ่มต้นการเรียนรู้จากภาพรวมไปสู่ส่วนย่อยโดยใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์

4) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ตลอดจนการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายภาพ บรรยากาศทางสังคม และบรรยากาศทางจิตวิทยา

5) ผู้เรียน มีเป้าหมายในการเรียนรู้ และเรียนรู้บนพื้นฐานของความเข้าใจ ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

6) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ไปสู่นามธรรม ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การสรุปอ้างอิงเป็นองค์ความรู้

7) ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ออกมาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

8) ประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

จากทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการนำทฤษฎีการเรียนรู้ไปใช้นั้นควรพิจารณาให้เหมาะสมกับบริบทที่จะนำไปใช้ เพราะแต่ละทฤษฎี มักจะให้คำอธิบายในแง่มุมที่ทฤษฎีนั้นสนใจเท่านั้น ไม่มีทฤษฎีการเรียนรู้ใดสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน ในการจัดการเรียนรู้ อาจต้องใช้หลายทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ สามารถสรุปได้ดังนี้ (จินตวิโร คัลยาณสังข์, 2560)

1) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม เน้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองโดยผู้เรียน จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง อันนำไปสู่ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งก็คือการเรียนรู้นั่นเอง นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้และการเรียนรู้เกิดจากการให้สิ่งเร้าจากภายนอกในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ เป็นการบ่งชี้อย่างชัดเจนของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไม่ใช่สิ่งที่อยู่ในความคิดของผู้เรียน

แนวทางปฏิบัติของการนำทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมไปใช้

ควรมีการแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนทราบและตั้งความหวัง ตลอดจนการประเมินตนเองว่าจะสามารถได้รับผลการเรียนรู้ประจำบทเรียนนั้นหรือไม่ จากนั้นผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมินผลการเรียน เพื่อให้ทราบว่าตนเองมีผลการเรียนรู้เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้อาจมาจากการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสมทั้งในภาพรวมและในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนตรวจสอบได้ว่าตนเองกำลังเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

2) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมสนใจธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวในการเรียน นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์สิ่งเร้าที่มาจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ ข้อมูล/ความรู้ที่ต้องการเรียนกับตัวผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจัดระเบียบ เรียบเรียง รวบรวม เพื่อให้สามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ได้ในเวลาที่ต้องการ โดยให้ความสำคัญกับความใส่ใจ กลยุทธ์การเรียนรู้ พื้นฐานความรู้และความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง การรู้ว่าจะอะไร ต้องการอะไรและยังไม่รู้อะไร ควบคุม และตรวจสอบความคิดของตนเองได้ นักทฤษฎีกลุ่มนี้ยังเชื่อว่าการเรียนรู้บางเรื่องไม่สามารถสังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีมากกว่าการวัดด้วยพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความจำ แรงจูงใจและการคิด ตลอดจนการสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียนตามความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ปริมาณความสามารถและความซับซ้อนของการประมวลผล ตลอดจนโครงสร้างความรู้เดิมของผู้เรียน

แนวทางปฏิบัติของการนำทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยมไปใช้

การใช้กลวิธีทำให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนสิ่งที่ได้รับผ่านประสาทสัมผัสไปยังหน่วยความจำระยะสั้น เช่น การอ่าน การมองและการสัมผัส นอกจากนี้การจัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ การเรียงลำดับจากง่ายไปยากและการแสดงถึงความเชื่อมโยง เช่น การใช้ผังความคิดล่วงหน้าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการจดจำ และระลึกถึงข้อมูลนั้นได้ดีขึ้น

3) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มคอนสตรัคติวิสต์

การเรียนรู้เกิดจากการที่แต่ละบุคคลสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการดูดซึมประสบการณ์ใหม่เข้าสู่ประสบการณ์เดิมและการปรับโครงสร้างทางปัญญา การสร้างโครงสร้างใหม่เพื่อรับประสบการณ์นั้น โดยการออกแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ควรให้บริบทการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีรูปแบบการเรียนรู้จากสิ่งที่รู้แล้วไปยังสิ่งที่ไม่รู้ มีสมดุลระหว่างการเรียนรู้แบบอนุมานและอุปมาน โดยผู้เรียนแต่ละคนมีการแปลความหมายของสิ่งที่ได้รับและการแปลความสิ่งที่อยู่รอบตัว ตามการรับรู้ของแต่ละบุคคลและผู้เรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

แนวทางปฏิบัติของการนำทฤษฎีกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ไปใช้

ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ และให้คำแนะนำสำหรับการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้จึงเน้นสถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและครูตั้งคำถามหรือเสนอสถานการณ์ปัญหากระตุ้นให้ผู้เข้ารับการเรียนรู้คิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา ครูในฐานะที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้จะต้องจัดเตรียมแหล่งข้อมูลให้เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ตามความเข้าใจของผู้เรียน

ตัวอย่างเช่น การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต่อการใช้ความรุนแรงของเด็กวัยรุ่น สามารถใช้ทฤษฎี การเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมและมนุษยนิยม และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิดในกลุ่ม Gestalt โดยทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อว่า มนุษย์มีความเป็นกลาง คือไม่ดี-ไม่เลว การกระทำ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองสิ่งเร้า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่มมนุษยนิยมเชื่อว่ามนุษย์มีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายใน ที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพ และเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเอง ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับทฤษฎี การเรียนรู้กลุ่มการคิดในกลุ่ม Gestalt ที่มีสาระสำคัญ คือ จิตและสมองมีความเป็นองค์รวม และมีความ เชื่อมโยงกัน การเรียนรู้ที่ดีย่อมเกิดจากสิ่งเร้า เนื่องจากการพัฒนาบทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต่อการใช้ ความรุนแรงของเด็กวัยรุ่นเป็นบทเรียนที่ถูกพัฒนาขึ้น ความเชื่อว่าเด็กวัยรุ่นมีความเป็นกลาง ไม่ดีและไม่เลว แต่การใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีผลมาจากอิทธิพล ของสิ่งแวดล้อมภายในในครอบครัวและภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองสิ่งเร้า ต่อสิ่งเร้าการเรียนรู้ในการใช้ความรุนแรงจึงเกิด จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Caliskan et al., 2020) การเปลี่ยนแปลงหรือป้องกันการ ใช้ความรุนแรงจึงต้องเสริมสร้างการคิดอย่างมี วิจารณญาณต่อการใช้ความรุนแรง โดยให้ผู้เรียน ได้ตระหนักถึงคุณค่าความดีงาม ความสามารถ ของตนเอง มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายใน ที่จะพัฒนาศักยภาพของตนโดยบทเรียนออนไลน์ จะเชื่อมโยงจิตและสมองของบุคคลให้มีความ

เป็นองค์รวมและมีความเชื่อมโยงกัน จนนำไปสู่การคิด อย่างมีวิจารณญาณต่อการใช้ความรุนแรง (พนารัตน์ แสงวิจิตร, 2558) ดังนั้น เมื่อนำทฤษฎีการเรียนรู้ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนาบทเรียน ออนไลน์ จึงทำให้บทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อการใช้ความรุนแรง มีลักษณะ ดังนี้

1. ควรสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา คือการเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต่อการใช้ความรุนแรง
2. ควรต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะ ของผู้เรียนอายุ 12-15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินความเหมาะสมของบทเรียน
3. ควรมีลักษณะเป็นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ในบทเรียนที่ตนเอง สนใจและต้องการได้ เช่น บทเรียนจากนิทาน บทเรียน จากข้อความ
4. ควรเป็นบทเรียนที่สร้างความสนใจของผู้เรียน ตลอดเวลาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้
5. ควรเป็นบทเรียนที่สร้างความรู้สึกทางบวกกับ ผู้เรียน เสริมแรง สนุกสนานและควรหลีกเลี่ยง การลงโทษ
6. ควรมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทางการเรียนรู้
7. ควรใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม สุภาพ และเป็นการสื่อสารทางบวก ไม่กระตุนหรือเร้า ให้ผู้เรียนใช้ความรุนแรง
8. ไม่ควรนำเสนอในรูปแบบตัวอักษรเพียงอย่าง เดียว ควรใช้เสียงประกอบด้วย หรือมีการนำเสนอ สาระต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
9. ควรมีการจัดลำดับขั้นตอนของการนำเสนอ บทเรียนอย่างเหมาะสมและมีการประเมินผล แบบ 360 องศา โดยประเมินคุณภาพของบทเรียน ทั้งด้านการออกแบบบทเรียนการเสริมสร้างทักษะ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อบทเรียนออนไลน์

บทสรุป

ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นทฤษฎีสำคัญที่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน กลวิธีการนำทฤษฎีการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน จะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงมีความแตกต่างกันตามบริบทของการเรียนรู้นั้น ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมจะเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การเรียนรู้จากข้อเท็จจริง ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยมจะเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นหลักการ และกระบวนการ เนื่องจากกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์สิ่งเร้าที่มาจากสภาพแวดล้อม ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกจึงเกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์จะเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดระดับสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ แนวคิดคอนเน็กติวิสต์ จะเหมาะสมกับการจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการและการคิดระดับสูง รวมถึงการเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาบทเรียนออนไลน์จึงสามารถใช้ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมและมนุษยนิยม และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิดในกลุ่ม Gestalt โดยทฤษฎีเหล่านี้มีมุมมองว่ามนุษย์มีคุณค่า มีความตั้งงาม การตอบสนองขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า การเรียนรู้จึงเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยอาศัยจิตและสมองที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

เนื่องจากบทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อการใช้ความรุนแรงของเด็กวัยรุ่น ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ผลที่ได้จากการศึกษาและสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้สู่การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ จะถูกนำไปใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อการใช้ความรุนแรงของเด็กวัยรุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2560). การผลิตและใช้สื่ออย่างเป็นระบบ เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา แคมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). พื้นฐานและหลักการการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิส ซัพพลาย.
- พนารัตน์ แสงวิจิตร. (2558). การออกแบบและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้วยมูเดิล. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2557). เติบโตเต็มตามศักยภาพสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒนาผล. (2563). ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มการรู้คิด (Cognitive Theories). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศศิวรรณ พชรพรรณพงษ์. (2554). การออกแบบและการพัฒนาการเรียนรู้. สุรินทร์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Caliskan, S. et al. (2020). Lecturers views of online instructors about distance education and adobe connect. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 15 (23), 145-157.

พัฒนาการของการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT OF THE CROWN PROPERTY

ทรงวุฒิ สารสาริน*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Songwud Sarasarin*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: songwud@kru.ac.th

Receive : June 22, 2021

Revised: July 30, 2021

Accepted: October 15, 2021

บทคัดย่อ

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 สถานะของพระมหากษัตริย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม พระมหากษัตริย์ไม่ได้ถือครองทรัพย์สินทุกอย่างของรัฐเหมือนดังเช่นในอดีต แต่มีการตราพระราชบัญญัติ ออกมาเพื่อจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ โดยมีการตราออกมา 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดระเบียบ ทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์มีความสะดวกและมีความทันสมัยต่อสถานการณ์บ้านเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไปบทความความนี้มุ่งแสดงให้เห็นความสำคัญในสองประการ ได้แก่ ประการแรกคือ ความเป็นมา ของพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ทั้งสามฉบับ และประการที่สองคือ เนื้อหาสาระสำคัญของ การจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ การจำแนกทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ การจัดการ และการสิ้นสุดของการเป็นทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

คำสำคัญ : กฎหมาย ทรัพย์สิน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ABSTRACT

After Thailand adopted Constitutional Monarchy in B.E. 2475, the status of the Thai king has drastically changed. The king is no longer the owner of the state property. Nevertheless, legislation has been made to ensure the efficiency of the management of the Crown Property. There have been three important acts: The Crown Property Act B.E. 2479, The Crown Property Act B.E. 2560 and The Crown Property Act B.E. 2561. The main purposes of these statutes are to ensure the convenient management of the crown property and to ensure that the management is in compliance with the dynamism in the society. This article has two objectives: first, to point out the origins of the three related acts; and second, to compare the contents of the management of the Crown Property, the categorizations of the Crown Property, and the management of the termination of the Crown Property.

Keywords: law, property, the crown property

บทนำ

เดิมทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ในสมัยที่ประเทศไทยใช้ระบอบการปกครองมบูรณาญาสิทธิราชย์ไม่เกิดปัญหาในการจัดการ เนื่องจากเป็นไปตามพระราชอัธยาศัยที่วินิจฉัยตามพระราชประสงค์ เช่น การพระราชทานที่ดินโดยอาศัยพระบรมราชโองการของล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ดังคำพิพากษาฎีกาที่ 1346-1377/2535 “พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีผลเด็ดขาดตามกฎหมายเมื่อมิได้มีพระบรมราชโองการของพระองค์ท่านเองหรืออำนาจเด็ดขาดอื่นใดอันมีเจตนารมณ์ ยกเลิก เพิกถอน โดยเฉพาะแล้วพระบรมราชโองการนั้นย่อมมีผลอยู่” (เนติบัณฑิตสภา, 2535, 1147) แต่เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากการปฏิวัติของคณะราษฎรเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 จึงเป็นสาเหตุสำคัญในการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของพระมหากษัตริย์ตามกฎหมายเดิมและสร้างความชัดเจนในประเด็นเรื่องของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ตามระบอบการปกครองประชาธิปไตย การจัดการทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปพบว่า บทบาทของทรัพย์สินมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพกาลเวลาตัวอย่างเช่น บรรดาทรัพย์สินที่มีผู้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายมีจำนวนมากขึ้น ประกอบกับทรัพย์สินประเภท

อสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าสูงขึ้นอย่างมาก รวมถึงความซับซ้อนของการจัดการทรัพย์สินเหล่านี้

ประการสำคัญที่สุดคือสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่คนไทยให้ความสำคัญเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและให้การเคารพอย่างที่สุด การส่งเสริมพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์ การรักษาขนบธรรมเนียมตามโบราณราชประเพณีเป็นสิ่งสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของคนไทย ความเป็นชาติของไทย และเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทย ดังนั้นการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์จึงเป็นกฎหมายที่สำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ของกฎหมายไทย

ความเป็นมาของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

เดิมประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ แต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ขึ้น เนื่องด้วยช่วงก่อน พ.ศ. 2475 กฎหมายเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นแต่ประการใด การจัดการทรัพย์สินทั้งหมดภายในรัฐขึ้นอยู่กับพระราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์และตามความประสงค์ของพระมหากษัตริย์ “พระมหากษัตริย์เป็นเจ้าของเหนือที่ดินทั้งปวงในประเทศ” (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2560, 100) ดังนั้นพระมหากษัตริย์จะทรงจัดการทรัพย์สินในราชอาณาจักรไปในทางใด ๆ ก็ย่อมทำได้

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ การกำหนดโดยอาศัยช่วงเวลาต่างกัน ดังนี้

1. การจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 การจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ย่อมเป็นไปตามโบราณราชประเพณีของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจเหนือทรัพย์สินตลอดพระราชอาณาจักรสามารถจัดการใด ๆ ได้ตามพระราชอัธยาศัย ดังนั้นการจัดการทรัพย์สินระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ในยุคนี้จึงอาศัยการตรากฎหมายหรือพระบรมราชโองการดังกรณีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1346-1377/2535 (เนติบัณฑิตสภา, 2535, 1147) รวมถึงการพระราชทานที่ดินเพื่อสร้างโรงพยาบาลศิริราช การพระราชทานที่ดินเพื่อสร้างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การพระราชทานที่ดินให้สภาอุณาโลมแดงหรือสภาอากาศไทย เป็นต้น

2. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 (ราชกิจจานุเบกษา, 2480, 778)

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ยังมีความคลุมเครือเกี่ยวกับสถานะของพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญเมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงสละราชสมบัติ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2478 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 เสด็จขึ้นครองราชย์นั้นจึงได้มีแนวคิดในการจัดสรรหรือจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ให้เป็นสัดส่วนชัดเจนจึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 อันถือเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับแรกที่กล่าวถึงการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ของประเทศไทย นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติ

ฉบับนี้เอง ได้มีตราพระราชบัญญัติเพิ่มเติมอีกสองฉบับเพื่อแก้ไขเนื้อหาบางประการของพระราชบัญญัติ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2484 (ราชกิจจานุเบกษา, 2484, 1321) โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 5 (ในพระราชบัญญัติทั้ง พ.ศ. 2484 และ พ.ศ. 2491 ใช้คำว่า “ฉบับ” เพราะเป็นการสะกดที่ใช้อยู่ในเวลานั้น)

2. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 (ราชกิจจานุเบกษา, 2491, 173) โดยมีการแก้ไขมาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 6 และมาตรา 7 และมีการเพิ่มเติม มาตรา 4 ทวิ มาตรา 4 ตริ มาตรา 5 ทวิ

หลังจากมีการแก้ไขกฎหมายฉบับที่ 3 ก็ไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกจนกระทั่งได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ฉบับใหม่ในปี พ.ศ. 2560

อนึ่ง หากพิจารณาพบว่า พระราชบัญญัติในช่วงแรกนั้นเป็นการประนีประนอมของคณะรัฐบาลใหม่ในยุคนั้นกับสถาบันพระมหากษัตริย์จนเคยเกิดการกระทบกระทั่งกันดังปรากฏในหนังสือเจ้าชีวิตว่า “ในตอนต้น พ.ศ. 2480 (ค.ศ. 1937) เกิดเรื่องไม่งามขึ้นในวงการเมือง เกี่ยวกับที่ดินอันเป็นทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ ซึ่งคณะผู้สำเร็จราชการฯ มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย คือ ที่ดินอันเป็นพระคลังข้างที่ บัดนั้น นับว่าเป็นทรัพย์สินมหากษัตริย์ซึ่งแม้มีสำนักงานดูแลก็จริงแต่ความรับผิดชอบในการควบคุม ยังอยู่ในคณะผู้สำเร็จราชการฯ ขณะนั้นมีข่าวปรากฏออกมาว่าสมาชิกคณะผู้ก่อการเดิมที่เรียกว่า “สี่หนึ่ง” 34 คน สามารถซื้อที่ดินของทรัพย์สินฯ นี้ได้โดยราคาอันต่ำที่สุดทั้งยังได้โอกาสผ่อนชำระค่าซื้อที่ดินอย่างสะดวกง่ายดายยิ่ง จนการซื้อครั้งนั้นเกือบจะเท่ากับได้เปล่า ๆ เมื่อเป็นที่ทราบกันทั่วไปก็เกิดความไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง (จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ

พระองค์เจ้า, 2554, 379) จึงเป็นหลักฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องในการจัดทำพระราชบัญญัตินี้

3. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, 1)

หากนับจากพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุดตั้งแต่ พ.ศ. 2491 จะพบว่า มีระยะห่างกันถึง 69 ปี ในการใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือว่าเป็นพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ที่มีช่วงยาวที่สุดในประวัติศาสตร์

โดยปรากฏเหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติว่า “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ เป็นทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์ ทรงใช้ในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ จึงสมควรให้การจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย เพื่อให้การใช้ประโยชน์ทรัพย์สินนั้นเป็นไปโดยเหมาะสม ตามที่จะทรงมีพระราชวินิจฉัยและเป็นไปตามโบราณราชประเพณี ซึ่งจะสอดคล้องกับการจัดระเบียบราชการในพระองค์ตามที่ได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการในพระองค์ขึ้นใช้บังคับแล้วด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

4. พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, 1)

แม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีระยะห่างจากพระราชบัญญัติที่แก้ไขล่าสุดเพียงหนึ่งปีก็ตาม แต่อย่างไรก็ดีย่อมต้องมีความแตกต่างในสาระสำคัญที่เป็นนัยยะสำคัญในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ซึ่งได้กล่าวต่อไปในบทความนี้ โดยปรากฏสาเหตุในการจัดทำพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติว่า “เหตุผล

ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ให้เหมาะสมแก่การบริหารจัดการยิ่งขึ้น โดยถวายเป็นพระราชอำนาจในการจัดการทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย เพื่อให้การใช้ประโยชน์ทรัพย์สินนั้นเป็นไปโดยเหมาะสมตามที่ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยตามโบราณราชประเพณี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

ดังนั้น หากสรุปช่วงเวลาที่ใช้กฎหมายจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ประเทศไทย มี ทั้ง ช่วง ที่ ใช้ บัง คับ ใช้ ตาม ระ บ อ บ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ และกฎหมายที่เกิดจากกระบวนการนิติบัญญัติตามกระบวนการตรากฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญโดยมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับ พ.ศ. 2479 (รวมถึงฉบับ 2 และ 3) ฉบับ พ.ศ. 2560 และฉบับ พ.ศ. 2561

เนื้อหาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ทุกฉบับมีส่วนที่แก้ไขแตกต่างกันออกไปในประเด็นที่ต้องพิจารณาใน 3 ประเด็นดังต่อไปนี้ อันได้แก่ การจำแนกประเภทของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ การจัดการดูแลทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ และการสิ้นสุดของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

1. การจำแนกประเภทของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ได้เกิดความชัดเจนขึ้น เนื่องจากหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จนกระทั่งการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479

มีระยะเวลา 4 ปีที่เกิดความไม่แน่นอนในการจัดการกับทรัพย์สินของระบอบกษัตริย์เดิมอย่างไร เมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 และมีผลในวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2480 จึงเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีการกล่าวถึงทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

1.1 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 พระราชบัญญัตินี้เป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่ได้กล่าวถึงทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ โดยได้บัญญัติเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ มาตรา 4 ซึ่งบัญญัติว่า

“ในพระราชบัญญัตินี้

“ทรัพย์สินส่วนพระองค์” หมายความว่า ทรัพย์สินหรือสิทธิอันติดกับทรัพย์สินที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นในส่วนใด ๆ แห่งราชอาณาจักร (ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 ใช้คำว่า “ราชอาณาจักร” เพราะเป็นการสะกดที่ใช้อยู่ในเวลานั้น) ถ้า

(ก) ทรัพย์สิน หรือสิทธิเช่นนั้น เป็นของพระมหากษัตริย์อยู่แล้วในเมื่อเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ และพระองค์ทรงมีสิทธิที่จะจำหน่ายสิ่งเหล่านั้นได้ก่อนครองราชสมบัติ

(ข) ทรัพย์สิน หรือสิทธิเช่นนั้นได้ตกมาเป็นของพระองค์ในเมื่อหรือภายหลังแต่เวลาที่ครองราชสมบัติโดยทางใด ๆ จากบรรดาพระราชบุพการีใด ๆ หรือจากบุคคลใด ๆ ซึ่งไม่ได้เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรนี้

(ค) ทรัพย์สิน หรือสิทธิเช่นนั้นได้มา หรือซื้อมาจากเงินส่วนพระองค์

“ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน” หมายความว่า ทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์ซึ่งใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ (ในพระราชบัญญัติทั้ง พ.ศ. 2479 และ พ.ศ. 2491

ใช้คำว่า “เฉพาะ” เพราะเป็นการสะกดที่ใช้อยู่ในเวลานั้น) เป็นต้นว่า พระราชวัง

“ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” หมายความว่า ทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์นอกจากทรัพย์สินส่วนพระองค์และทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังกล่าวแล้ว”

พระราชบัญญัตินี้แบ่งทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ออกเป็นสามส่วน อันได้แก่ ทรัพย์สินส่วนพระองค์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เป็นของเฉพาะตัวกษัตริย์โดยแท้ซึ่งอาจได้มาก่อนการครองราชสมบัติหรือการได้มาภายหลังในฐานะที่ได้ตกมาเป็นสิทธิจากราชบุพการีหรือบุคคลใด ๆ ต่อมาคือทรัพย์สิน ส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หมายถึงทรัพย์สินประเภทที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะและเป็นทรัพย์สินที่สืบทอดกันไป ในฐานะที่ได้เป็นกษัตริย์ เช่น พระบรมมหาราชวัง และวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นต้น และสุดท้ายคือ ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ หมายความว่ารวมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องในพระมหากษัตริย์ทั้งปวงที่ไม่ใช่ทรัพย์สินส่วนพระองค์และส่วนของทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งค่อนข้างตีความได้กว้างว่า ถ้าไม่ใช่ทรัพย์สินสองประเภทแรก ต้องเป็นทรัพย์สินประเภทนี้เท่านั้น

มีข้อสงสัยกันว่า ในมาตรา 4 มีสิ่งผิดหลักการอยู่ประเด็นหนึ่งคือ การไม่สามารถสืบมรดกของกษัตริย์องค์ก่อนมาสู่กษัตริย์องค์ใหม่ได้ในฐานะมรดกตามปกติ จากข้อความที่ว่า “หรือจากบุคคลใด ๆ ซึ่งไม่ได้เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรนี้” หากพิจารณาจากข้อความนี้หมายความว่า หากกษัตริย์องค์ก่อนจะมอบสิ่งใดก็ตามให้กษัตริย์องค์ใหม่ หรือมีการตกทอดทางมรดกสิ่งนั้นย่อมต้องไปเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เท่านั้นไม่มีทางเป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ได้

1.2 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 ได้มี

การแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นของการจำแนกประเภทของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ในส่วนที่เป็นปัญหาโดยมาตรา 4 บัญญัติว่า

“ในพระราชบัญญัตินี้

“ทรัพย์สินส่วนพระองค์” หมายความว่าทรัพย์สินที่เป็นของพระมหากษัตริย์อยู่แล้วก่อนเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ หรือทรัพย์สินที่รัฐทูลเกล้าฯ ถวายหรือทรัพย์สินที่ทรงได้มาไม่ว่าในทางใดและเวลาใดนอกจากที่ทรงได้ในฐานะที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากบรรดาทรัพย์สินเช่นว่านั้นด้วย

“ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน” หมายความว่า ทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์ซึ่งใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่าพระราชวัง

“ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” หมายความว่าทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์นอกจากทรัพย์สินส่วนพระองค์และทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังกล่าวแล้ว”

ใน พ.ศ. 2491 ได้มีการแก้ไขรายละเอียดของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะในส่วนของคำว่า “ทรัพย์สินส่วนพระองค์” ซึ่งแต่เดิมมีความหมายที่ค่อนข้างแคบ ในพระราชบัญญัตินี้จึงแก้ไขและสร้างความชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการทูลเกล้าฯ ถวาย การพิจารณาถึงผลของดอกผลของทรัพย์สินส่วนพระองค์ และได้ตัดข้อความ “หรือจากบุคคลใด ๆ ซึ่งไม่ได้เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรนี้” ซึ่งเคยอยู่ในพระราชบัญญัติฉบับเดิม ส่วนคำนิยามของทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดินและทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์นั้นคงไว้ซึ่งเนื้อหาเดิม

1.3 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560 เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ได้ทรงราชย์ต่อ นั้น ได้โปรดให้มีการตราพระราชบัญญัติ

ขึ้นใหม่ และมีการจำแนกทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ขึ้นใหม่โดยปรากฏตามมาตรา 4 บัญญัติว่า

“ในพระราชบัญญัตินี้

“ทรัพย์สินส่วนพระองค์” หมายความว่าทรัพย์สินที่เป็นของพระมหากษัตริย์อยู่แล้วก่อนเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ทรัพย์สินที่รัฐทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวาย และทรัพย์สินที่ทรงได้มาไม่ว่าในทางใดและเวลาใดอันเป็นการส่วนพระองค์ ทั้งนี้ รวมถึงดอกผลที่เกิดจากบรรดาทรัพย์สินเช่นว่านั้นด้วย

“ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” หมายความว่าทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์นอกจากทรัพย์สินส่วนพระองค์”

เมื่อพิจารณาพบว่า ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เปลี่ยนแปลงเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ในประเด็นสำคัญคือแต่เดิมที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท อันได้แก่ทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เหลือเพียงทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์เพียง 2 ประเภท อันได้แก่ ทรัพย์สินส่วนพระองค์ และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งลดความยุ่งยากในการแบ่งแยกประเภทและง่ายต่อการจัดการดูแลโดยมีการผนวกทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ให้มีสภาพเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตามความในมาตรา 10 วรรคสองของพระราชบัญญัตินี้

“ให้ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดินและทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตามพระราชบัญญัตินี้”

1.4 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงโปรดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิม และตราพระราชบัญญัติขึ้นใหม่และได้มีการเปลี่ยนการจำแนกประเภททรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ใหม่ไว้ในมาตรา 4 ดังที่บัญญัติว่า

“ในพระราชบัญญัตินี้

“ทรัพย์สินพระมหากษัตริย์” หมายความว่า ทรัพย์สินในพระองค์และทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์

“ทรัพย์สินในพระองค์” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เป็นของพระมหากษัตริย์อยู่แล้วก่อนเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ทรัพย์สินที่รัฐทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และทรัพย์สินที่ทรงได้มาไม่ว่าในทางใด และเวลาได้อนเป็นการส่วนพระองค์ ทั้งนี้ รวมถึงดอกผลที่เกิดจากบรรดาทรัพย์สินเหล่านั้นด้วย

“ทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์” หมายความว่า ทรัพย์สินพระมหากษัตริย์นอกจากทรัพย์สินในพระองค์”

หากพิจารณาการปรับเปลี่ยนในพระราชบัญญัตินี้สร้างความชัดเจนขึ้นกว่าในฉบับก่อน โดยกำหนดหมวดใหญ่คือ “ทรัพย์สินพระมหากษัตริย์” ซึ่งประกอบด้วย 2 ประเภท หรือ 2 ส่วนหลัก ได้แก่ “ทรัพย์สินในพระองค์” และ “ทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์” ซึ่งมีการจัดหมวดหมู่ให้เกิดความเข้าใจมากกว่าในฉบับเดิมที่กำหนดไว้คือ “ทรัพย์สินส่วนพระองค์” และ “ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” ซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนและมีการเปลี่ยนถ้อยคำสำนวนที่เคยใช้มาตั้งแต่พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 ไปจนสิ้น

โดยสรุป แม้มีการเปลี่ยนการแปลงหลายครั้ง แต่นัยสำคัญของ การจำแนกทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์คือ การแยกทรัพย์สินเฉพาะองค์ของพระมหากษัตริย์ และทรัพย์สิน

ส่วนที่เกิดขึ้นหรือได้มาเพราะการเป็นพระมหากษัตริย์ออกจากกัน ไม่ว่าจะมีการใช้ศัพท์หรือถ้อยคำที่แตกต่างกันก็ตามเพื่อใช้ในการบริหารจัดการในประเด็นที่จะนำเสนอต่อไป

2. การจัดการดูแลทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

การจำแนกประเภทของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์สัมพันธ์กับเรื่องของการจัดการดูแลทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีการบริหารจัดการ ใช้สอยที่แตกต่างกันออกไป โดยเริ่มพิจารณาที่กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ฉบับแรก

2.1 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 เป็นกฎหมายฉบับแรกหลังยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ได้กำหนดเนื้อหาการจัดการดูแลทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ไว้ปรากฏในมาตรา 5 ซึ่งบัญญัติว่า

“ทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บรรดาที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค นั้น ให้อยู่ในความดูแลรักษาของสำนักพระราชวัง

ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ นอกจากที่กล่าวไว้ในวรรคก่อน ให้อยู่ในความดูแลรักษาของกระทรวงการคลังโดยพิจารณาคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานและกรรมการอีก 4 นาย ซึ่งจะได้ตั้งขึ้นโดยพระบรมราชานุมัติ”

โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดอำนาจในการจัดการดูแลทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ออกเป็น 2 หน่วยงานหลัก อันได้แก่ สำนักพระราชวัง กระทรวงการคลัง และคณะกรรมการ โดยสำนักพระราชวังมีหน้าที่ในการดูแลเฉพาะทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บรรดาที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ส่วนที่เหลือจากนั้นอยู่ในความ

ดูแลของกระทรวงการคลัง และคณะกรรมการซึ่งทำให้เห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ในขณะนั้นไม่ได้มีพระราชอำนาจในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ในบางส่วนได้อย่างเต็มที่

ประกอบมาตรา 6 ซึ่งบัญญัติว่า

“รายได้จากทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในมาตราบุคคลของกระทรวงการคลังตามความในมาตรา 5 วรรค 2 นั้น เมื่อได้หักรายจ่ายที่จ่ายตามข้อผูกพันอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ รายจ่ายเป็นเงินเดือน (รวมทั้งบำเหน็จบำนาญ ถ้ามี) เงินค่าใช้สอย เงินการจร และเงินลงทุน อันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และรายจ่ายที่จ่ายเป็นเงินพระราชกุศลอกแล้วให้นำทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงใช้จ่ายในฐานที่ทรงเป็นประมุข”

ในส่วนท้ายของมาตรา 6 พบว่าหากมีเงินเหลือจากการอันที่ต้องใช้จ่ายทั้งหมดนั้นจึงจะนำทูลเกล้าฯ เป็นขั้นสุดท้าย

2.2 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2484 เมื่อ พ.บ. ปัญหาในการจัดการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในส่วนของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ในอำนาจของกระทรวงการคลัง จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมคณะกรรมการที่จากเดิมมีเพียง “กรรมการอีก 4 นาย” แก้ไขเป็นการเพิ่มจำนวนกรรมการโดยใช้ถ้อยคำว่า “กรรมการอีกอย่างน้อย 4 นาย” เพื่อเป็นการเพิ่มเสียงในการลงมติใด ๆ ที่อาจจะ มี ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ว่า

“ทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บรรดาที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค นั้น ให้อยู่ในความดูแลรักษาของสำนักพระราชวัง

ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ นอกจากที่กล่าวไว้ในวรรคก่อน ให้อยู่ในความดูแลรักษาของกระทรวงการคลังโดยปรึกษาคณะกรรมการ

คณะหนึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานและกรรมการอีกอย่างน้อย 4 นาย ซึ่งจะได้ตั้งขึ้นโดยพระบรมราชานุมัติ”

2.3 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ซึ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2479 ที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงการคลังได้มีการกำหนดหน่วยงานในการจัดการทรัพย์สินไว้ใหม่ ในมาตรา 5 ซึ่งบัญญัติว่า

“ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บรรดาที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ให้อยู่ในความดูแลรักษาของสำนักพระราชวัง

ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์นอกจากที่กล่าวไว้ในวรรคก่อน ให้อยู่ในความดูแลรักษาและจัดหาผลประโยชน์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ทรัพย์สินส่วนพระองค์นั้น การดูแลรักษา และการจัดหาผลประโยชน์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย”

ดังนั้น การจัดการดูแลทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์มีความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในพระราชบัญญัติฉบับนี้ 2 ประการ ได้แก่

ประการแรก การเปลี่ยนแปลงอำนาจของกระทรวงการคลังในการจัดการดูแลทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ออกไป โดยให้การจัดการดูแลนี้ไปอยู่กับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์แทน ส่วนสำนักพระราชวังยังคงมีหน้าที่อยู่และเพิ่มการดูแลทรัพย์สินส่วนพระองค์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

ประการที่สอง การเกิดขึ้นของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ซึ่งได้ตั้งขึ้นตามมาตรา 4 ทวิ ของพระราชบัญญัตินี้

“ให้ตั้งสำนักงานขึ้นสำนักงานหนึ่งเรียกว่า “สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” มีหน้าที่ปฏิบัติการตามความในมาตรา 5 วรรคสอง

ให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีฐานะเป็นนิติบุคคล”

การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ได้กลับมาโดยสมบูรณ์ซึ่งหากพิจารณาประกอบกับมาตรา 6 ซึ่งบัญญัติว่า

“รายได้จากทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่กล่าวไว้ในมาตรา 5 วรรคสองนั้น จะจ่ายได้ก็แต่เฉพาะในประเภทรายจ่ายที่ต้องจ่ายตามข้อผูกพัน รายจ่ายที่จ่ายเป็นเงินเดือน บำเหน็จ บำนาญ เงินรางวัล เงินค่าใช้สอย เงินการจร เงินลงทุน และรายจ่ายในการพระราชกุศล เหล่านี้เฉพาะที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้เท่านั้น

รายได้ซึ่งได้หักรายจ่ายตามความในวรรคก่อนแล้วจะจำหน่ายใช้สอยได้ก็แต่โดยพระมหากษัตริย์ตามพระราชอัธยาศัย ไม่ว่ากรณีใด ๆ หรือโดยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการพระราชกุศลอันเป็นการสาธารณณะหรือในทางศาสนาหรือราชประเพณีบรรดาที่เป็นพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์เท่านั้น”

ดังนั้นเดิมมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2479 กำหนดให้การดูแลแยกส่วนกันทำให้เกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการ ต่อมาเมื่อได้มีการจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ การจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์จึงเป็นไปตามพระราชอัธยาศัย ทำให้ลดความยุ่งยากในการดูแลและเกิดการรวมศูนย์ทำให้ไม่เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์นับเป็นส่วนหนึ่งที่จัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ในการพัฒนาประเทศ ในหลายด้านหลายมิติ ดังเช่น การจัดทำโครงการ

พระราชดำริต่าง ๆ “นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติในปีพุทธศักราช 2489 จวบจนปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 60 ปีที่พระองค์บำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานับการ เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ราษฎรผ่านโครงการพระราชดำริกว่า 4,400 โครงการ ทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำ การเกษตร สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมอาชีพ สาธารณสุข ความคมนาคมและการสื่อสาร สวัสดิการสังคม และโครงการสำคัญอื่น ๆ ที่ส่งผลให้พสกนิกรทั่วทุกพื้นที่ได้รับประโยชน์อย่างต่อเนื่องยาวนาน” (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2554, 8) รวมถึงการแก้ไข ปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรของพระมหากษัตริย์ไทยโดยใช้กลไกผ่านสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เช่น กรณีการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง “แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้ดำเนินโครงการพัฒนาลุ่มน้ำพื้นที่ปากพนังตามวาระและโอกาสต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาตลอด 20 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวปากพนัง ทรงเข้าพระราชหฤทัยถึงความซับซ้อนของปัญหาจึงก่อให้เกิดเป็นโครงการพัฒนาที่ครอบคลุมและครบถ้วนทุกกระบวนการตั้งแต่การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ปัญหาคาดแคลนน้ำ การปรับปรุงคุณภาพน้ำ ไปจนถึงการจัดระบบการบริหารจัดการน้ำ ที่มีประสิทธิภาพ” (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2556, 39) รวมถึงการทำนุบำรุง ศาสนาโดยไม่เลือกว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตาม เช่น การร่วมพัฒนาสวนป่าในวัดเมือง ของวัดพุทธวนาราม การอภิบาลสัตว์น้ำ วัดพระประยูรวงศาवास การอนุรักษ์ต้นไม้เก่าแก่โบราณ วัดต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี อาสนวิหารพระแม่บังเกิด จังหวัดราชบุรีมีสยิดกลางสงขลา จังหวัดสงขลา เทวสถาน (โบสถ์พราหมณ์) กรุงเทพมหานคร

(สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2559, 218-225)

2.4 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ไว้ในมาตรา 6 ซึ่งบัญญัติว่า

“ การจัดการ การดูแลรักษา การจัดหาผลประโยชน์ และการดำเนินการอื่นใด อันเกี่ยวกับทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย เพื่อการนี้พระมหากษัตริย์จะทรงมอบหมายให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บุคคลใดหรือหน่วยงานใดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์สำหรับทรัพย์สินใดภายใต้เงื่อนไขอย่างใดก็ได้

เมื่อได้ทรงมอบหมายให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ บุคคลใด หรือหน่วยงานใดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์สำหรับทรัพย์สินใดแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อได้มีการประกาศตามวรรคสองแล้ว ในกรณีทั้งปวงเกี่ยวกับทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ห้ามมิให้ระบупระปรมาภิไธยหรือข้อความใดอันแสดงหรืออนุมานได้ว่าพระมหากษัตริย์เป็นคู่กรณี หรือข้อความให้ระบупะเพียงชื่อผู้ได้รับการมอบหมายดังกล่าวแล้ว และในกรณีที่ทรงมอบหมายให้บุคคล หรือหน่วยงานอื่นใดที่มีชื่อสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้จัดการให้ต่อท้ายด้วยคำว่า “ผู้จัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์” หรือ “ผู้จัดการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” แล้วแต่กรณี สำหรับทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ที่ทรงมอบหมายให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นผู้จัดการให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นคู่กรณีหรือคู่ความ”

ดังนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้รวมการจัดการให้อยู่ในดูแลหลักที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ทำให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ

ที่ไม่ซ้ำซ้อน แต่ยังคงให้อำนาจพระมหากษัตริย์ในการตัดสินใจพระราชหฤทัยไปตามพระราชอัธยาศัยได้ที่อาจจะมอบให้เฉพาะบุคคลใด หรือหน่วยงานใดดูแลก็ย่อมทำได้

พบว่า พระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. 2560 ไม่ได้ให้อำนาจสำนักพระราชวังในการดูแลจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้เนื่องจากมีการปรับประเภทของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ที่ตัดทอนส่วนทรัพย์สินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บรรดาที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภคให้มาอยู่ในความดูแลของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

อนึ่ง แม้ว่าสำนักพระราชวังจะไม่ปรากฏอำนาจในพระราชบัญญัติจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 ไม่ได้หมายความว่าไม่มีสำนักพระราชวังอีกต่อไป แต่การบังคับเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, 1) ซึ่งมาตรา 4 วรรคสอง บัญญัติว่า

“การจัดระเบียบราชการในพระองค์และการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์และสถานภาพของข้าราชการในพระองค์ ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกา”

เมื่อพิจารณาประกอบกับพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์ พ.ศ.2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, 1) มาตรา 3 วรรคแรก บัญญัติว่า

“ส่วนราชการในพระองค์มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานองคมนตรี
- (2) สำนักพระราชวัง
- (3) หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์”

2.5 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดการจัดการ

ดูแลทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ไว้ในมาตรา 6 ดังที่บัญญัติว่า

“ การจัดการ การดูแลรักษา การจัดหาผลประโยชน์ และการดำเนินการอื่นใดอันเกี่ยวกับทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย เพื่อการนี้ พระมหากษัตริย์จะทรงมอบหมายให้สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ บุคคลใดหรือหน่วยงานใดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ สำหรับทรัพย์สินใดภายใต้เงื่อนไขอย่างใดก็ได้

เมื่อได้ทรงมอบหมายให้สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ บุคคลใด หรือหน่วยงานใดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ สำหรับทรัพย์สินใดแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีทั้งปวงเกี่ยวกับทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ ห้ามมิให้ระบุพระปรมาภิไธยหรือข้อความใดอันแสดงหรืออนุมานได้ว่าพระมหากษัตริย์เป็นคู่กรณีหรือคู่ความ ให้ระบุเพียงชื่อผู้ได้รับการมอบหมายดังกล่าวแล้ว และในกรณีที่ทรงมอบหมายให้บุคคลหรือหน่วยงานอื่นใดที่มีใช้สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์เป็นผู้จัดการ ให้ต่อท้ายด้วยคำว่า “ผู้จัดการทรัพย์สินในพระองค์” หรือ “ผู้จัดการทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์” แล้วแต่กรณี สำหรับทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ที่สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์มีหน้าที่เป็นผู้จัดการ ให้สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์เป็นคู่กรณีหรือคู่ความ”

พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังคงรูปแบบการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ไว้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560 แต่ตัวอย่างที่ประจักษ์ชัดเจนในการจัดการทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยโดยพระองค์เองได้แก่ กรณีพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานเงินกว่า 2,400 ล้านบาท ให้โรงพยาบาล 27 แห่ง นำไปจัดซื้อเครื่องมือ

และอุปกรณ์ทางการแพทย์ เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 (Posttoday, 2562, ออนไลน์)

โดยสรุป ในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ตั้งแต่พระราชบัญญัติฉบับแรก ๆ การจัดการมีส่วนหนึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงการคลังซึ่งทำให้การจัดการมีลักษณะแยกส่วนกันออกไป ต่อมาเมื่อได้มีการจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ขึ้นก็ได้ตัดทอนอำนาจของกระทรวงการคลังออกไปทำให้การจัดการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีการจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น

3. การสิ้นสุดของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

การสิ้นสุดของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์คือการสิ้นสภาพการเป็นทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์โดยการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้นไปด้วยทางใดทางหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามแม้สิ้นสภาพของการเป็นทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ก็ยังคงอยู่ภายใต้ความหมายของทรัพย์สินและทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอื่นที่เอกชนหรือรัฐอาจถือครองก็ได้ อาจแบ่งพิจารณาออกเป็น 4 ช่วง ตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องได้แก่ ฉบับ พ.ศ. 2479 พ.ศ. 2491 พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561

3.1 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2479 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการสิ้นสุดของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ตามมาตรา 7 ซึ่งบัญญัติว่า

“ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จะโอนหรือจำหน่ายได้ก็แต่โดยได้รับพระบรมราชานุญาตเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์แก่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์”

ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในช่วง พ.ศ. 2480 จนถึง พ.ศ. 2491 นั้น ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์สามารถถูกจำหน่าย จ่าย โอนได้แต่จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขสองประการ อันได้แก่

ประการแรก การจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์จะต้องได้รับพระบรมราชานุญาต ประการที่สองคือ ขอบวัตถุประสงค์ของการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ต้องอยู่ภายใต้ วัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ ต้องเป็นไป เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือต้องเป็นประโยชน์ แก่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์อื่น ซึ่งเป็นเงื่อนไข ที่ค่อนข้างจำกัดดุลยพินิจในการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

3.2 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 ได้กำหนดการสิ้นสุดลงของทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์มีการเปลี่ยนแปลงไปจาก พระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. 2479 ซึ่งมาตรา 7 บัญญัติว่า

“ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 6 ทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์ จะโอนหรือจำหน่ายได้ ก็แต่เพื่อประโยชน์แก่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และโดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตหรือ เพื่อสาธารณประโยชน์อันได้มีบทกฎหมายให้ออนหรือ จำหน่ายได้เท่านั้น”

เมื่อมาตรา 7 ใช้คำว่า “ภายใต้บังคับ แห่งมาตรา 6” เช่นนี้การจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์ย่อมต้องพิจารณาหรือบังคับ ให้เป็นไปตามมาตรา 6 ก่อน ดังนั้นการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ย่อมสามารถ ทำได้โดยมาตรา 6 ก่อนที่บังคับให้เป็นไปตามมาตรา 7 ซึ่งหากพิจารณามาตรา 6 ซึ่งว่าด้วยอำนาจจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ของสำนักงาน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ประกอบด้วยก็จะได้ ความชัดเจนมากขึ้น ดังที่มาตรา 6 บัญญัติว่า

“รายได้จากทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่กล่าวไว้ในมาตรา 5 วรรคสองนั้น จะจ่ายได้ แต่เฉพาะในประเภทรายจ่ายที่จะต้องจ่ายตามข้อ ผูกพัน รายจ่ายที่จ่ายเป็นเงินเดือน บำเหน็จ บำนาญ

เงินรางวัล เงินใช้สอย เงินการจร เงินลงทุน และ รายจ่ายในการพระราชกุศล เหล่านี้ เฉพาะที่ได้รับ พระบรมราชานุญาตแล้วเท่านั้น

รายได้ซึ่งได้หักรายจ่ายตามความในวรรค ก่อน แล้ว จะจำหน่าย ใช้สอยได้ก็ แต่โดย พระมหากษัตริย์ตามพระราชอัธยาศัย ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ หรือโดยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการพระราชกุศลอันเป็นการ สาธารณะหรือในทางศาสนาหรือราชประเพณีบรรดา ที่เป็นพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์เท่านั้น”

แม้พระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. 2491 จะกำหนดการสิ้นสุดของทรัพย์สินของพระมหากษัตริย์ เป็นการเพิ่มอำนาจในการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์ดังปรากฏในมาตรา 6 ก็ตาม พบว่า ยังคงไม่มีหลักประกันในเรื่องของความมั่นคง ถาวรของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

3.3 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560 เป็นพระราชบัญญัติ แรกที่คุ้มครองการเป็นทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ให้มีความมั่นคงมากขึ้นโดยในมาตรา 5 บัญญัติว่า

“ทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ทรัพย์สิน ส่วนพระองค์และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

การใดที่มีผลทำให้สิ้นสุดการเป็นทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว”

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า การคุ้มครองทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์ในมาตรานี้มีความมั่นคงสูงสุด ทั้งนี้เพราะการกำหนดเงื่อนไขเด็ดขาดเพียง เงื่อนไขเดียว คือ การสิ้นสุดลงของทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่าย จ่าย โอนประการใด ๆ ย่อมต้องได้รับความถูกต้อง ชอบธรรมในประการสุดท้ายคือ ต้องได้รับพระราชทาน พระบรมราชานุญาตจากพระมหากษัตริย์แล้วเท่านั้น

3.4 พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 มีลักษณะ

เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 แต่มีข้อแตกต่างกันใน 2 ประเด็น อันได้แก่ ประเด็นที่หนึ่งในพระราชบัญญัตินี้ใช้คำว่า “ทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์” แทนคำว่า “ทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์” และประเด็นที่สอง คือ การเพิ่มการใช้พระบรมราชวินิจฉัยในการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นหรือไม่เป็นทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์ดังที่ปรากฏในมาตรา 5 บัญญัติว่า

“การใดที่มีผลทำให้สิ้นสุดการเป็นทรัพย์สินพระมหากษัตริย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว

ในกรณีที่มีปัญหาว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ตามโบราณราชประเพณี ให้เป็นไปตามพระบรมราชวินิจฉัย”

โดยสรุปการสิ้นสุดของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์พบว่า มีการสร้างเงื่อนไขในการสิ้นสุดของพระมหากษัตริย์ไว้ในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2479 และ พ.ศ. 2491 แต่ยังไม่มีการคุ้มครองความมั่นคงของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ โดยการคุ้มครองความมั่นคงของทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ปรากฏในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีเงื่อนไขที่มีลักษณะชัดเจนและเด็ดขาด

บทสรุป

จากบทความนี้พบว่า พัฒนาการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์เป็นเรื่องที่สำคัญโดยอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ สรุปได้ดังนี้

1. ในแง่ของตัวบทกฎหมาย กฎหมายที่ประเทศไทยใช้ในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์เริ่มตั้งแต่การจัดการดั้งเดิมตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และเมื่อภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สิน

ฝ่ายพระมหากษัตริย์ พุทธศักราช 2475 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่กล่าวถึงทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ รวมถึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกสองฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2484) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) จนกระทั่งพัฒนาต่อเนื่องเป็นพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 ตามลำดับ

2. ในแง่ของเนื้อหาสาระของกฎหมาย ในส่วนนี้มีพัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ในหลายช่วงเวลา และในหลายประเด็น เช่น การปรับเปลี่ยนความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินส่วนพระองค์” “สาธารณสมบัติของแผ่นดิน” “ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” ในพระราชบัญญัติ ฉบับ พ.ศ. 2479 และ พ.ศ. 2491 รวมถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในพระราชบัญญัติ ฉบับ พ.ศ. 2561 ที่มีการเปลี่ยนถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ดั้งเดิมไปทั้งหมดโดยเปลี่ยนเป็น “ทรัพย์สินพระมหากษัตริย์” “ทรัพย์สินในพระองค์” และ “ทรัพย์สินในพระมหากษัตริย์”

รวมถึงการเปลี่ยนแปลงประการสำคัญคือการถ่ายโอนอำนาจในการจัดการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลของกระทรวงการคลังและคณะกรรมการ เป็นอำนาจของ “สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” ที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์และเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เหล่านี้คือตัวอย่างอันเป็นรูปธรรมของการพัฒนาการในแง่เนื้อหาสาระที่เปลี่ยนแปลงไปของพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์

ดังนั้นพัฒนาการของการจัดการทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์จึงถูกพัฒนาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในรูปแบบของการปรับปรุงเนื้อหาผ่านพระราชบัญญัติ จัตระเบียบทรัพย์สิน ฝ่ายมหากษัตริย์ในฉบับต่าง ๆ ตามบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจำแนก การจัดการดูแล และการสิ้นสุดการเป็นทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์ ซึ่งทั้งหมดเป็นไปเพื่ออรรถไวั ซึ่งพระเกียรติยศของสถาบันพระมหากษัตริย์

อันเป็นสถาบันหลักของชาติ นอกจากนี้ทรัพย์สิน ฝ่ายพระมหากษัตริย์เองยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น กิจการ ด้านสังคม การศาสนา การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การศึกษาพัฒนาการ ของการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับประเทศไทยในการสร้างความ เข้าใจที่ถูกต้องให้แก่สังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. (2554). **เจ้าชีวิต พงศาวดาร 9 รัชกาลแห่งราชวงศ์จักรี**

(พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ริเวอร์ บุ๊คส์.

เนติบัณฑิตสภา. (2535). **คำพิพากษาฎีกาที่ 1346-1377/2535**. ตอนที่ 6 หน้า 1174. กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตสภา.

ราชกิจจานุเบกษา. (2480). **พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479**. เล่มที่ 54,

หน้า 778, 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2480.

ราชกิจจานุเบกษา. (2484). **พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2484**.

เล่มที่ 58, หน้า 1321, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2484.

ราชกิจจานุเบกษา. (2491). **พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491**.

เล่มที่ 65, ตอนที่ 10, หน้า 173, 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2491.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **พระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลของราชการ**

ในพระองค์ พ.ศ. 2560. เล่มที่ 134, ตอนที่ 51 ก, หน้า 1, 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2560.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2560**. เล่มที่ 134,

ตอนที่ 75 ก, หน้า 1, 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2560.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. 2560**. เล่มที่ 134,

ตอนที่ 48 ก, หน้า 1, 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2560.

ราชกิจจานุเบกษา. (2561). **พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561**. เล่มที่ 135,

ตอนที่ 88 ก, หน้า 1, 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561.

แสงว บัญเฉลิมวิภาส. (2560). **ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2559). **คู่มือดูแลศาสนสถาน** (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2556). **ด้วยพระเมตตา พลิกฟื้น พัฒนา ลุ่มน้ำปากพนัง**.

กรุงเทพฯ: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์.

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2554). **แนวพระราชดำรินมทานคร คลองลัดโพธิ์ และสะพานภูมิพล**.

กรุงเทพฯ: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์.

Posttoday.com. (2562). “ในหลวง” พระราชทานเงินกว่า 2,400ล้านบาท ให้27รพ.จัดซื้อเครื่องมือแพทย์.
ค้นเมื่อ มิถุนายน 10, 2562, จาก <https://www.posttoday.com/social/royal/588470>.

การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการอ่าน กรณีศึกษาวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

THE DEVELOPMENT WEB MULTIMEDIA LESSONS WITH PROBLEM-BASED LEARNING FOR PROMOTE READING SKILLS CASE STUDIES OF THAI LANGUAGE COURSE FOR MATHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

อุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ¹⁾, ธนาวดี ขุนดั่ง^{2)*}

Receive : April 1, 2021

^{1),2)} คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Revised: May 07, 2021

Uraiwan Srichailard¹⁾, Thanawadee Khunduang^{2)*}

Accepted: May 31, 2021

^{1),2)} Faculty of Science and Technology. Nakhon Pathom Rajabhat University.

*Corresponding author e-mail: Thanawadee.mai.khunduang@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาและหาคุณภาพบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย (2) หาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย (4) หาคุณภาพของทักษะด้านการอ่านของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ (5) หาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการเลือกการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย (2) แผนการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐานวิชาภาษาไทย (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบประเมินทักษะด้านการอ่านวิชาภาษาไทย (5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ได้บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากและคุณภาพด้านการผลิตสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด (2) บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 88.33/86.94 (3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) การประเมินทักษะด้านการอ่านมีคุณภาพอยู่ในระดับดี (5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ อยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

This research aimed to (1) develop and evaluate the quality of web multimedia lessons using problem-based learning in a Thai language course; (2) measure the efficiency of the web multimedia lessons using problem-based learning in a Thai language course; (3) compare the students' academic achievement before and after implementing the web multimedia lessons using problem-based learning in a Thai language course; (4) evaluate the quality of the students' reading skills after implementing the web multimedia lessons; and (5) measure the students' satisfaction towards the web multimedia lessons. The sample group, derived from cluster sampling, consisted of 1 class of 36 Mathayomsuksa 2 students in Kanchanaphisek Wittayalai Suphanburi School in Semester 2, Academic Year 2019. The research instruments consisted of (1) web multimedia lessons using problem-based learning in a Thai language course, (2) learning management plans using problem-based learning in a Thai language course, (3) an achievement test, (4) a Thai language reading skills assessment form, and (5) a student satisfaction assessment form. The statistics used for the data analysis included mean, standard deviation and t-test dependent samples.

The results of the study were as follows: (1) For the web multimedia lessons using problem-based learning in a Thai language course, the content quality was at a high level, and the production level was at the highest level; (2) The efficiency levels of the web multimedia lessons using problem-based learning in a Thai language course were 88.33/86.94, which were higher than the criteria; (3) The student's academic achievement after implementing the web-based multimedia lessons using problem-based learning management was significantly higher than before implementing the lessons at the .05 level; (4) The students' reading skills were found to be at a good level; and (5) The students' satisfaction towards the web multimedia lessons was at the highest level.

Keywords : web multimedia lessons, problem-based learning, reading skills, Thai language

บทนำ

"การศึกษา" นับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลากรตลอดจนถึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่น ๆ ด้วย เพราะไม่ว่าจะทำการพัฒนาส่วนใดต้องเริ่มมาจากการพัฒนาคนเสียก่อน ดังนั้นการพัฒนาคนสามารถทำได้หลาย ๆ รูปแบบ อย่างที่

สำคัญที่สุดของการพัฒนาคนคือการให้การศึกษา ดังนั้นการพัฒนาประเทศต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาคนโดยต้องคำนึงถึงการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวล้ำนำโลกไปมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนาไปให้ทันกับโลก

ผลจากการติดตามการปฏิรูปการศึกษา ในรอบ 6 ปี หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยประเมิน จากคุณภาพภายนอกสถานศึกษา 17,562 แห่ง ทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 49.1 ของโรงเรียนทั้งหมด พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูยึดผู้เรียน เป็นสำคัญยังมีคุณภาพอยู่ในระดับร้อยละ 39.2 การจัดการกิจกรรมที่กระตุ้นผู้เรียนให้รู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ มีคุณภาพ อยู่ระดับร้อยละ 13.5 การประเมินคุณภาพทางด้าน ผู้เรียนพบว่า ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำมาก ในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 11.1 และการมี ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพดี เพียงร้อยละ 26.5 ของสถานศึกษาทั้งหมด (บุญนิสา สังแสง, ม.ป.ป)

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันมาก เพราะการอ่านเป็นการช่วยพัฒนาตนเองให้เกิด ความรู้ ความคิดและความสามารถที่จะตัดสินใจ ได้ถูกต้องมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การอ่าน ยังช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชาติด้วยดังนั้น บิดา มารดา ครู และผู้ปกครองตลอดจนหน่วยงาน ต่าง ๆ ของรัฐจึงควรตระหนักถึงความสำคัญ และส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญ ของการอ่านให้มากที่สุดด้วย (จิรัฐติกาล ไชยธวัช, 2549)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือ Problem-based Learning : PBL คือ การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยปัญหานั้นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับผู้เรียน อาจเป็นเรื่องที่ผู้เรียน สนใจหรือมีความหมายกับผู้เรียนที่สามารถ นำมาสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้โดยปัญหาการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มุ่งสร้าง

ประสบการณ์ตรง จึงเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ฝึกทักษะการคิด เผชิญสถานการณ์ปัญหาวางแผน การเรียนรู้ และตรวจสอบกำกับการเรียนรู้ (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการศึกษา, ม.ป.ป)

จากการสำรวจปัญหาจากการสอบถาม และสัมภาษณ์ ครูผู้สอนประจำวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ในการจัดการเรียนรู้ ภายในห้องเรียนในปัจจุบันครูผู้สอนโดยใช้การสอน แบบการบรรยายเป็นหลัก และใช้สื่อคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนจากโปรแกรม Microsoft PowerPoint จึงทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสนใจ ในการเรียนน้อยลง เนื่องจากสื่อการสอนไม่น่าสนใจ พอที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียน และเบี่ยงนำ จากการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย ทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ได้อย่างไม่เต็มที่ อีกทั้งยังมีนักเรียนที่คุยกัน เล่นกันในเวลาเรียน จึงทำให้นักเรียนพลาดความรู้ ในเรื่องนั้น ๆ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ครูผู้สอนจะทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน คอยให้คำปรึกษา กระตุ้นให้ผู้เรียนเอาความรู้เดิม ที่มีอยู่มาใช้และเกิดการเรียนรู้โดยการตั้งคำถาม ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งเป็นผู้ประเมินทักษะของผู้เรียนและกลุ่ม พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้เกิดการพัฒนา ตนเอง และเมื่อนักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด การแก้ปัญหาได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง จึงก่อให้เกิดทักษะด้านการอ่านมาด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจัดทำบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ และแบ่งปันความคิดร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย
4. เพื่อศึกษาคุณภาพของทักษะด้านการอ่านของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุพรรณบุรี ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งหมด 468 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุพรรณบุรี ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาเรื่อง พยางค์ คำและประโยค ในรายวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 พยางค์และคำในภาษาไทย
  - 2.2 ประโยคและส่วนประกอบ

- 2.3 ประโยคสามัญ ประโยคความรวม ประโยคความซ้อน
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

- ดำเนินการตามขั้นตอนของ ADDIE Model ดังนี้
1. วิเคราะห์ (Analysis)
    - 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) โดยใช้กระบวนการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ซึ่งมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน
    - 1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร รายวิชาภาษาไทย เรื่องประโยคเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้เนื้อหาสำหรับการพัฒนาทั้งหมด 3 หน่วย ได้แก่ 1) พยางค์และคำ ในภาษาไทย 2) ประโยคและส่วนประกอบของประโยค 3) ประโยคสามัญ ประโยคความรวมและประโยคความซ้อน
    - 1.3 ศึกษาเครื่องมือสำหรับสร้างบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ และโปรแกรมต่าง ๆ ที่ใช้สนับสนุนการสร้างบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ ได้แก่ โปรแกรม Adobe Dreamweaver CS6 และ Adobe Photoshop CS6
    - 1.4 ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อประเมินเครื่องมืองานวิจัย
  2. ออกแบบ (Design)
    - 2.1 ออกแบบแผนการจัดการเรียนการสอนบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้

การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 ออกแบบเนื้อหาที่ใช้ในการนำเสนอ

2.3 ตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
จำนวน 14 ข้อ และออกแบบทดสอบ จำนวน 42 ข้อ

2.4 ออกแบบสตอรี่บอร์ดการนำเสนอ
บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ ประกอบด้วย ข้อความ
ภาพ เสียง และวิดีโอ

2.5 แบบประเมินจำนวน 5 ชุด คือ
แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการสอน
แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา แบบประเมิน
สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ แบบประเมินทักษะ
ด้านการอ่าน และแบบประเมินความพึงพอใจ
ของผู้เรียนโดยแบบประเมินที่ใช้มีลักษณะเป็นมาตรา
ส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

3. พัฒนา (Development)

3.1 นำแผนการจัดการเรียนการสอนบทเรียน
มัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้
ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนการสอน
ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{x}=4.23$ S.D.=0.57)

3.2 นำแบบทดสอบที่ได้ออกแบบไว้
จำนวน 42 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมิน
เพื่อหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และข้อสอบ
(IOC) ผลจากการประเมินมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00
สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด 39 ข้อ

3.2.1 นำแบบทดสอบที่ผ่านการหา
คุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับกลุ่ม
นักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาแล้ว จำนวน 42 คน

3.2.1.1 วิเคราะห์หาค่าความ
ยากง่าย (p) ของแบบทดสอบ ผลจากการวิเคราะห์
แบบทดสอบมีความยากง่ายในช่วงระหว่าง 0.20-0.80
ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ

3.2.1.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก
ผลจากการวิเคราะห์แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก
ระหว่าง 0.20– 0.76 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมด
จำนวน 30 ข้อ

3.2.1.3 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น
โดยคำนวณ หาค่าประสิทธิภาพความเชื่อมั่น
ของแบบทดสอบของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder -
Richardson) ผลจากการวิเคราะห์แบบทดสอบ
มีค่าเท่ากับ 0.93 สรุปจากการนำแบบทดสอบ
ไปวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ สามารถ
นำไปใช้จริงได้ทั้งหมด 30 ข้อ

3.3 สร้างบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บตามที่
ได้ออกแบบ

3.4 หลังจากสร้างบทเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว
นำบทเรียนที่พัฒนาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
ประเมินคุณภาพด้านเทคนิควิธีการ ผลการประเมิน
บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บอยู่ในระดับดีมาก
($\bar{x}=4.75$, S.D.=0.43) ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
ประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ผลการประเมินบทเรียน
มัลติมีเดียบนเว็บอยู่ในระดับดี ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.53)

4. นำไปใช้ (Implement)

นางานวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้นและผ่านการ
ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ให้ครูประจำวิชา
และอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่อง
จากนั้นผู้วิจัยทำการแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับ
กลุ่มตัวอย่างจริง

5. ประเมินผล (Evaluation) ผลที่ได้จากการ
นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริง ทำการวิเคราะห์
ข้อมูลหาประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทักษะด้านการอ่าน และความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการออกแบบการวิจัย
และพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัย
ได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่ม

เดียวที่มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำการเตรียมห้องคอมพิวเตอร์และเครื่องมือ รวมไปถึงเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตพร้อมทั้งบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ ให้มีความพร้อม

2. อธิบายวิธีการใช้งานบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ และชี้แจงสิ่งที่ผู้เรียนต้องไปหาคำตอบมาและร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน

3. ทำการทดสอบผู้เรียนด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test)

4. ทำการทดลองโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บตามที่ได้เตรียมไว้ โดยใช้ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุพรรณบุรี โดยทำการทดลองสอนในรายวิชาภาษาไทย จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้

5. รวมกลุ่มผู้เรียนจำนวน 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เพื่อระดมความรู้จากที่ได้เรียนในแต่ละหน่วย มาสรุปแล้วทำลงในใบงาน และออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

6. ทดสอบผู้เรียนรายบุคคลด้วยใบงานการอ่าน

7. ทดสอบผู้เรียนด้วยแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยผู้เรียนต้องทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย เรื่อง ประโยคเพื่อการสื่อสาร

8. ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ เรื่อง ประโยคเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำผลคะแนนที่ได้จากใบงานระหว่างเรียน และผลคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนที่พัฒนาขึ้น

2. นำผลคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

3. นำผลคะแนนจากใบงานการอ่าน มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาคุณภาพทักษะด้านการอ่าน

4. นำผลคะแนนประเมินความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามวิธีดำเนินการวิจัย ทำให้ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย จากการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย ได้ผลการพัฒนาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หน้าบทเรียนหน่วยที่ 1 เรื่องพยางค์และคำในภาษาไทย

ผลการหาคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ด้านเนื้อหาคุณภาพอยู่ในระดับดี และด้านการผลิตสื่อ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

2. ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน

วิชาภาษาไทย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุพรรณบุรี จำนวน 36 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บรายวิชาภาษาไทย

รายการ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ค่าประสิทธิภาพ
คะแนนระหว่างเรียน (E1)	30	26.50	1.73	88.33
คะแนนสอบหลังเรียน (E2)	30	26.08	3.31	86.94

จากตารางสรุปได้ว่า บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.33/86.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และ หลังเรียน ด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย โดยการทดสอบค่า t-test (dependent) แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ

คะแนน	จำนวนผู้เรียน (n)	$\bar{x}$	S.D.	t คำนวณ	t ตาราง
ก่อนเรียน (30)	36	17.53	2.74	41.76	1.69
หลังเรียน (30)	36	26.08	3.31		

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 17.53 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 26.08 ค่า t คำนวณมีค่าเท่ากับ 41.76 สูงกว่า t ตารางที่มีค่าเท่ากับ 1.69 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

4. ผลการประเมินทักษะด้านการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุพรรณบุรี แสดงผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินทักษะด้านอ่านการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการ	จำนวนผู้เรียน (n)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ความถูกต้องในการอ่าน	36	4.50	0.51	ดี
น้ำเสียงการเว้นวรรคตอน	36	4.17	0.70	ดี
รวม		4.33	0.63	ดี

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า ผลการประเมินทักษะด้านการอ่านวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุพรรณบุรี อยู่ในระดับดี ($\bar{x}=4.33$ S.D.=0.67)

5. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แสดงผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บในรายวิชาภาษาไทย

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านเนื้อหา	4.50	0.64	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนออนไลน์	4.65	0.53	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ	4.54	0.60	มากที่สุด
รวม	4.57	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ เรื่อง ประโยคเพื่อการสื่อสารร่วมกับการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.57 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$ S.D.=0.53)

2. การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.33/86.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้คือ 80/80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลประเมินทักษะด้านการอ่านมีค่าเท่ากับ 4.33 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ทำให้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

5. นักเรียนมีความพึงพอใจภายหลังได้รับการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย มีค่าเท่ากับ 4.57 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 ทำให้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สามารถอภิปรายผลโดยนำเสนอตามสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาภาษาไทย มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ในตัวบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บมีทั้ง รูปภาพ เสียง วิดีโอ เนื้อหาที่เข้าใจง่าย การใช้งานของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บก็ง่ายเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญชา เรื่องวงศ์โรจน์ (2560) การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน รายวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ สำหรับนักศึกษา ระดับอนุปริญญา วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร ผลวิจัยพบว่า บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน รายวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับนักศึกษา ระดับอนุปริญญา วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร มีค่าคุณภาพเฉลี่ยด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีและมีค่าคุณภาพเฉลี่ยด้านเทคนิคการผลิตที่อยู่ในระดับดี

2. จากการพิจารณาเรื่องประสิทธิภาพของการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการอ่าน กรณีศึกษาวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.33/86.94 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ในการเรียนระหว่างเรียนผู้เรียนได้เข้ามาศึกษาบทเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจบทเรียนและจดจำเนื้อหาในบทเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรัตน์ ทิพย์ธารัตน์ และ เอกนถุน บางท่าไม้ (2559) การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียรูปแบบการ์ตูน วิชาดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89/87 ซึ่งสูงกว่า สมมติฐานที่ 80/80 ที่ตั้งไว้

3. ผลการทดลองการใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน กรณีศึกษาวิชาภาษาไทย สำหรับ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย

สุพรรณบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องมาจากการทดสอบก่อนเรียนนั้น ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชาภาษาไทย เรื่อง ประโยคเพื่อการสื่อสาร จึงส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยเรื่องบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าบทเรียนมัลติมีเดียมีความน่าสนใจ มีรูปภาพ เสียง วิดีโอที่เป็นเนื้อหาประกอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้นักเรียนจดจำเนื้อหาได้ง่าย เนื่องจากการจำจากรูปภาพหรือวิดีโอจะทำให้จำได้ง่ายกว่าเป็นข้อความที่มีตัวหนังสือเยอะเกินไปทั้งยังมีการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานและแบ่งลำดับขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ทั้งยังส่งเสริมการปฏิบัติงานแบบกลุ่มให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนและรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล แสงสิน และอินทิดา รอบรู้ (2562) การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองปลาหมอพิทยาคมอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ผลประเมินทักษะด้านการอ่านของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่านักเรียนมีความสนใจในตัวของบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บร่วม จึงมีความพยายามที่จะอ่านและทำความเข้าใจในเนื้อหาการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวัลย์ ไม้เพ็ญ (2552) การพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 1/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ ชุดกิจกรรม แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย จำนวน 6 คน มีพัฒนาการด้านการอ่านโดยรวมดีขึ้น และสามารถอ่านสะกดคำได้ถูกต้องมากขึ้นซึ่งทักษะการอ่านที่นักเรียนมีระดับการอ่านเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

5. ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน มัลติมีเดียบนเว็บร่วมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหา เป็นฐานวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบของหน้าเว็บไซต์มีสีสันสวยงาม ภาพ เสียง ข้อความ วิดีโอเสริมการเรียนรู้ ฯลฯ มีความ น่าสนใจและมีแรงจูงใจทางการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ มีการปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนมัลติมีเดีย บนเว็บ และเหมาะสมกับวัยของนักเรียนเพราะนักเรียน ในวัยนี้กำลังเป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากลองหากเรา หากิจกรรมที่มาสเสริมสร้างความคิดของนักเรียน จะทำให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแยกแยะ ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม สร้างความ พึงพอใจแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา พรหมสอน (2559) รายงานผลการพัฒนา การใช้บทเรียนสื่อมัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สร้างสรรค์นิทาน แอนิเมชัน คำขวัญ ปุชมุธานิตามจินตนาการ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา พรหมสอน. (2559). รายงานผลการพัฒนาการใช้บทเรียนสื่อมัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สร้างสรรค์นิทานแอนิเมชันคำขวัญ ปุชมุธานิตามจินตนาการด้วยโปรแกรม Microsoft PowerPoint 2016. ค้นเมื่อ กันยายน 12, 2562, จาก http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25610404_160752_5166.pdf.
- จิรัฐติกาล ไชยธวัช. (2549). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค 9 คำถาม. เชียงใหม่ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ด้วยโปรแกรม Microsoft PowerPoint2016 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา ตามที่ตนเองต้องการ ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน มากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยังไม่ค่อยเข้าใจ ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยจึงมี ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรอธิบายวิธีการเรียน แบบการใช้ปัญหาเป็นฐานให้นักเรียนเข้าใจ และให้ นักเรียนเห็นความสำคัญของการช่วยกลุ่มของตนเอง ให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

1.2 ในการใช้บทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บควรมี หูฟังให้กับนักเรียนแต่ละคน เพื่อจะได้ไม่มีเสียงรบกวน กันในระหว่างเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย ประกอบการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ หรือเนื้อหาอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาและประยุกต์ใช้เทคนิค การจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ร่วมกับการใช้บทเรียน มัลติมีเดียบนเว็บเพื่อให้ความหลากหลายในการ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์มากที่สุด

- นพดล แสงสิน และ อินทิรา รอบรู้. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียวิชา คอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองปลาหมอพิทยาคม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วารสารชุมชนวิจัย, 13(1), 167-177.
- บุญณิสสา ส่งแสง. (ม.ป.ป). บทความทางวิชาการเรื่อง "ทำไมการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า". ค้นเมื่อ มีนาคม 16, 2564, จาก <http://school8.education.police.go.th/technical/technical05.html>.
- มนัญญา เรืองวงศ์โรจน์. (2560). การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทบทวน รายวิชาการบริหารทรัพยากร มนุษย์ สำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญา วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร. วารสาร Veridian E Journal ๓ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 1301-1316.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการศึกษา. (ม.ป.ป). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL). ค้นเมื่อ กรกฎาคม 18, 2562, จาก <http://www.ires.or.th/?p=801>.
- ศิริวัลย์ ไม้เพ็ญ. (2552). การพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้ชุดกิจกรรมแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวชิราวุธ เชียงใหม่.
- สุจิตร์รัตน์ ทิพย์ธารัตน์ เอกนถน บางท่าไม้. (2559). การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียรูปแบบการ์ตูน วิชา ดนตรี สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ISSN 1906 – 3431 ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(2), 1262-1275.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

WORK ENVIRONMENT AFFECTING JOB SATISFACTION OF NURSING STAFF IN THE POLICE HOSPITAL

Receive : May 3, 2021

Revised: June 29, 2021

Accepted: September 15, 2021

พิชชาพร ดีชู^{1)*}, ชินนโสณ วิสิฐนิติกิจา²⁾

¹⁾นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

²⁾อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Pichaporn deechu^{1)*}, Chinnaso Visitnitikija²⁾

¹⁾Master Student of Business Administration. Graduate school. Kasem Bundit University

²⁾Master Advisor of Business Administration. Graduate school. Kasem Bundit University

*Corresponding author e-mail: fah-deechu@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, (One-way ANOVA), Pearson Product Moment Correlation และ Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-29 ปี สถานภาพโสด การศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ระยะเวลาการทำงาน 5 ปีหรือต่ำกว่า สายงานพยาบาล ศัลยกรรมและ ตา หู คอ จมูก สภาพแวดล้อมในการทำงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า อยู่ในระดับสำคัญมาก ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ อยู่ในระดับสูงทิศทางเดียวกัน สภาพแวดล้อมด้านนโยบายการบริหาร ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร และด้านตำแหน่งงาน มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ด้านตำแหน่งงาน ควรพิจารณาตำแหน่งงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ของเจ้าหน้าที่พยาบาล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้กับเจ้าหน้าที่พยาบาลกับองค์กร ช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีเงื่อนไข

คำสำคัญ : สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ABSTRACT

This study aimed to study the relationship between work environments and the satisfaction of nursing staff in the police hospital. The sample group comprised 300 nurses in the police hospital. A questionnaire was used as a research tool, and the statistics used included percentage, mean, t-test, f-test, one-way ANOVA, Pearson correlation, and multiple regression analysis.

The results of the study showed that most of the respondents were female, aged 20-29 years old and single, and that most had a bachelor's degree, the average monthly income of 20,001-30,000 baht, 5 years or less of work period and work responsibilities in surgery, eyes, ears, nose, and throat departments. The work environments and work satisfaction were found to be very important for the staff. Different personal data did not have a different effect on work satisfaction. The work environments were found to be highly correlated to the job satisfaction of the nursing staff in the police hospital. The administrative policy, administration, interpersonal relations and job positions influenced the job satisfaction of the nursing staff in the police department at the statistical significance level of .05.

Based on the results of the study, the administrators are recommended to consider matching the staff's positions to their knowledge and abilities, organizing activities aimed to promote good relations among the nursing staff so that they can work together unconditionally, and ensuring that the workloads are fairly and appropriately distributed among the staff to achieve performance efficiency.

Keywords: work environment, work satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการมีระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี สามารถบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร ให้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมที่จะเอื้อประโยชน์ให้องค์กรดำเนินภารกิจต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นงานที่มุ่งเลือกสรรคนดี มีความรู้ ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานและเมื่อคัดสรรให้บุคลากรเหล่านี้เข้ามาอยู่ในองค์กรแล้ว

งานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์จะต้องดูแลฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มมากขึ้น และมีประสบการณ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บุคลากรถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ เป็นปัจจัยในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับในสังคม หน่วยงานราชการ แม้ว่าจะไม่ได้เป็นองค์กรที่มีการแข่งขันกันอย่างองศ์การธุรกิจ แต่การมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรักในงาน มีความเชี่ยวชาญ

และมีความจงรักภักดีอยู่ภายในองค์กรนั้น ถือเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะจะช่วยขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวไปถึงจุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรพยาบาลเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโรงพยาบาล โดยมีพยาบาลเป็นกลุ่มบุคลากรหลักที่สำคัญ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดให้บริการสุขภาพแก่ผู้รับบริการอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โรงพยาบาลจะต้องปฏิบัติงานเป็น เวรเช้า เวรบ่าย และเวรดึก ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนสลับกันไป เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้น การดำเนินชีวิตในเรื่องของเวลาทำงานและการพักผ่อนของพยาบาลจึงต่างจากคนปกติทั่วไป อีกทั้งต้องปฏิบัติงานในสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ต้องอยู่กับสภาพความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย สัมผัสกับเชื้อโรคที่มองไม่เห็นและสิ่งปนเปื้อนต่างๆ รวมถึงการดูแลสภาวะจิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้ป่วยและญาติอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของผู้ป่วยหรือผู้รับบริการก็มีความคาดหวังและความต้องการการดูแลที่มีคุณภาพมากขึ้นด้วย (จิราภรณ์ ภูสมบุญ, 2556) นอกจากนี้ยังต้องรับภาระงานอื่นๆ ที่ไม่ใช่งานการพยาบาลโดยตรง เช่น งานนโยบายและแผนงานพัฒนาคุณภาพบริการและมาตรฐานโรงพยาบาลทำให้พยาบาลต้องรับภาระงานมากขึ้นจึงเกิดความอ่อนล้าทั้งทางร่างกายละทางอารมณ์เพิ่มขึ้น (Tummers et al., 2002)

พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนบริการสุขภาพ เนื่องจากพยาบาลเป็นกำลังคนด้านสุขภาพที่มีจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับบุคลากรสุขภาพสาขาอื่น ๆ เป็นผู้ที่คอยดูแลใกล้ชิดผู้รับบริการมากที่สุดตลอด 24 ชั่วโมง เผชิญกับความเจ็บป่วย ความทุกข์และความตายของผู้รับบริการ รวมทั้งต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพของตนเอง เช่น เสี่ยงต่อการติดเชื้อจากผู้รับบริการ เสี่ยงต่อการบาดเจ็บขณะทำงาน เป็นต้น สภาพการทำงานเช่นนี้ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพ

มีความเครียดจากการทำงานสูงถึงร้อยละ 45.5 มีปัญหาเรื่องการนอนไม่หลับและได้รับบาดเจ็บจากการทำงานและเกิดโรคต่าง ๆ ทำให้ดัชนีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับต่ำ (กฤษดา แสงวดี, 2558) ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพมีความต้องการที่จะลาออกหรือเปลี่ยนอาชีพทำให้อายุทำงานในวิชาชีพพยาบาลโดยเฉลี่ยเท่ากับ 22.5 ปี และพยาบาลที่เคยประสบความรุนแรงจากการทำงานมีความตั้งใจที่จะลาออกจางานภายใน 1-2 ปี (กฤษดา แสงวดี, 2558) การลาออกจางานทำให้พยาบาลวิชาชีพที่คงอยู่ต้องรับภาระงานมากขึ้นส่งผลให้ผู้รับบริการอาจได้รับบริการไม่ทั่วถึง การทำงานไม่มีประสิทธิภาพจะเห็นว่า สภาพแวดล้อมการทำงานของพยาบาลวิชาชีพจึงมีความสำคัญที่จะทำให้พยาบาลวิชาชีพตัดสินใจว่าจะยังคงอยู่ในองค์กรนั้น ๆ ต่อไปหรือไม่อย่างไร ในทางตรงข้ามหากพยาบาลวิชาชีพมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีย่อมส่งผลให้มีความพึงพอใจที่ดี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เป็นปัจจัยภายในสถานที่ทำงานที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านกายภาพและชีวภาพเช่น ด้านนโยบาย ด้านการปกครอง ด้านความสัมพันธ์ ด้านความมั่นคงด้านตำแหน่งงาน รวมทั้งด้านค่าตอบแทน ที่ช่วยให้เกิดการรับรู้ลักษณะงาน ความพึงพอใจในงานที่ทำความต้องการความก้าวหน้า จนทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พยาบาลวิชาชีพที่ทำงานมีความสุขที่ดีและมีความปลอดภัยเป็นสภาพที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพดูแลผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาแรงจูงใจด้านการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความพึงพอใจในงานและคงอยู่ในระบบบริการสุขภาพ ทำให้ลดการลาออก

จากงาน การย้ายงาน แกไขภาวะการณ์ขาดแคลน พยาบาล (วิจิตร ศรีสุพรรณ และ กฤษดา แสงวงดี, 2555) เพื่อธำรงรักษากำลังคนทางการพยาบาล ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลหลักด้านสุขภาพให้คงอยู่ ในระบบการให้บริการสุขภาพโดยสภาการพยาบาล สากลเสนอให้นำแนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อม การปฏิบัติงานที่ดีมาใช้ในสถานบริการได้เลือก คำขวัญสำหรับพัฒนางานวิชาชีพการพยาบาลในวัน พยาบาลสากล ปี ค.ศ. 2007 ว่า “Positive Practice Environments : Quality Workplaces : Quality patient care” (international Council Of Nurses :ICN, 2007) มีการดูแลผู้รับบริการให้มีความต่อเนื่อง และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้รับบริการ

เรื่องด้วย โรงพยาบาลตำรวจเป็น โรงพยาบาล ของรัฐ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นโรงพยาบาล ตติยภูมิ ขนาด 600 เตียง ให้บริการผู้ป่วยใน 7 สาขา หลัก ได้แก่ อายุรกรรม ศัลยกรรม ออร์โธปิดิกส์ สูติรีเวชกรรม ตา และหูคอจมูก ให้บริการแก่ ตำรวจ ครอบครัวตำรวจ และประชาชนจากข้อมูลดังกล่าว ข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพแวดล้อมในการ ทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่พยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ เพื่อนำ ข้อมูลที่จะได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทาง ในการปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่พยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในงาน และทำให้เกิดประสิทธิภาพในงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาล ตำรวจ
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาล ตำรวจ

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา การศึกษาสภาพแวดล้อม ในการทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่พยาบาลในโรงพยาบาลตำรวจ อาศัยแนวคิดของ Herzberg (1979) โดยพิจารณา ปัจจัยค้ำจุน จำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย นโยบาย การบริหาร การปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในองค์กร ค่าจ้างและผลตอบแทน สถานภาพในการทำงาน ความมั่นคงในงาน ตำแหน่ง งานและ ความพึงพอใจในงานที่ทำของเจ้าหน้าที่ พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ โดยอาศัยแนวคิด ของ Hackman & Oldham (1980) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ลักษณะงาน ความต้องการ ความก้าวหน้า ความพึงพอใจในงาน

ด้านประชากร ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเจ้าหน้าที่ พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจทั้งหมด จำนวน 900 คน จึงใช้การสุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Yamanae จะได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ราย

สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่างที่นิยมใช้ เมื่อทราบประชากรที่แน่นอน คือ สูตรของ Yamanae (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคาดเคลื่อน (นิยมใช้ 0.05)

$$n = \frac{900}{1+(900)*(0.05)^2}$$

$$n = 276.92$$

ในการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 276.92 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทางศึกษาทำจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ราย

ด้านระยะเวลา ได้ทำการแจกแบบสอบถาม ด้วยตนเองและอธิบาย ทำความเข้าใจวิธีการกรอก ข้อมูลลงในแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย ในช่วง เดือนมิถุนายน - เดือน กันยายน พ.ศ. 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยมีกระบวนการและขั้นตอน การสร้างเครื่องมือดังนี้ สร้างแบบสอบถามที่ใช้ ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูล ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน สายงานการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 7 ข้อ มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมในการทำงาน 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) นโยบายการบริหาร (2) การปกครองบังคับบัญชา (3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร (4) ค่าจ้าง และผลตอบแทน (5) สภาพภาพในการทำงาน (6) ความ มั่นคงในงาน (7) ตำแหน่งงาน โดยเป็นลักษณะคำถาม แบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับตามแบบ ลิเคอร์ต (Likert) แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่า ได้มีการกำหนดค่าไว้ดังนี้ ระดับ 5 = สำคัญมากที่สุด, ระดับ 4 = สำคัญมาก, ระดับ 3 = สำคัญปานกลาง, ระดับ 2 = สำคัญน้อย, ระดับ 1 = สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 = มากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 = มาก, ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 = ปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 = น้อย และค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแสดงเกี่ยวกับ ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) การรับรู้ลักษณะงาน (2) ความต้องการ ความก้าวหน้า (3) ความพึงพอใจในงานโดยเป็น ลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับ ความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับตามแบบ ลิเคอร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการ ประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ดังนี้ ระดับ 5 = เห็น ด้วยมากที่สุด, ระดับ 4 = เห็นด้วยมาก, ระดับ 3 = เห็น ด้วยปานกลาง, ระดับ 2 = เห็นด้วยน้อย, ระดับ 1 = เห็น ด้วยน้อยที่สุด การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ของแต่ละระดับดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 = มากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 = มาก, ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 = ปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 = น้อย และ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อหาค่า IOC (มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00) ผลการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .895 ซึ่งมากกว่า 0.67 ถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไป เป็นแบบสอบถามได้

นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่ม ตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น เป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวม

โดยใช้วิธีของ Cronbach ,1984, 161 (อ้างอิงถึงใน กัลยา วาณิชยบัญชา, 2548) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อความโดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มี ความเชื่อมั่นเพียงพอ โดยใช้ Program SPSS ในการคำนวณค่า Reliability ใช้ คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.901

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่างๆ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, (One-way ANOVA), Pearson Product Moment Correlation และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยปรากฏว่า การศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง อายุ 26-29 ปี สถานภาพโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ระยะเวลาการทำงาน 5 ปีหรือต่ำกว่า และสายงานการปฏิบัติงานเป็นสายงานพยาบาล ศัลยกรรมและ ตา หู คอ จมูก

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

จากการศึกษาข้อมูลระดับความสำคัญของสภาพแวดล้อมในการทำงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า ในภาพรวม

สภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านนโยบายการบริหาร ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย หน่วยงานที่ท่านสังกัดมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้ นโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ มีความเหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการทำงานของ ท่าน และหน่วยงานที่ท่านสังกัดมีการกระจายงานและมอบหมายหน้าที่อย่างเสมอภาคและเหมาะสมกับบุคคล

ด้านการปกครองบังคับบัญชา ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชายอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาให้กำลังใจและส่งเสริมท่านในการปฏิบัติงาน และผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาจากการปฏิบัติงาน

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย ท่านได้รับความเป็นกันเองจากผู้บังคับบัญชา มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกคน และท่านสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีเงื่อนไข

ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 2 รายการ ประกอบด้วย หน่วยงานของท่านมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสม และเงินเดือนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

ด้านสถานภาพในการทำงานผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียด

ความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น มีความสะดวก รวดเร็ว สภาพแวดล้อมทั่วไป ในห้องทำงานมีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน และท่านได้รับวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน อย่างเพียงพอและเหมาะสม

ด้านความมั่นคงในงาน ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย การทำงานในหน่วยงานนี้ช่วยส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตส่วนตัวของท่าน การทำงานในหน่วยงานนี้ช่วยส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตส่วนตัว และท่านมีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน ที่ปฏิบัติอยู่

ด้านตำแหน่งงานผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย ตำแหน่งงานที่ท่านทำเป็นที่ยอมรับของสังคม ท่านมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งที่ได้รับ และท่านได้รับตำแหน่งงานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า ภาพรวมระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการรับรู้ลักษณะงาน ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 3 รายการ ประกอบด้วย ท่านสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงตามมาตรฐานที่หน่วยงานของท่านกำหนด ท่านสามารถใช้ความรู้ เข้าใจและปฏิบัติงานตามคำสั่ง

ได้อย่างรวดเร็ว และท่านสามารถปฏิบัติงานได้ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านความต้องการความก้าวหน้า ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย ท่านได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน หน่วยงานที่ท่านสังกัดมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้นเกิดจากความสามารถในการปฏิบัติงานของท่านเอง และท่านคิดว่าในตำแหน่งของท่านจะมีโอกาสก้าวหน้าไปถึงระดับที่ท่านคาดหวังไว้

ด้านความพึงพอใจในงาน ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมาก 4 รายการ ประกอบด้วย ท่านมีความกระตือรือร้นอยากปฏิบัติงานอยู่เสมอ ท่านได้รับโอกาสในการตัดสินใจได้ในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ ท่านมีโอกาได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน และงานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ และทักษะของท่าน

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านระดับการศึกษา ด้านรายได้ต่อเดือน ด้านระยะเวลาการทำงาน และด้านสายการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจไม่แตกต่างกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงาน กับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

สภาพแวดล้อมในการทำงาน	ความสัมพันธ์ความพึงพอใจในงานที่ทำ			
	r	ค่า Sig	ระดับความสัมพันธ์	ลำดับ
ด้านนโยบายการบริหารขององค์กร	.501**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	5
ด้านการปกครองบังคับบัญชา	.514**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	4
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร	.608**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	2
ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน	.430**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	7
ด้านสภาพภาพในการทำงาน	.487**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	6
ด้านความมั่นคงในงาน	.596**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	3
ด้านตำแหน่งงาน	.719**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	1
ภาพรวมเฉลี่ย	.746**	.000	สูงทิศทางเดียวกัน	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาพบว่า ด้านนโยบายการบริหาร ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน ด้านสภาพภาพในการทำงาน ด้านความมั่นคงในงาน

ด้านตำแหน่งงาน ภาพรวมมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ ระดับความสัมพันธ์สูงทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ

สภาพแวดล้อมในการทำงาน	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.733	.174		4.214	.000
ด้านนโยบายการบริหารขององค์กร	.105	.042	.119	2.511	.013 *
ด้านการปกครองบังคับบัญชา	.105	.033	.160	3.166	.002*
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร	.122	.054	.130	2.237	.026*
ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน	.037	.032	.054	1.162	.246
ด้านสภาพภาพในการทำงาน	.003	.041	.003	.063	.949
ด้านความมั่นคงในงาน	.075	.040	.102	1.866	.063
ด้านตำแหน่งงาน	.383	.054	.420	7.078	.000*

* ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2-tailed)

จากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านนโยบายการบริหาร ด้านการปกครอง บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลในองค์กร และด้านตำแหน่งงาน มีอิทธิพล ต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ ผู้ศึกษา มีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน สายงานการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่พยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงาน มีกฎระเบียบ ข้อบังคับเดียวกันในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรธรม พุทธนุกูล (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพ สระบุรี จังหวัดสระบุรี พบว่า บุคลากรวิทยาลัยการอาชีพสระบุรี จังหวัดสระบุรีที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล สดมณี (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทหารในสังกัดกองพลทหารราบที่ 2 กองพันทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์ ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ เวลารับราชการ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่ส่งผลต่อความพึง

พอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่มีปัจจัยด้านชั้นยศ ที่มีผลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทหารในสังกัด กองพลทหารราบที่ 2 กองพันทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์ อาจเป็นเพราะ มีการแบ่งชนชั้นในเรื่องตำแหน่งงานอย่างชัดเจน จึงส่งผลให้ชั้นยศที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในงานที่แตกต่างกัน

2. สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านนโยบาย การบริหารมีรายละเอียดความคิดเห็น อยู่ในระดับสำคัญมาก เป็นเพราะหน่วยงานมีการกำหนด เป้าหมายชัดเจน เหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ หนูนกัถิ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานเทศบาลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่า หน่วยงานมีการประชุมชี้แจง นโยบายให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดระบบงาน ให้บุคลากรเรียนรู้

ด้านการปกครองบังคับบัญชา ผลจากการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก พบว่า ผู้บังคับบัญชายอมรับฟังความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรธรม พุทธนุกูล (2554) ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพ สระบุรี จังหวัดสระบุรี กล่าวว่า ผู้บังคับบัญชา ต้องให้ความคุ้มครองและรับผิดชอบต่อการ ปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การ ผลจากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก เนื่องจากได้รับความร่วมมือและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล สดมณี (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทหารในสังกัด กองพลทหารราบที่ 2 กองพันทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการทหาร ปฏิบัติงานในสถานที่เสี่ยงจึงได้รับการปลูกฝังในเรื่องความรักใคร่ สามัคคี และ ซไมพร คงโพ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พบว่าบุคลากรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก อาจเป็นเพราะมีการจัดสวัสดิการต่างๆให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรแรม พุทธนุกุล (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพสระบุรี จังหวัดสระบุรี พบว่าปัจจัยในการทำงาน ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญปานกลาง และนลพรรณ บุญฤทธิ (2558) ศึกษาปัจจัยอิทธิพลและปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีพบว่า ปัจจัยในการทำงาน ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญปานกลาง อาจเกิดจากเงินเดือนที่ได้รับไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงาน

ด้านสถานภาพในการทำงาน ผลจากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมาก เนื่องจากได้รับ

ความสะดวก รวดเร็วในการประสานงาน อีกทั้งสภาพแวดล้อมในท้องทำงานมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลพรรณ บุญฤทธิ (2558) ศึกษาปัจจัยอิทธิพลและปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีที่กล่าวว่า ถ้าหน่วยงานมีจำนวนบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำ มีความพร้อมและเพียงพอของอุปกรณ์สำนักงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นส่วนประกอบของงาน

ด้านความมั่นคงในงาน ผลจากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก เนื่องจากหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่มีความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซไมพร คงโพ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์พบว่า ตำแหน่งที่ได้รับมีความมั่นคงเพราะเป็นองค์กรขนาดใหญ่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี

ด้านตำแหน่งงาน ผลจากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก เนื่องจากตำแหน่งที่ปฏิบัติงานเป็นที่ได้รับการยอมรับของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลพรรณ บุญฤทธิ (2558) ศึกษาปัจจัยอิทธิพลและปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีพบว่าการดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนความก้าวหน้าทำให้เกิดความมั่นคงในหน้าที่การงาน ย่อมส่งผลให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และยังสอดคล้องกับ Herzberg (1979) กล่าวว่า ตำแหน่งงานถือเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี

3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ จากการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล

โรงพยาบาลตำรวจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการรับรู้ลักษณะงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.33$) รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจในงาน ($\bar{x} = 4.06$) และด้านความต้องการความก้าวหน้า ($\bar{x} = 3.99$) ตามลำดับ จากการศึกษา ด้านการรับรู้ลักษณะงาน พบว่า เจ้าหน้าที่พยาบาลมีความคิดเห็นที่สามารถใช้ความรู้ความสามารถที่ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และตรงตามมาตรฐานที่หน่วยงานกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฐาสิริ ยิ่งรู้ (2555) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในการทำงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการแพทย์ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช พบว่า ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เชื่อว่าบุคลากรทางการแพทย์ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดชสามารถใช้ความรู้ ความสามารถที่เรียนมาปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ ดังนี้

1. ด้านนโยบายการบริหารขององค์กร ผู้บริหารโรงพยาบาลตำรวจ ควรมีการกระจายงานและมอบหมายหน้าที่อย่างเสมอภาคและเหมาะสมกับบุคคลหน่วยงานที่สังกัด
2. ด้านการปกครองบังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาควรให้คำปรึกษากับเจ้าหน้าที่พยาบาลโรงพยาบาลตำรวจให้มากขึ้น ให้ครอบคลุม เพื่อช่วยลดปัญหาจากการปฏิบัติงาน
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ผู้บริหารโรงพยาบาลตำรวจ ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้าง

ความสัมพันธ์ให้กับเจ้าหน้าที่พยาบาลกับหน่วยงานต่างๆภายในองค์กร และสามารถช่วยให้เจ้าหน้าที่พยาบาล ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

4. ด้านค่าจ้างและผลตอบแทน ผู้บริหารโรงพยาบาลตำรวจ ควรพิจารณา กำหนดอัตราเงินเดือนและเพิ่มค่าตอบแทนด้านสวัสดิการส่วนอื่น ๆ เช่น OT ของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจให้เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ และให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

5. ด้านสภาพภาพในการทำงาน ผู้บริหารโรงพยาบาลตำรวจ ควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและเหมาะสมเพื่อลดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล

6. ด้านความมั่นคงในงาน ผู้บริหารโรงพยาบาลตำรวจ ควรมีนโยบายส่งเสริมความมั่นคงในตำแหน่งงานที่เจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจปฏิบัติอยู่อย่างชัดเจน

7. ด้านตำแหน่งงาน ผู้บริหารโรงพยาบาลตำรวจ ควรพิจารณาตำแหน่งงานให้เจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ ให้มีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของระดับผู้ปฏิบัติงานจึงขอนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไปให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการประเมินสภาพการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคมาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล สดมณี. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของทหารในสังกัด กองพลทหารราบที่ 2 กองพันทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการโครงการ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กฤษดา แสงวดี. (2550). สถานการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยในสิ่งแวดล้อมปลอดภัย การพยาบาลไทยมีคุณภาพประชากรสูงเป็นสุข. ในการประชุมวิชาการ วันที่ 16-18 พฤษภาคม 2550 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร.
- กฤษดา แสงวดี. (2558). อีก 10 ปี วิกฤตหนัก ขาดแคลนพยาบาล. ค้นเมื่อ พฤษภาคม 15, 2563, จาก <https://www.hffocus.org/content/2015/04/9830>.
- จิราภรณ์ ภูสมบัติ. (2556). ความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์แรม พุทธิกุล. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพ สระบุรี จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชไมพร คงโพ. (2559). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ณัฐฐาสี ยิ่งรู้. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในการทำงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการแพทย์: กรณีศึกษาโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นිරนุช หนูนักดี. (2552). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิจิตร ศรีสุพรรณ, กฤษดา แสงวดี. (2555). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย. วารสารการพยาบาล, 27(1), 5-12.
- Herzberg, F. (1979). The motivation to work (2 nd ed). New York: John Willey & Sons.
- International Council of Nurses. (2007). Nursing Workforce Profile 2007. Retrieved December 4, 2010, from <http://www.icn.ch/SewDatashet07.pdf>.
- Jossey-Bass, Hackman, J.R. and G.R.Oldman. (1980). Work Redesign. Massachusetts: Addison-Wesley

Tummers, G.E.R., Landeweerd, J.A., & Merode, G.G. (2002). Work Organization, Work Characteristics, and Their Psychological Effects on Nurses in the Netherlands. **International Journal of Stress Management**, 9, 183-206.

การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ในอำเภอ ด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

SUPPLY CHAIN MANAGEMENT OF SUGAR CANE TO ENHANCE COMPETITIVE ADVANTAGE IN DAN CHANG DISTRICT SUPHANBURI PROVINCE

Receive : May 3, 2021

Revised: June 29, 2021

Accepted: September 15, 2021

ศศิพิมพ์มาศ หงษ์สมบัติ*

อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี

Sasipimmas Hongsombud*

Lecturer, Faculty of Liberal Arts, National Sports University, Region Suphanburi Campus

*Corresponding author e-mail: Hongsombud@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทและสภาพทั่วไปของห่วงโซ่อุปทานอ้อย ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) เพื่อศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 3) เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการเก็บรวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เอกสาร วารสาร ที่เกี่ยวข้อง แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อย ถือเป็นกระบวนการการสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้แก่เกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งสายการผลิต ตั้งแต่ การวางแผนกิจกรรม การจัดหา แหล่งวัตถุดิบ การผลิต การจัดการสินค้าคงคลัง การจัดส่ง และการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้า โดยเป็นการจัดการ แบบบูรณาการทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ นำมาสู่ผลตอบแทนสูงสุด โดยมีความเชื่อมโยง กับความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ กิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อย ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมุ่งเน้นความเชื่อมโยง ทางด้านความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ดีต่อกัน ไปสู่การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ โดยเน้นในด้านความไว้วางใจ การสื่อสาร การสร้างคุณค่าร่วม การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกัน นำมาสู่การเพิ่มผลผลิตอ้อย และการเพิ่มคุณภาพของอ้อย

คำสำคัญ: การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อย ความสามารถทางการแข่งขัน

ABSTRACT

This study aims to 1) study the context and general conditions of the sugar cane supply chain in Dan Chang district, Suphanburi province; 2) study sugar cane supply chain management approaches in Dan Chang district, Suphanburi province to support the competitive advantages of the farmers in Dan Chang district, Suphanburi province; and 3) analyze the activities of the sugar cane supply chain to add value to the farmers in Dan Chang district, Suphanburi province. The study employs the primary and secondary data from related documents, journals, observations, questionnaires and interviews. The data analysis uses descriptive analysis and content analysis. The results show that sugar cane supply chain activities have a process of adding value to the farmers in Dan Chang district, Suphanburi province, all through the production line. This includes activities such as planning, finding raw materials, production, inventory management, delivery and moving of raw materials and goods. It is an integrated management of the whole process from upstream to midstream to downstream management for maximum returns. This is both directly and indirectly connected to the competitiveness and performance of the organization. Moreover, sugar cane supply chain activities add value to the farmers in Dan Chang district, Suphanburi province. The activities emphasize good business relationships leading to good business alliance based on trust, communication, value creation, exchange of benefits that lead to the increase of both the quantity and the quality of sugar cane.

Keywords: supply chain management of sugar cane, competitive advantage

บทนำ

การดำเนินกิจการของธุรกิจการเกษตรในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องคำนึงถึงกระบวนการปรับปรุงในเชิงธุรกิจและการบริหารจัดการ ซึ่งก่อให้เกิดการลดต้นทุนและเพิ่มผลิตภาพนำไปสู่ผลกำไรสูงสุดและการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน อย่างไรก็ตามหลายท่านอาจเข้าใจว่าความสามารถในการแข่งขันจะต้องมาจากการที่มีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าคู่ค้าหรือการที่มีค่าแรงงานถูก ซึ่งนั่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น สำหรับในปัจจุบันการแข่งขันคือความสามารถที่จะผลิตหรือให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลผลิตเท่ากับหรือดีกว่าคู่แข่งมิใช่เป็นเพียงการแข่งขันเพียงด้านต้นทุนเท่านั้น แต่ยังสามารถทำให้ผลิตผลเกิดผลผลิตที่ดีแล้ว

สิ่งที่ต้องพยายามทำต่อไป คือ การทำให้ผลผลิตดียิ่งขึ้นรวมถึงการมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นหัวใจของการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายคือ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ซึ่งกล่าวโดยรวมก็คือ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำจนถึงผู้บริโภคและรวมถึงการนำซากกลับมาใช้ใหม่โดยจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการที่มีความเชื่อมโยงกันของกระบวนการทุกขั้นตอน ประกอบด้วย การจัดหาวัตถุดิบ การจัดการผลิ การจัดการคลังสินค้า และการขนส่งสินค้า เป็นต้น (Langley et al, 2009) การสร้างความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้ธุรกิจเติบโตเท่านั้น

แต่ยังสามารถอยู่รอดได้ในตลาดต่างประเทศได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรจำเป็นต้องมีการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่ดี เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีอายุการเก็บรักษาสั้น การจัดส่งสินค้าเกษตรไปยังผู้รับสินค้าปลายทางจำเป็นต้องใช้เวลาในการเดินทางไม่นาน ดังนั้นการที่มีการนำแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานมาใช้จัดการจะทำให้สามารถลดต้นทุนและเพิ่มข้อได้เปรียบทางการแข่งขันได้

สำหรับในประเทศไทยได้มีการปลูกอ้อยมาแต่โบราณกาล และอ้อยถือเป็นพืชชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมน้ำตาล ซึ่งใช้เป็นอาหารมนุษย์ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ใช้เป็นอาหารสัตว์ ใช้เป็น เชื้อเพลิง และใช้เป็น วัตถุดิบ ลูม ดิน หรือบำรุงดิน ฯลฯ ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ในการปลูกอ้อยประมาณ 6-7 ล้านไร่ ให้ผลผลิตอ้อยรวม 60-70 ล้านตัน (สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล, 2560) แต่ละปีให้มูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมทั้งระบบ ไม่น้อยกว่า 7 หมื่นล้านบาท ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอ้อยถือเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศ เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของเกษตรกรและยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการพัฒนาในด้านการผลิตอ้อยได้ลดลง เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องของการบริหารจัดการ ตั้งแต่ในระดับไร่ โรงงาน จนถึง การส่งออกซึ่งกว่าจะได้ผลผลิตของอ้อยมา เกษตรกรจะต้องลงทุนในด้านปัจจัยการผลิตและเมื่อผลิตมาได้แล้วกว่าจะถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้ายจะต้องผ่านคนกลางและกระบวนการต่าง ๆ มากมายหลายขั้นตอน ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงและประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ซึ่งเกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตเกินความจำเป็น (ชนิดา วสันต์, 2557) นอกจากนี้ กระบวนการผลิตอ้อยมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ตั้งแต่ผู้นำเข้าปัจจัยการผลิต ผู้ผลิตจนถึงผู้ค้าปลีกอ้อย ซึ่งยังไม่ครบ

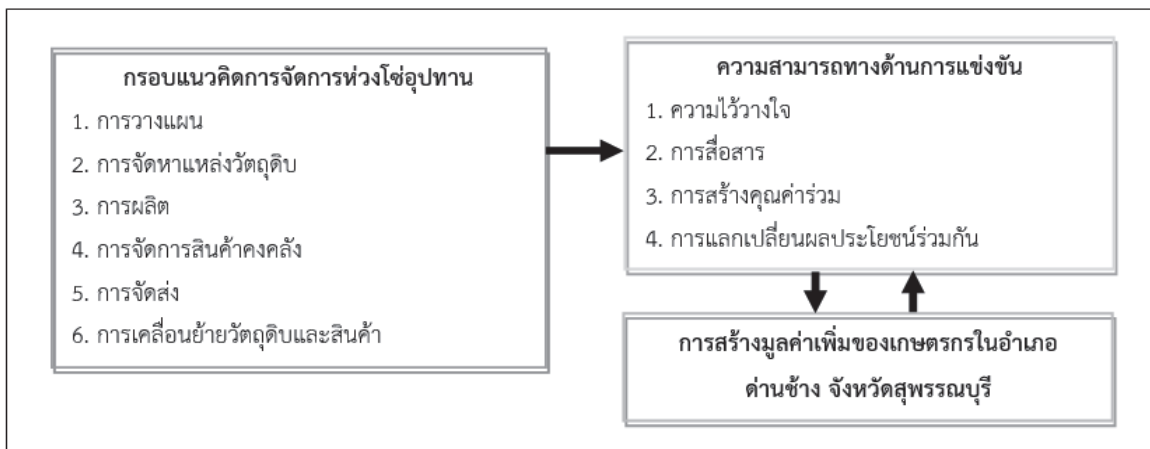
ผู้ที่สนับสนุนในการผลิตอ้อย เช่น สถาบันการเงิน ผู้ประกอบการขนส่ง ผู้ประกอบการคลังสินค้า หน่วยงานของรัฐและอื่น ๆ ดังนั้นเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยจึงต้องมีการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่ดี เพื่อให้สามารถลดต้นทุนและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ

การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยถือเป็นรูปแบบของการจัดการแนวใหม่ เป็นกระบวนการของการบริหารจัดการทุกขั้นตอน ตลอดสายการผลิต ตั้งแต่ แหล่งผลิต การนำเข้าวัตถุดิบสู่กระบวนการผลิต แหล่งกระจายผลผลิต จนกระทั่งส่งสินค้าถึงมือผู้บริโภคให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมกับ สร้างระบบให้เกิดการไหลเวียนของสายการผลิต โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเกิดต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลที่ได้จากกระบวนการห่วงโซ่อุปทานอ้อยจะทำให้ผู้ผลิตอ้อย สามารถใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับผลตอบแทนจากการดำเนินงานดีขึ้น สามารถแข่งขันในตลาดได้ดีขึ้น นอกจากนี้การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเป็นเรื่องที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ในด้านการพัฒนาภาคการเกษตร โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559) ซึ่งปัจจุบันการวัดขีดความสามารถมีเกณฑ์หลายอย่าง และหนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ ต้นทุนของธุรกิจนั้น ๆ ว่าทำอย่างไรจึงจะบริหารต้นทุนที่มีประสิทธิภาพได้ เพราะว่าการที่ผู้ผลิตมีต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้การกำหนดราคาสินค้าและบริการสามารถเข้าสู่ภาวะการแข่งขันได้เป็นอย่างดีโดยวัตถุประสงค์

หลักของห่วงโซ่อุปทานคือการเพิ่มคุณค่าให้เกิดขึ้น โดยรวมมากที่สุด

อ้อยมีความสำคัญกับจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากมีพื้นที่ในการปลูกอ้อยจำนวนมาก โดยเฉพาะในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ปลูกอ้อยจำนวน 76,644 ไร่ โดยผลผลิตอ้อยได้เฉลี่ย 10.35 ตัน/ไร่ และค่าความหวานเฉลี่ย 10.82 องศาบริกซ์ (สำนักงานเกษตรอำเภอด่านช้าง, 2561) นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2561 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี กรมวิชาการเกษตร มีการดำเนินการศึกษาวิจัยและพัฒนาพันธุ์อ้อยอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการหลังเก็บเกี่ยวและการขนย้ายผลผลิต ขาดการจัดการในเรื่องการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งเพาะปลูกไปสู่ตลาดหรือโรงงานที่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจทำให้เกิดการเสียหายหรือเสื่อมคุณภาพได้ง่ายทั้งในระหว่างการผลิตและการเก็บรักษาทำให้เกิดการสูญเสีย ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจการจัดการผลผลิตที่มีคุณภาพ สร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับระบบการผลิตทางการเกษตร ให้มีศักยภาพด้านคุณภาพของผลผลิตอ้อย ซึ่งจากความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่จะศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมุ่งเน้นศึกษาความเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานของอ้อยเข้าสู่ระบบโรงงานน้ำตาลของเกษตรกรตลอดกระบวนการมีความสัมพันธ์ความเชื่อมโยงกันเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของห่วงโซ่อุปทานอ้อย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการช่วยวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ และเสนอแนะการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมอ้อยในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและสภาพทั่วไปของห่วงโซ่อุปทานอ้อยในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยของเกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงกิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อยที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการเพาะปลูก 2560/2561

2. ประชากรกลุ่มเป้าหมายตลอดห่วงโซ่อุปทาน อ้อยจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1) กลุ่มผู้ปลูกอ้อย คือ เกษตรกรที่ปลูกอ้อยในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง เน้นกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรที่ปลูกอ้อย โดยเก็บตัวอย่าง จำนวน 30 ราย

2.2) กลุ่มผู้จัดหาอ้อย คือ หัวหน้าโคเวตา และตัวแทนฝ่ายโรงงาน ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง เน้นกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้จัดหาอ้อย โดยเก็บตัวอย่าง จำนวน 5 ราย

2.3) กลุ่มผู้ผลิตน้ำตาลและจำหน่ายน้ำตาล ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง เน้นกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตน้ำตาลและจำหน่ายน้ำตาล โดยเก็บตัวอย่าง จำนวน 3 ราย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสังเกตเกี่ยวกับกระบวนการในการผลิตอ้อยในแต่ละห่วงโซ่อุปทาน ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานอ้อยแต่ละกิจกรรมหลักห่วงโซ่อุปทานโดยวิเคราะห์ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานอ้อยในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ได้ผ่านการตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากบทความ เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิดของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้ทราบถึงความหมาย และหลักการของแนวคิดนี้ และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง (Self-administration) โดยเดินทางไปยังพื้นที่ปลูกอ้อยในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีการนัดหมายล่วงหน้าและมีการเก็บข้อมูลโดยใช้การสังเกตร่วมด้วยการจดบันทึก และการบันทึกสะท้อนความคิดเห็น

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยวิธีการดังนี้

1) การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล พบว่าเมื่อต่างเวลา ต่างสถานที่ แล้วข้อมูลยังคงเดิม

2) การตรวจสอบความสอดคล้องกันของข้อมูลจากความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นการประเมินสภาวะทางอารมณ์ ค่านิยม ทัศนคติ และความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์

3) การตรวจสอบความมีอคติ ความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเปรียบเทียบเรื่องเล่าของผู้ให้ข้อมูลหลาย ๆ คน และหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4) การตรวจสอบความมีอคติ ความลำเอียงของผู้วิจัยเนื่องจากผู้วิจัยใช้ตัวเองเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสร้างมโนทัศน์ขึ้นโดยใช้หลักการทฤษฎีมีการเทียบเคียงกับแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

ของวิทยา สุฤทธิดำรง (2550) เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. บริบทและสภาพทั่วไปของเกษตรกรอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่อาชีพหลักคือ การปลูกอ้อยสายพันธุ์ที่นิยมปลูกเป็นสายพันธุ์ขอนแก่น 3 เนื่องจากเป็นสายพันธุ์ที่มีความทนและการยืนต้นรวมทั้งน้ำหนักของอ้อยนั้นยังคงที่แม้จะมีการทิ้งไว้ในไร่เป็นเวลานาน พื้นที่ปลูกอ้อยส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทานและปลูกอ้อยในพื้นที่ของตนเองและเช่าบางส่วน แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในการปลูกอ้อยมีการนำเทคโนโลยีการใช้น้ำหยดส่วนการใช้แหล่งเงินทุนของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยจะได้แหล่งเงินทุนจากฝ่ายไร่อ้อยของโรงงานน้ำตาลโดยตัวแทนฝ่ายโรงงานจะมีการจ่ายเงินส่งเสริมการทำไร่อ้อยให้กับเกษตรกรชาวไร่อ้อย ซึ่งเกษตรกรชาวไร่อ้อยจะแจ้งความประสงค์ที่จะขอรับเงินส่งเสริมของชาวไร่อ้อย โดยมีการจัดทำสัญญากับตัวแทนฝ่ายไร่ของโรงงานน้ำตาล และในสัญญาระบุปริมาณที่เกษตรกรชาวไร่อ้อยที่จะต้องจัดส่งให้กับโรงงานน้ำตาล จำนวนเงินที่ได้รับส่งเสริมนี้ เกษตรกรชาวไร่อ้อยมีความพอใจมีความเหมาะสมกับค่าใช้จ่ายที่ต้องนำมาใช้เกี่ยวกับค่าบำรุงดูแลรักษาอ้อย และในส่วนของพันธุ์อ้อยตัวแทนฝ่ายไร่ของโรงงานน้ำตาลจะเป็นผู้นำพันธุ์อ้อยมาให้กับเกษตรกรชาวไร่อ้อย เกษตรกรชาวไร่อ้อยจะมีหน้าที่ในการปลูกอ้อย และบำรุงดูแลรักษาอ้อยจนกระทั่งอ้อยเจริญเติบโตสามารถเก็บเกี่ยวได้ ในส่วนของเครื่องมือเครื่องจักรในการทำการเกษตรบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายไร่อ้อยของโรงงานน้ำตาล นอกจากนี้ผลผลิตที่ได้รับจากการปลูกอ้อยอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีดังต่อไปนี้

1) ให้ผลผลิตเฉลี่ย 21.7 ตัน/ไร่ 2) น้ำหนักเฉลี่ย 1.85 กิโลกรัม/ลำ 3) ฤดูเก็บเกี่ยว ช่วงระหว่างเดือนธันวาคม- เมษายน 4) อายุการเก็บเกี่ยว 12 เดือน 5) การนำไปใช้ประโยชน์ ในด้านอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายและอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน เช่น การผลิตไฟฟ้า ไม้อัด กระดาษ เอทานอล สุราและผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นต้น และ 6) พื้นที่ปลูก เหมาะสำหรับปลูกในสภาพดินร่วนปนทราย นอกจากนี้ยังเหมาะสำหรับปลูกในสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ราบหรือที่ดอน น้ำไม่ท่วมขัง และระบายน้ำดี ยิ่งไปกว่านั้น ในพื้นที่ของอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีภาคเอกชนมาจัดตั้งโรงงานโดยรับซื้อผลผลิตอ้อยจากเกษตรกร ได้แก่ บริษัท โรงงานน้ำตาลมิตรผล จำกัด และบริษัท โรงงานน้ำตาลลิน จำกัด ซึ่งบริษัท โรงงานน้ำตาลมิตรผล จำกัด มีกำลังการผลิต 45,000 ตันต่อวัน เป็นโรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ ทำให้อ้อยกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอด่านช้าง ส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตของชุมชนอำเภอด่านช้างอย่างรวดเร็วมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามในส่วนของเกษตรกรชาวไร่อ้อยที่อยู่ในพื้นที่ของอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จะมีตัวแทนฝ่ายไร่อ้อยของโรงงานน้ำตาลเข้ามาสำรวจจำนวนเกษตรกรชาวไร่อ้อย โดยมีการให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยเข้าร่วมจัดประชุมสัมมนา กับกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อย โดยให้นักวิชาการต่าง ๆ มาให้คำแนะนำในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกอ้อย และการบำรุงดูแลรักษาอ้อย ก่อนตัดอ้อยเข้าหีบ เนื่องจากแหล่งความรู้ส่วนใหญ่ของเกษตรกรมาจากประสบการณ์ตัวเองและมาจากบรรพบุรุษ เมื่อพิจารณาลักษณะการถือครองส่วนใหญ่เกษตรกรชาวไร่อ้อยจะเช่าพื้นที่ในการปลูกอ้อย

2. การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

ซึ่งแต่ละห่วงโซ่จะมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่างกัน โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนกิจกรรม การวางแผน การปลูกอ้อยให้มีอายุการเก็บเกี่ยวให้สอดคล้องกับ ช่วงเวลาที่มีการเปิดอ้อยเข้าโรงงาน ซึ่งเป็นช่วงระหว่าง เดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดหาแหล่งวัตถุดิบ พันธุ์อ้อย ที่ดีเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการปลูกอ้อย การคัดเลือกพันธุ์อ้อยควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับ สภาพดิน สภาพภูมิอากาศ ความต้านทานต่อโรคอ้อย และลักษณะพันธุ์อ้อย

ขั้นตอนที่ 3 การผลิต เริ่มตั้งแต่การเลือกเวลา ในการปลูกอ้อยให้เหมาะสม การเตรียมดิน การบำรุง ดูแลรักษาดิน การนำอ้อยลงปลูก การวางลำการปลูก ให้ถูกวิธีโดยมีการคำนวณสัดส่วนอย่างละเอียด เพื่อให้อ้อยมีการเจริญเติบโตเรียงต้นขึ้นเป็นระเบียบ สวยงามทั้งไร่ ไม่เอียง การดูแลรักษาในช่วงระหว่าง การเจริญเติบโต เช่น การใส่ปุ๋ย ถ้ามีการปลูกเรียง เป็นระเบียบ ขั้นตอนการใส่ปุ๋ยก็จะทั่วถึง และลด ปริมาณปุ๋ยลง ส่วนการให้น้ำนอกจากจะใช้น้ำฝน จากธรรมชาติแล้ว จะมีระบบน้ำหยด นอกจากนี้ การกำจัดวัชพืชเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการต่ออ้อย ซึ่งถ้ามีการบำรุง ดูแลรักษาอย่างมีประสิทธิภาพ ต่ออ้อยสามารถเก็บไว้ ได้นานถึง 10 ปี ถ้ามีการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี จะทำให้ ได้ผลผลิตดี เนื่องจากต่ออ้อยจะทำให้ได้กำไร มากกว่าอ้อยปลูก โดยจะดูแลเกี่ยวกับ 1) การปรับปรุง ดิน 2) การเตรียมดิน 3) เลือกพันธุ์อ้อยที่เหมาะสม ในการปลูก 4) การใส่ธาตุอาหารสมดุลและใส่ให้ตรง ตามความต้องการ 5) ความชื้นที่เพียงพอเพื่อกระตุ้น การงอกของต่ออ้อย 6) การกำจัดวัชพืช เนื่องจาก วัชพืชแย่งน้ำและธาตุอาหารจากต่ออ้อยทำให้ ผลผลิตลดลง 7) การกำจัดแมลงและไม่ให้เกิดโรค เนื่องจากโรคสามารถเกิดขึ้นได้ในทุก ระยะ การเจริญเติบโตแต่อาการของโรคจะปรากฏ

ให้เห็นชัดเจนในต่ออ้อยในระยะเวลาต่อมา และ 8) การควบคุมการให้น้ำในแปลงอ้อยด้วยระบบน้ำหยด

ขั้นตอนที่ 5 การตัดและการขนส่งอ้อย โดยเกษตรกรจะมีการตรวจสอบความพร้อม หรือ การแก่ของอ้อย ซึ่งเกษตรกรจะต้องรู้ว่าอ้อย ของตัวเองแก่หรือยัง โดยดูจากอายุของอ้อย และมี การวางแผนการตัดอ้อยร่วมกับโรงงาน ควรตัดอ้อย ให้ชิดดินเพื่อให้เกิดลำต้นใหม่จากใต้ดิน ซึ่งจะแข็งแรง กว่าต้นที่เกิดจากตาบนดิน นอกจากนี้ต้นทุนหรือ ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวประกอบด้วย ค่าจัดหา แรงงาน ค่าตัดอ้อย ค่าขึ้นอ้อย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แต่ในปัจจุบันจะมีรูปแบบการตัดโดยใช้รถตัด เนื่องจากลดต้นทุนมากกว่าการใช้แรงงานคน อย่างไรก็ตาม กระบวนการห่วงโซ่อุปทานอ้อย ใน ส่วน ของ การ ตัด และ การ ขน ส่ง อ้อย ในอำเภอคำชะอี จังหวัดสุพรรณบุรี มีโรงงานน้ำตาล เป็นผู้จัดตั้งและบริหารศูนย์บริหารการเก็บเกี่ยว โดยโรงงานน้ำตาลจะลงทุนในส่วนของ การให้บริการ การตัดและการขนส่งอ้อยแก่เกษตรกรชาวไร่อ้อย โดยจัดการรถตัดและเครื่องมือในการตัดและขนส่งอ้อย

ขั้นตอนที่ 6 การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้า เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมขนส่งอ้อยโดยการจ้างขนส่ง จากเกษตรกรรายใหญ่ที่มีรถบรรทุกส่วนตัว ในการนำ อ้อยเข้าสู่โรงงาน อย่างไรก็ตาม สำหรับต้นทุนที่ เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้า ได้แก่ 1) ต้นทุนขนส่งรถบรรทุก และ 2) ต้นทุนหน้าลาน ประกอบด้วย ค่าความสูญเสียของอ้อยขณะที่รอหน้า ลาน และค่าใช้จ่ายขณะรอคอยหน้าลาน โดยควรมี การจัดระบบคิวลือคที่เหมาะสม จำกัดจำนวน รถบรรทุกในระบบการขนส่งอ้อยในแต่ละช่วงเวลา เพื่อสามารถลดจำนวนรถบรรทุกที่รอหน้าลาน สำหรับใน ส่วน ของ การลด ต้น ทุน เกี่ยว กับ การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้านี้มีการจัดตารางเวลา ในการจัดส่งอ้อยเข้าสู่โรงงานน้ำตาล โดยกำหนด ปริมาณอ้อยที่ต้องทำ การเก็บเกี่ยวให้ตอบสนอง

ต่อแผนการผลิตของโรงงาน เพื่อลดปัญหาการควบคุม ปริมาณการส่งอ้อยเข้าโรงงานและปัญหาการบริหาร คิวรถส่งอ้อย

3. กิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อย ที่สามารถ สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมุ่งเน้นความเชื่อมโยงทาง ด้าน ความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ดีต่อกัน ไปสู่การเป็น พันธมิตรทางธุรกิจ ซึ่งการจัดการที่ใช้สำหรับ กิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อย ควรมีดังต่อไปนี้

1) ความไว้วางใจ ก่อนการเจรจาซึ่งตัวแทน ฝ้ายไร่อ้อยต้องเข้ามาร่วมเจรจาข้อตกลงการทำ สัญญาในการนำส่งอ้อยของเกษตรกรชาวไร่อ้อย เข้าสู่โรงงาน เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างแนบแน่น นอกจากนี้ ทางโรงงานมีการเจรจาในเรื่องของการ ไปรับอ้อยเองจากกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อย ซึ่งจะส่งผล ให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพันธมิตร เพื่อให้ประสบความสำเร็จขึ้น ช่วยให้เกิดความ ได้เปรียบทางการแข่งขัน เกิดความร่วมมือในการสร้าง คุณค่าใหม่สู่ลูกค้าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งร่วมมือ ลดต้นทุนที่ไร้คุณค่ากับลูกค้าออกไป นอกจากนี้ การสร้างความไว้วางใจให้เกิดในระดับที่สูงจะช่วยให้ เกิดการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการ ประสานงาน สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อกัน เพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจวางแผน กระบวนการปลูกอ้อย ตอบสนองความต้องการ กับทุกฝ่ายได้อย่างถูกต้องทันเวลา นอกจากนี้เมื่อใกล้ จะหมดสัญญาตัวแทนฝ้ายโรงงานก็จะสามารถจัดทำ การต่อสัญญาต่อไปได้อีก ซึ่งการสร้าง ความไว้วางใจ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายร่วมกัน

2) การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่สำคัญระหว่างเกษตรกรชาวไร่อ้อย หัวหน้าโคเวตา และตัวแทนฝ้ายโรงงาน ซึ่งจะต้องมีความซื่อสัตย์ อยู่เสมอโดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่ดีทั้งภายใน และภายนอกจะ นำมาสู่การลดความล่าช้า

ในกระบวนการผลิตอ้อยเข้าสู่โรงงาน การดำเนินงาน และการตัดสินใจต่าง ๆ มีความรวดเร็วขึ้นทำให้ ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างรวดเร็ว และทันเวลา

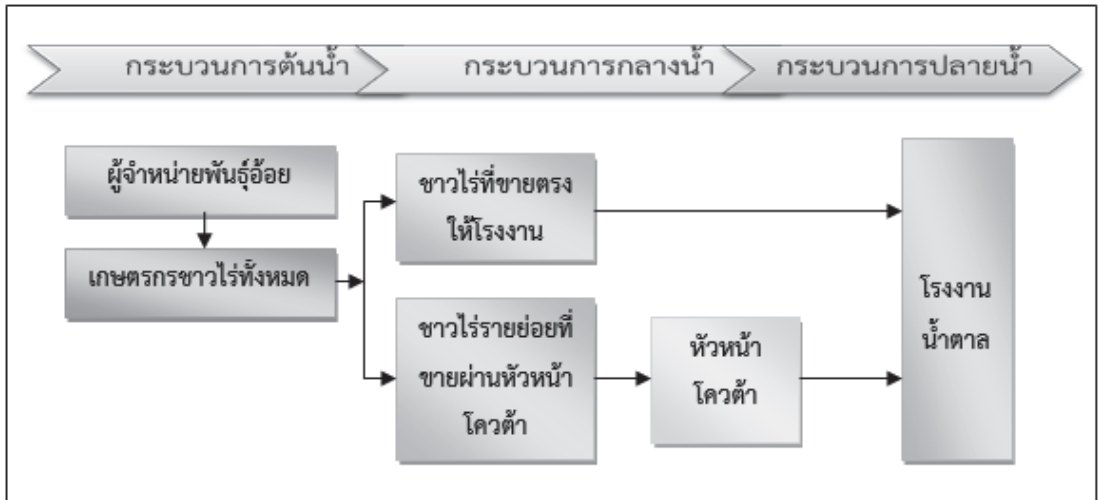
3) การสร้างคุณค่าร่วม หัวหน้าโคเวตา และตัวแทนฝ้ายไร่อ้อยมีการเสนอการสร้างคุณค่าร่วม โดยเกษตรกรชาวไร่อ้อย โดยมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นแลกลเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร การให้ คำแนะนำ การให้ความรู้ การให้มีการเข้าร่วม ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการจัดการการผลิต ที่มีประสิทธิภาพ โดยร่วมกันแบ่งปันแลกลเปลี่ยน คุณค่าที่เกิดขึ้นในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อตอบสนอง ความต้องการและเพิ่มมูลค่ารวมของผลผลิต อ้อยและน้ำตาล ซึ่งการสร้างคุณค่าร่วมจะเป็นการ ตอบสนองระหว่างกันและกันเพื่อมุ่งไปที่เป้าหมาย ร่วมลดการแข่งขัน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์กัน อย่างสร้างสรรค์ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อมุ่งตอบสนองต่อทุกฝ่าย โดยมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นระบบ

4) การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเกษตรกรชาวไร่อ้อย หัวหน้าโคเวตาและตัวแทน ฝ้ายโรงงานในห่วงโซ่อุปทานมีข้อตกลงและเป้าหมาย ในการดำเนินงานที่สอดคล้องและมีทิศทางเดียวกัน และอยู่บนผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันทั่วถึง ในทุก ๆ ฝ่ายว่าจะมีข้อมูลอะไรบ้างที่ต้องแลกลเปลี่ยน กันและเห็นพ้องต้องกันว่าข้อมูลนั้นมีประโยชน์มาก ที่สุดซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน และส่งผลให้ เกิดความร่วมมือระหว่างกัน ในแต่ละองค์ประกอบ ของห่วงโซ่อุปทาน อย่างไรก็ตาม การแลกลเปลี่ยน ผลประโยชน์ที่ได้รับประโยชน์ร่วมกันถ้าเกิดขึ้น อย่างยุติธรรมจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งทำให้ เกิดการประสานงานแลกลเปลี่ยนข้อมูล วางแผนร่วมกัน ช่วยให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันโดยมีการพึ่งพาอาศัย

กันมากขึ้นช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุน มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการดำเนินงาน

กระบวนการของห่วงโซ่อุปทานอ้อยนั้นหากนำแต่ละห่วงโซ่มาประกอบกันตั้งแต่กลุ่มผู้ปลูกอ้อย

กลุ่มผู้จัดหาอ้อย และกลุ่มผู้ผลิตน้ำตาลและจำหน่ายน้ำตาล ในแต่ละช่วงจะมีความเชื่อมโยง ดังนั้นโครงสร้างของห่วงโซ่อุปทานอ้อยในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แสดงตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โครงสร้างห่วงโซ่อุปทานอ้อย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บริบทและสภาพทั่วไปของเกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ในส่วนของภาคการผลิตพบว่า เกษตรกรมีต้นทุนในการเพาะปลูกเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับผลตอบแทนเบื้องต้นที่ได้รับ ซึ่งเกษตรกรรายใหญ่จะมีต้นทุนคงที่ที่สูงกว่าเกษตรกรรายย่อย เนื่องจากเกษตรกรรายใหญ่จะมีค่าซ่อมแซมเครื่องจักร และอุปกรณ์การเกษตรในราคาที่สูงกว่าเกษตรกรรายย่อย ในส่วนของเกษตรกรรายย่อยจะมีต้นทุนผันแปรสูงกว่าเกษตรกรรายใหญ่ โดยมาจากค่าแรงงานและค่าขนส่ง ซึ่งต้องใช้บริการจากเกษตรกรรายใหญ่ที่เป็นหัวหน้าโคเวต้า เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ในการเพาะปลูกในปริมาณที่น้อยจึงไม่คุ้มค่า

นอกจากนี้ภาคบริการ ด้านการจำหน่าย การขนส่ง เกษตรกรประสบปัญหาด้านการขนส่ง เนื่องจากกฎหมายกำหนดห้ามรถบรรทุก บรรทุกเกิน 25 ตัน ทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มเที่ยวการขนส่ง และประกอบกับช่วงฤดูเพาะปลูก 2560/2561 ราคาน้ำมันมีราคาสูงขึ้นทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้นและปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการรอขายและส่งอ้อยเข้าที่บของโรงงานมีระยะเวลานานมีผลทำให้ขาดความรวดเร็วในการเก็บเกี่ยว ในส่วนของราคาอ้อยของเกษตรกรมีราคาต่ำเนื่องจากสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ที่ดินเป็นของตนเองในการเพาะปลูกทำให้ไม่มีต้นทุนเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดิน การตัดอ้อยเข้าโรงงานส่วนใหญ่นิยมการเผา อย่างไรก็ตามการที่เกษตรกรส่วนใหญ่เผาใบอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยวอ้อย เนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานเกษตรกรจึงนิยมเผาใบอ้อยเพราะทำให้สามารถตัดเข้าโรงงานได้อย่างรวดเร็ว แต่ทำให้เกิดผลกระทบต่อ

คือ เกิดปัญหาลมภาวะทางอากาศ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรชี้ให้เห็นถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเอง พืช และสิ่งแวดล้อม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาใช้วิธีการตัดอ้อยสดเข้าโรงงานแทน รวมไปถึงการกำหนดราคาอ้อยตัดสดให้มีราคาสูงกว่าอ้อยไฟไหม้เป็นรูปธรรมและมีมาตรฐานเดียวกันในทุกโรงงานซึ่งสอดคล้องกับ สถาบัน โอลิแกนท์ และภัทรกมล เลิศสันติ (2557) กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการรณรงค์ให้ชาวไร่อ้อยลดการเผาอ้อยโดยชี้ให้เห็นโทษของการเผาอ้อยซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งกิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อย ถือเป็นกระบวนการการสร้างความมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกร เนื่องจากเป็นเครื่องมือการจัดการแบบบูรณาการทั้งกระบวนการ ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ นำมาสู่ผลตอบแทนสูงสุดสอดคล้องกับ Narasimhan & Kim (2002) พบว่า ประสิทธิภาพในการจัดการห่วงโซ่อุปทานมีความเชื่อมโยงกับความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดกับนักวิจัยหลายท่านที่มีความเห็นว่าการจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการธุรกิจเพื่อให้สามารถแข่งขันทางธุรกิจได้ในภาวะการแข่งขันที่รุนแรง รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Watts & Hahn, 1993; La Londe & Masters, 1994) นอกจากนี้กระบวนการของกิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อยนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการจัดการการไหลของข้อมูล การจัดการเครือข่ายของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสายผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งแต่ละห่วงโซ่จะมีหน้าที่

และความรับผิดชอบต่างกัน กรอบการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อย เริ่มจาก 1) การวางแผนกิจกรรม การวางแผนการปลูกอ้อยให้มีอายุการเก็บเกี่ยวให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่มีการเปิดอ้อยเข้าโรงงาน ซึ่งเป็นช่วงระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน สอดคล้องกับ Photis & Meko (2005) พบว่าการมุ่งเน้นความสัมพันธ์การเรียนรู้ขององค์กรและนวัตกรรมมีผลทำให้การดำเนินงานของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ที่มีต่อลูกค้าในห่วงโซ่อุปทานเกิดประสิทธิผลและผลการดำเนินงานดีขึ้นจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างลูกค้าและผู้ให้บริการ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และวางแผนร่วมกัน ทำให้เกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการการทำงานที่ดีขึ้น ช่วยให้เกิดประสิทธิผลที่ดีในการจัดการโลจิสติกส์ของห่วงโซ่อุปทาน และมีผลทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น 2) การจัดหาแหล่งวัตถุดิบพันธุ์อ้อยที่ดีเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการปลูกอ้อย การคัดเลือกพันธุ์อ้อยควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพดิน สภาพภูมิอากาศ ความต้านทานต่อโรคของอ้อย และลักษณะพันธุ์อ้อย สอดคล้องกับ Lee, Kwon & Severance (2007) พบว่า การจัดการห่วงโซ่อุปทานภายนอกองค์กรร่วมกับผู้จัดการวัตถุดิบเป็นปัจจัยหลักที่สนับสนุนผลการดำเนินงานขององค์กรในแง่ของความน่าเชื่อถือในแง่การบริการ 3) การผลิต ขั้นตอนการปลูกอ้อย ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญเริ่มจากการเลือกเวลาในการปลูกอ้อยให้เหมาะสม การเตรียมดิน การบำรุงดูแลรักษาดิน การนำอ้อยลงปลูก 4) การบริหารจัดการต่ออ้อย ซึ่งถ้ามีการบำรุงดูแลรักษาอย่างมีประสิทธิภาพต่ออ้อยสามารถเก็บไว้ได้นานถึง 10 ปี 5) การตัดและการขนส่งอ้อยโดยเกษตรกรควรมีการวางแผนการตัดอ้อยร่วมกับโรงงาน ควรตัดอ้อยให้ชิดดินเพื่อให้เกิดลำต้นใหม่จากใต้ดิน ซึ่งจะแข็งแรงกว่าต้นที่เกิดจากตาบนดิน 6) การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้า และเพื่อลดปัญหาการส่งอ้อยเข้าสู่โรงงาน ใช้ระบบ

การบริหารวิศวกรรมอ้อย โดยใช้ระบบวิศวกรรมผสมระหว่างคิว ล็อกและคิวเสรี สอดคล้องกับ สถาพร โอภาสานนท์ และภัทรภมล เลิศสันติ (2557) กล่าวถึง แนวทางการแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายอ้อยเข้าสู่ โรงงาน ควรใช้แนวทางการบริหารวิศวกรรมกับ คิวล็อกโดยใช้คิวล็อกกับชาวไร่ขนาดเล็กที่ได้รับการ เกี่ยวและมีระยะทางระหว่างไร่และโรงงาน ไม่มากนักส่วนชาวไร่กลุ่มอื่นยังคงใช้ระบบคิวเสรี (ต่อท้ายตามลำดับก่อนหลัง) เช่นเดิมเพื่อเป็นการ ป้องกันมิให้ตกค้างอยู่ในพื้นที่

3. กิจกรรมห่วงโซ่อุปทานอ้อย ที่สามารถ สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกรในอำเภอตาบช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงทางด้าน ความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ดีต่อกัน ไปสู่การเป็นพันธมิตร ทางธุรกิจ โดยมุ่งเน้น ด้านความไว้วางใจ การสื่อสาร การสร้างคุณค่าร่วม และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ ฉัฐยา ตวงสุวรรณ (2553, 139) กล่าวถึง แนวทาง การสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรม ข้าวไทย พบว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ห่วงโซ่ อุปทานข้าวในปัจจุบันสามารถทำได้โดยการสร้างความ ร่วมมือระหว่างสมาชิกภายในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อร่วมมือกันดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความจริงใจต่อกัน และสร้างองค์ความรู้โดยการ จัดอบรมให้ความรู้ใหม่ ๆ แก่สมาชิกในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิด ความพึงพอใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนฝ่ายโรงงาน และเกษตรกรชาวไร่อ้อย ควรร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริม การปลูกอ้อย และมีการจัดประชุมสัมมนาร่วมกัน เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อย ในขณะเดียวกัน ตัวแทนภาครัฐและตัวแทนฝ่ายโรงงาน ควรมี การกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือ เงินลงทุนในการทำไร่อ้อย การจัดการเกี่ยวกับ สิ่งปนเปื้อนในอ้อย การเพิ่มผลผลิตอ้อย และการเพิ่ม

คุณภาพของอ้อย ซึ่งทั้ง 3 ภาคส่วน ควรร่วมมือกัน ในการบริหารจัดการ ซึ่งการจัดการที่ใช้สำหรับกิจกรรม ห่วงโซ่อุปทานอ้อย ควรมี 1) ความไว้วางใจ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีการประสานงาน สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อกัน อาทิเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนด โควตาจากโรงงาน ปริมาณและจำนวนครั้งที่ตัด ที่เหมาะสมกับความต้องการของโรงงาน เพื่อเป็นข้อมูล ที่ใช้ในการตัดสินใจวางแผนกระบวนการปลูกอ้อย ตอบสนองความต้องการกับทุกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา ซึ่งการสร้าง ความไว้วางใจ เป็นปัจจัย ที่ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย 2) การสื่อสารเป็นการ แลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญระหว่างเกษตรกรชาวไร่อ้อย หัวหน้าโคเวตาและตัวแทนฝ่ายโรงงานซึ่งจะต้องมี ความซื่อสัตย์อยู่เสมอโดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่ดี ทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับ ชัยณรงค์ ไผ่รุ่ง (2552) กล่าวว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม การผลิตมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดการ ความร่วมมือใน 3 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารสองทาง ด้านความสัมพันธ์ในระยะยาว และด้านผลประโยชน์ ร่วมกัน ซึ่งความร่วมมือด้านการสื่อสารสองทาง และด้านความสัมพันธ์ในระยะยาว มีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทาน 3) การสร้าง คุณค่าร่วมโดยเกษตรกรชาวไร่อ้อย หัวหน้าโคเวตา และตัวแทนฝ่ายโรงงานเป็นการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อมุ่งตอบสนองต่อทุกฝ่าย โดยเป็นการแก้ปัญหา ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งการสร้างคุณค่าร่วม เป็นการตอบสนองระหว่างกันและกันเพื่อมุ่ง ไปที่เป้าหมายร่วม ลดการแข่งขัน 4) การแลกเปลี่ยน ผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเกษตรกรชาวไร่อ้อย หัวหน้าโคเวตาและตัวแทนฝ่ายโรงงานในห่วงโซ่อุปทาน ควรมีเป้าหมาย ในการดำเนินงานที่สอดคล้อง และมีทิศทางเดียวกัน และอยู่บนผลประโยชน์ ที่จะได้รับร่วมกันอย่างทั่วถึงในทุก ๆ ฝ่าย อย่างไรก็ตาม

ก็ตามการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันถ้าเกิดขึ้นอย่างยุติธรรมจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งทำให้เกิดการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูล และการวางแผนร่วมกัน ช่วยให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันโดยมีการพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น ช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุน มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการดำเนินงาน

กล่าวโดยสรุป การยกระดับการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ควรให้ความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการเพาะปลูกอ้อยของเกษตรกร นอกจากนี้ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยการจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อย โดยกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อยได้ผลการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนทางด้านโรงงานผลิตน้ำตาลทรายก็ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพในการผลิตน้ำตาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐควรให้ความสำคัญ สนับสนุนและช่วยประสานงานในการพัฒนา นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มมูลค่าโดยการทำการเกษตรอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าในมุมมองลูกค้าและใส่ใจสิ่งแวดล้อมพร้อมกับมุ่งพัฒนาสินค้าใหม่เนื่องจากแนวโน้มความต้องการตลาดในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และสุดท้ายมุ่งพัฒนาการเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและสร้างข้อมูลออนไลน์ เพื่อสะดวกในการนำข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

ฉัฐยา ตวงสุวรรณ. (2553). แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมข้าวไทย.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มาวิเคราะห์สำหรับการพยากรณ์เพื่อวางแผนในอนาคต (ฉัฐยา ตวงสุวรรณ, 2553)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานอ้อยในจังหวัดสุพรรณบุรีควรร่วมมือกับองค์กรภาครัฐในการให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูกอ้อยให้ได้ผลผลิตที่มีน้ำหนักรีด และลดต้นทุนการเพาะปลูก พร้อมทั้งเข้าร่วมประชุมกับเกษตรกรที่องค์กรภาครัฐจัดขึ้น

2. จัดการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคเพื่อนำข้อมูลนั้นมาพยากรณ์ปริมาณการซื้อขยาล่วงหน้า เพื่อช่วยในการวางแผนการผลิตให้ทันกับคำสั่งซื้อ เพื่อให้สามารถจัดการจัดการเกี่ยวกับต้นทุนการบริหารคลังสินค้าและการจัดเก็บ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรชาวไร่อ้อย หัวหน้าโคเวต้า ตัวแทนฝ่ายโรงงานเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตอ้อย

2. ควรวิจัยผลกระทบจากการปลูกอ้อยที่มีต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม

3. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ห่วงโซ่อุปทานในสินค้าเกษตรอื่น ๆ

4. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนา นวัตกรรมทางการขนส่งเพื่อเพิ่มศักยภาพของโลจิสติกส์ในประเทศ เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร

- ชนิดา วสันต์. (2557). **ประสิทธิภาพด้านการจัดการพัสดุอ้อยของเกษตรกรในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยณรงค์ ไผ่รุ่ง. (2552). **ผลกระทบของการจัดการความร่วมมือและคุณภาพสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิทยา สุหฤทธำรง. (2550). **ความรู้โลจิสติกส์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเกษตรอำเภอด่านช้าง. (2561). **ข้อมูลเกษตรกรที่เพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี**. ค้นเมื่อ มิถุนายน 22, 2562, จาก <http://www.suphanburi.doae.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔**. ค้นเมื่อ มิถุนายน 22, 2562, จาก <https://www.nesdc.go.th/>.
- สถาพร โอภาสานนท์ และภัทรกมล เลิศสันติ. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของอ้อยเข้าสู่กระบวนการผลิตน้ำตาล. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์**, 54(3), 51-76.
- Langley, A., Smallman, C., T., Soukas, H. & Van de Ven, A. (2009). Call for papers: Special Research Forum on Process Studies of Change in Organization and Management. **Academy of Management Journal**, 52 (6), 29-63.
- La Londe, B.J. & Masters, J.M. (1994). Emerging Logistics Strategies: Blueprints for the Next Century. **International Journal of Physical Distribution & Logistics Management**, 24 (7), 35-47. <https://doi.org/10.1108/09600039410070975>.
- Lee, C.W., Kwon, I.G. & Severance, D. (2007). Relationship between supply chain performance and degree of linkage among supplier, internal integration, and customer. **Supply Chain Management: An International Journal**, 12(6), 444-452.
- Narasimhan, R. & Kim, S.W. (2002). Effect of supply chain integration on the relationship between diversification and performance: evidence from Japanese and Korean firms. **Journal of Operations Management**, 20, 303-323.
- Photis M. Panayides & So.Meko. (2005). Logistics Service Provider-client Relationships. **Dissertation Abstracts International**, E41, 179-200.
- Watt, C.A. & Hahn. (2006). Supplier Development Programs: An Empirical Analysis. **Journal of Supply Chain Management**, 29(2), 10-17.

สมการโครงสร้างของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการภาพลักษณ์และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

THE STRUCTURAL EQUATION OF INTEGRATED DIGITAL MARKETING COMMUNICATION, IMAGE AND DECISION TO USE FITNESS CENTER SERVICES IN THE UPPER SOUTHERN REGION OF THAILAND

ศรีสุดา แก้วอำรัตน์^{1)*}, สีญาธร นาคพิน²⁾, พิมพ์แพรว ศรีสวัสดิ์³⁾

Receive : May 19, 2021

¹⁾นักศึกษาระดับปริญญาโท บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Revised: August 4, 2021

²⁾อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Accepted: September 15, 2021

³⁾อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Srisuda Kaewamrat^{1)*}, Siyathorn Napkin²⁾, Pimprae Srisawad³⁾

¹⁾ Master of Business Administration, Suratthani Rajabhat University

²⁾ Lecturer of International School of Tourism, Suratthani Rajabhat University

³⁾ Faculty of Management Sciences, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: srisuda.kae@sru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการของศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน การตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมการโครงสร้างการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนและ การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยการใช้สถิติการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ด้านการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัล มีระดับมากที่สุด ภาพลักษณ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ภาพลักษณ์ด้านองค์กรมีระดับมากที่สุด การตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผลลัพธ์จากการทดลองใช้บริการมีระดับมากที่สุด และการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการและภาพลักษณ์มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โมเดลเชิงสาเหตุของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการของศูนย์

ออกกำลังภายในเขตภาคใต้ตอนบนหลังปรับปรุงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ Chi-Square = 2.397, p-value = 0.00, RMSEA = .059, CFI = .95, GFI = .90, TLI = .94, NFI = .93

คำสำคัญ : การสื่อสารการตลาดดิจิทัลแบบบูรณาการ ภาพลักษณ์ การตัดสินใจใช้บริการ ศูนย์บริการออกกำลังกาย

ABSTRACT

The objectives of this study were to study the integrated digital marketing communication of fitness center services in the upper southern region, to study the image of fitness center services in the upper southern region, to study the decision to use fitness center services in the upper southern region, to study the relationships between the structural equation of integrated digital marketing communication, image, and decision to use fitness center services in the upper southern region, and the model development of integrated digital marketing communication, image, and decision to use fitness center services in the upper southern region. The sample group included 400 users of fitness center services in the upper southern region. The data were collected using a questionnaire with the reliability indexes regarding integrated digital marketing communication and the image of fitness center services.

It was found that the integrated digital marketing communication affected the decision to use the fitness center services at the highest level. Word of mouth through digital media was found to be at the highest level, followed by sales promotion through digital media. The overall image affecting the decision to use the fitness center services was at the highest level, with corporate image at the highest level. The overall decision to use the fitness center services was found to be at the highest level, with results from service trials at the highest level. The integrated digital marketing communication and the image had a positive correlation with the decision to use the fitness center services at the statistical significance level of 0.001. The causal model of the integrated digital marketing communication after being adjusted was consistent with the empirical data, with Chi-Square = 2.397, p-value = 0.00, RMSEA = .059, CFI = .95, GFI = .90, TLI = .94, NFI = .93.

Keywords : integrated digital marketing communication, image, decision, fitness center services

บทนำ

ปัจจุบันนี้กระแสการรักสุขภาพ และกระแสการออกกำลังกาย ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั่วโลก และรวมถึงประเทศไทย ส่งผลให้ประชาชนหันมาสนใจการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเพิ่มมากขึ้น การรักสุขภาพ และการออกกำลังกายกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจะเห็นได้จากจำนวนประชากรคนไทยที่ออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬา มีจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี (กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) ส่งผลให้ธุรกิจฟิตเนสหรือศูนย์บริการออกกำลังกายมีแนวโน้มเติบโตมากขึ้นในประเทศไทย และเป็นธุรกิจที่สำคัญกับประเทศจากมูลค่าลงทุนธุรกิจ 8,350.66 ล้านบาท มีจำนวนธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกายทั้งประเทศ 816 ราย ซึ่งธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกายส่วนใหญ่จะจัดตั้งอยู่ในเมือง ทำให้กรุงเทพมหานครมีจำนวนมากที่สุดถึง 340 ราย เมื่อแบ่งจำนวนตามภูมิภาคของประเทศจะพบว่าภาคใต้ มีจำนวนธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกายมากที่สุด ในภูมิภาค 174 ราย และจังหวัด ที่มีจำนวนศูนย์บริการออกกำลังกายมากที่สุด ในภาคใต้คือ ภูเก็ต ซึ่งอยู่ในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) ธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกายมีการกระจายตัวอยู่ในจังหวัดที่มีจำนวนประชากรหนาแน่นมีกำลังซื้อสูงและเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและคมนาคมในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนด้วยลักษณะพื้นที่ดังกล่าวส่งผลให้ธุรกิจฟิตเนส หรือศูนย์บริการออกกำลังกายมีการขยายตัว เกิดการลงทุนธุรกิจรายใหม่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดสถานการณ์แข่งขันทางธุรกิจ แย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาด ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจฟิตเนสหรือศูนย์บริการออกกำลังกายต้องมีการวางแผนในการทำตลาด การประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างจุดเด่นของธุรกิจให้เกิดความน่าเชื่อถือ และเกิดความน่าสนใจในธุรกิจที่จะทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในการเข้าใช้บริการ

ฟิตเนสหรือศูนย์บริการออกกำลังกาย เพื่อให้ได้จำนวนผู้ใช้บริการหรือสมาชิกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และยังคงรักษาผู้ใช้บริการหรือสมาชิกเดิมให้คงกลับมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

ด้วยพฤติกรรมลูกค้าในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากอดีต ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมคนไทยมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นเกือบทุกปี ตั้งแต่ปี 2556 ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ชั่วโมง 36 นาทีต่อวันในปี 2557 ต่อมาในปี 2560 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 6 ชั่วโมง 24 นาทีต่อวัน (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561) จากจำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่มีความต้องการรับสื่อใหม่ ๆ ที่หลากหลายมากขึ้น และอยู่กับสื่อตลอดเวลา นั้นเรียกได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกาย ในภาคใต้ตอนบนในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเรียนรู้ และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ต้องมีการปรับตัวของธุรกิจในด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล (ธวัชชัย สุขสีดา, 2561)

การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ จึงถือได้เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี สามารถนำเสนอผ่านทางโลกอินเทอร์เน็ตที่ผู้บริโภคสามารถรับรู้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารของธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกายได้ตลอดเวลา รวดเร็ว และสามารถสร้างความมั่นใจในการตัดสินใจใช้บริการแก่ผู้บริโภคเมื่อพบเห็นมีงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องการสื่อสารการตลาดบนช่องทางสื่อออนไลน์ในธุรกิจให้บริการสมาชิกฟิตเนสออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสมัครสมาชิก (ชญานี พานทองกชกร, 2559) การสร้างภาพลักษณ์ให้กับธุรกิจ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างการรับรู้ที่ส่งผลต่อความรู้สึกพึงพอใจของผู้บริโภคได้ (Gurthan, 2004) และภาพลักษณ์

ของธุรกิจในการตลาดทำให้ผู้บริโภคมีทัศนคติในแง่บวกต่อธุรกิจ (Chattananon, 2007) ทั้งนี้ธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกายจึงถือได้ว่าเป็นธุรกิจบริการที่ต้องมีการสร้างภาพลักษณ์การบริการให้แก่ผู้บริโภคได้รับรู้ในปัจจัย เช่น ด้านสถานที่ ด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ และความมั่นใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะใช้บริการ จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ผ่านมามีส่วนน้อยที่ศึกษาในเรื่องของภาพลักษณ์ของธุรกิจศูนย์บริการออกกำลังกาย (กัญธรมณี พลปราชญ์, 2559) ธุรกิจบริการอย่างศูนย์บริการออกกำลังกายต้องศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายเป็นสิ่งสำคัญ ธุรกิจต้องทำการศึกษาเพื่อเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายที่ต้องการใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายจึงจะสามารถสร้างแรงจูงใจที่ตรงกับความต้องการของการนำไปสู่การประเมินทางเลือกและการตัดสินใจใช้บริการและเมื่อผู้บริโภคได้ใช้บริการแล้วจะเกิดการประเมินผลและผลลัพธ์ที่ดีจากการทดลองใช้บริการและนำไปสู่การตัดสินใจใช้บริการต่อไปรวมไปถึงการบอกต่อผู้อื่นได้อีกทางหนึ่ง (ลาภชัย เจริญกิจ และคณะ, 2562)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการของศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน
2. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน
3. เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน

5. เพื่อพัฒนาโมเดลการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนผ่านการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ และภาพลักษณ์การเก็บข้อมูลใน 3 จังหวัด ที่มีจำนวนสถานประกอบการออกกำลังกายมากที่สุด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน โดยประชากรที่ศึกษา ผู้ที่เคยใช้บริการศูนย์บริการออกกำลังกายที่อยู่ใน 3 จังหวัด คือ ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนสถานประกอบการออกกำลังกายมากที่สุด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 – เมษายน พ.ศ. 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมีองค์ประกอบดังนี้ การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล การตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล การขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล (ภัทรวิดี เจริญณมณี, 2559) การสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัล (ภาสกร รอดแผลง และเยาวภา ปฐมศิริกุล, 2560) ด้านภาพลักษณ์ของศูนย์ออกกำลังกาย องค์ประกอบ คือ ภาพลักษณ์ด้านองค์กรที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ (กัญธรมณี พลปราชญ์, 2559) ของการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายมีองค์ประกอบดังนี้ การตัดสินใจใช้บริการ ผลลัพธ์จากการทดลองใช้บริการ (ศศิทิพย์ อังศุสิงห์, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัด คือ ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนสถานประกอบการออกกำลังกายมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 22 สถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่เคยใช้บริการศูนย์บริการออกกำลังกายที่อาศัยอยู่ 3 จังหวัด คือ ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี กำหนดจากสูตรการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ W.G. Cochran (Cochran, 2007) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384.16 คน และเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ผู้ศึกษาจึงได้เก็บตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่น่าจะเป็นแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามต้องเป็นผู้ใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน ทั้งแบบรายวัน รายเดือน และรายปี ซึ่งนักวิจัยได้ทำการแบ่งสัดส่วนแบบสอบถามกระจายในการเก็บข้อมูลใน 3 จังหวัดที่มีจำนวนสถานประกอบการออกกำลังกายมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ของผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา และผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 เพื่อนำไปปรับปรุง ก่อนนำไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำผลไปวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามค่าความเชื่อมั่น

ตัวแปรการสื่อสารการตลาดดิจิทัลแบบบูรณาการทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.7 แต่มีตัวแปรการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัลที่มีค่า 0.69 ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจแก้ไขรูปแบบการตอบคำถามบนแบบสอบถามจากเดิมที่มีคำตอบแบบสองทิศทางให้เหลือเพียงทิศทางเดียวเพื่อลดความสับสนของผู้ทดสอบ อีกทั้งได้ปรับเนื้อความในคำถามให้เข้าใจได้ง่าย มีใจความกระชับมากขึ้น นอกจากนี้ได้ปรับตัวแปรการตลาดทางตรงผ่านสื่อดิจิทัล เนื่องจากพบว่า ข้อคำถามมีเนื้อความที่ใกล้เคียงกันการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานไปยังผู้จัดการของศูนย์ออกกำลังกายใน 3 จังหวัด ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี เบื้องต้นเพื่อขออนุญาตและอธิบายรายละเอียดของการเก็บแบบสอบถามของงานวิจัย โดยผู้วิจัยจะขอที่อยู่ของศูนย์ออกกำลังกาย จากนั้นดำเนินการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งได้ทำการอธิบายและชี้แจงผู้ตอบแบบสอบถามและแบบการยอมรับเข้าร่วมตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้นำข้อมูลที่นำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) และโปรแกรม AMOS โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนานำเสนอข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการของศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3) สมการโครงสร้างของการสื่อสารการตลาด ดิจิทัลเชิงบูรณาการของศูนย์ออกกำลังกายในเขต ภาคใต้ตอนบน (SEM) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สถิติโมเดล สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) สถิติขั้นสูงโดยสถิติจะมีการทดสอบสมมติฐาน การวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นไปตามเงื่อนไข ของ สมการโครงสร้างซึ่งแบ่งขั้นตอน ดังนี้ 1) การ ตรวจสอบลักษณะการแจกแจงข้อมูลก่อนการ วิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การหาความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ซึ่งใช้โปรแกรม SPSS 2) การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้โดยใช้ โปรแกรม SPSS ในการคำนวณ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ สัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's productmoment correlation coefficient) 3) การวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิง ยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ใช้โปรแกรม AMOS 4) การศึกษาสมการการสื่อสาร การตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการ ตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ ตอนบนโดยใช้ สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) โดยใช้โปรแกรม AMOS โดยเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดล ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การสื่อสารการตลาดดิจิทัล เชิงบูรณาการของศูนย์ออกกำลังกายในภาพรวม ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ โดยภาพรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของศูนย์ ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนที่มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจใช้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจใช้บริการ ศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน โดยเรียงตามลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่

3.1 ผลลัพธ์จากการทดลองใช้บริการ พบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด คือ จะบอกต่อข้อมูลแบบปากต่อปาก ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการให้บุคคล ใกล้ชิดทราบ รองลงมาคือ เมื่อเกิดความพึงพอใจจาก

3.2 การตัดสินใจใช้บริการด้านการตัดสินใจ พบว่าประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด คือ ความคุ้มค่ากับราคาที่จ่ายไป รองลงมาคือ การได้รับ บริการที่สะดวกสบาย และรวดเร็ว

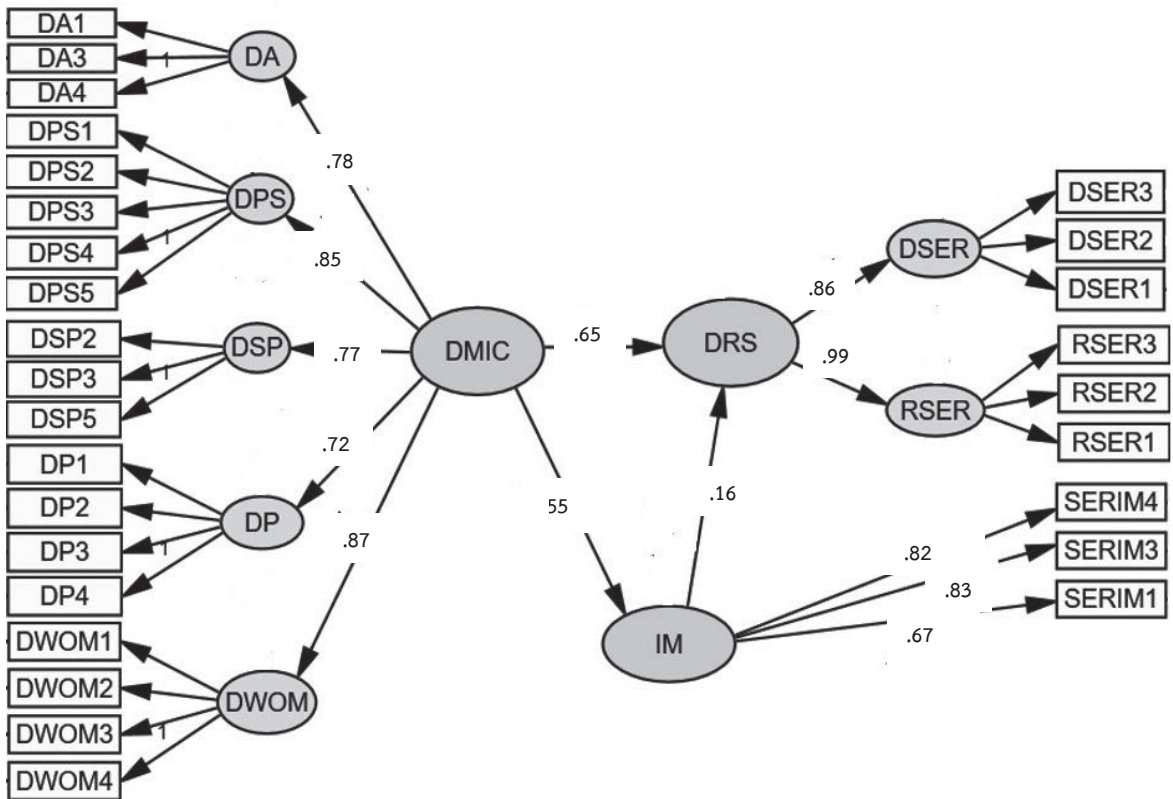
3.3 การตัดสินใจใช้บริการ ประเด็นที่กลุ่ม ตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด คือ จะตัดสินใจใช้บริการ ศูนย์ออกกำลังกาย เพราะมีความคุ้มค่ากับราคาที่จ่ายไป รองลงมาคือ การตัดสินใจใช้บริการ ศูนย์ออกกำลังกายเมื่อได้รับการบริการที่สะดวกสบาย และรวดเร็ว ถัดมา คือ การตัดสินใจใช้บริการ ศูนย์ออกกำลังกาย เมื่อได้รับการบริการที่ประทับใจ ถัดมาคือ การตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย เมื่อได้รับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ถัดมาคือ การตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายเมื่อได้รับ ข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ถัดมาคือการตัดสินใจ ใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย เมื่อกำลังเป็นที่นิยม และน้อยที่สุดคือ การตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลัง กายเมื่อได้รับข่าวสารจากสื่อวิทยุโทรทัศน์

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขต ภาคใต้ตอนบนผลการวิเคราะห์พบว่า (1) ภาพลักษณ์ มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.123 (2) การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมีอิทธิพล ทางบวกต่อภาพลักษณ์ศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ ตอนบนของประเทศไทย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

เท่ากับ 0.093 และ (3) การสื่อสารการตลาดดิจิทัล
 เชิงบูรณาการมีอิทธิพลทางบวกต่อภาพลักษณ์
 และการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย
 ในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย โดยมีค่า
 สัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.68

เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล
 สมการโครงสร้างการสื่อสารการตลาดดิจิทัล

เชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการทดลองใช้บริการ
 จะแสดงความพึงพอใจของท่านให้ผู้อื่นทราบ
 ผ่านทางสื่อออนไลน์ มากขึ้น และน้อยที่สุดคือจะบอก
 ต่อข้อมูลแบบปากต่อปากซึ่งเป็นการแสดงความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการให้บุคคลใกล้ชิดทราบ

Chi-Square = 2.397 , *p-value* = 0.00 , RMSEA = .059 , CFI = .95 , GFI = .90 , TLI = .94 , NFI = .93

ภาพที่ 6 ผลการวิเคราะห์ปรับโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนตามเกณฑ์หลังจากปรับโมเดล

ดัชนีความสอดคล้อง	ค่าดัชนี	ผลดัชนี
อัตราส่วนไคสแควร์สัมพันธ์ (Relative Chi square Ratio : χ^2/df)	2.397	กลมกลืนดี
ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA)	.059	กลมกลืนดี
ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Comparative Fit Index : CFI)	.95	กลมกลืนดี
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.90	กลมกลืนดี
ค่าดัชนีที่แสดงการยอมรับของโมเดล (TLI)	.94	กลมกลืนดี
ค่าดัชนีความสอดคล้องสัมพันธ์ (NFI)	.93	กลมกลืนดี

การตัดสินใจใช้บริการศูนย์ ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน ที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีเกณฑ์ มีค่าอัตราส่วนไคสแควร์สัมพันธ์ (Relative Chi square Ratio : χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.397 เท่ากับ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยแสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารการดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในกลมกลืนดี , ค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ .059 เท่ากับกลมกลืนดี, ค่าดัชนีวัดระดับความ สอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ .95 เท่ากับกลมกลืนดี, ดัชนีวัดระดับ

ความกลมกลืน (GFI)) มีค่าเท่ากับ .90 เท่ากับกลมกลืนดี, ค่าดัชนีที่แสดงการยอมรับของโมเดล (TLI) มีค่าเท่ากับ .94 เท่ากับกลมกลืนดี และค่าดัชนีความสอดคล้องสัมพันธ์ (NFI) มีค่าเท่ากับ .93 เท่ากับกลมกลืนดี ซึ่งยังถือได้ว่าการปรับโมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนทำให้ค่าเกิดความกลมกลืน ได้โมเดลที่เหมาะสมตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ระดับดีอย่างสมเหตุสมผล

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

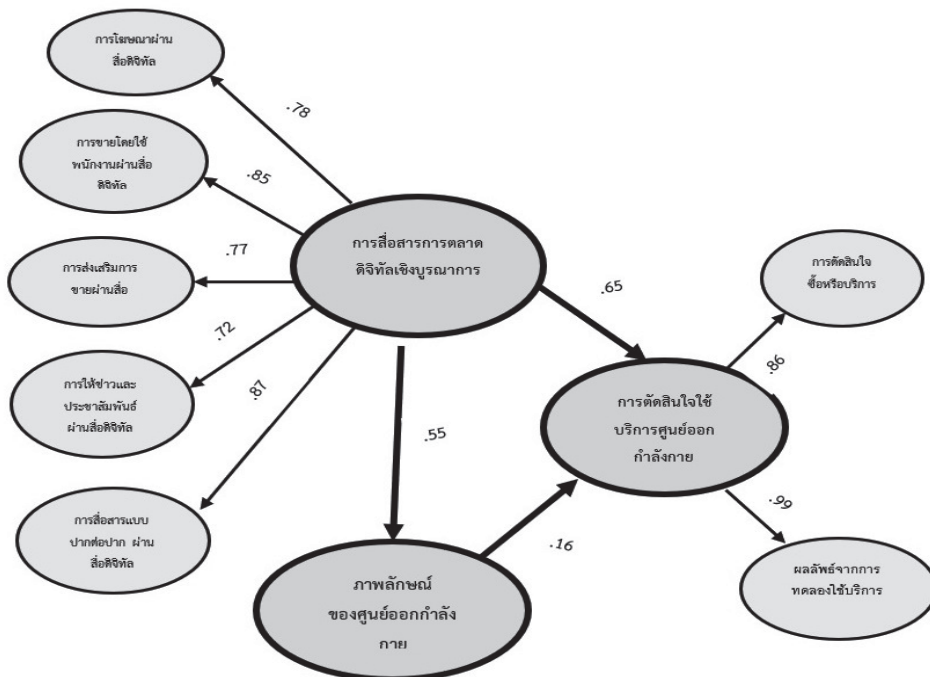
สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
H 1 การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมีอิทธิพลทางบวกต่อ การตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H 2 ภาพลักษณ์มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H 3 การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมีอิทธิพลทางบวกต่อภาพลักษณ์ศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H 4 การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการและภาพลักษณ์มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
H 5 พัฒนาโมเดลการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน	ยอมรับสมมติฐาน

5. รูปแบบการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย ผ่านการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ (DMIC) และภาพลักษณ์ (IM) ผลการวิเคราะห์พบว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ (DMIC) มีผลต่อการตัดสินใจ (DRS) มีค่า .65 ซึ่งถือได้ว่ามีความมากที่สุด รองลงมาคือ การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ (DMIC) มีผลต่อภาพลักษณ์ (IM) มีค่า .55 และภาพลักษณ์ (IM) มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ (DRS) มีค่าเท่ากับ .16 ซึ่งน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ (DMIC)

มีอิทธิพลทางตรงต่อการสื่อสารแบบปากต่อปาก ผ่านสื่อดิจิทัลมากที่สุด ค่าเท่ากับ .87 และการตัดสินใจใช้บริการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลลัพธ์จากการทดลองใช้บริการมากที่สุด มีค่าเท่ากับ .99 ในส่วนของด้านภาพลักษณ์ (IM) มีอิทธิพลต่อประเด็นภาพลักษณ์ (IM) ของอุปกรณ์ในการออกกำลังกายที่หลากหลายมากที่สุด มีค่าเท่ากับ .83 และแสดงให้เห็นว่าการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ (DMIC) นั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ (DRS) โดยตรงมากที่สุด และการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ (DMIC) ยังมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ (IM)

ภาพที่ 7 รูปแบบการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายผ่านการสื่อสารการตลาดและภาพลักษณ์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการที่มีผลต่อศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ในระดับมากที่สุด คือ การสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัล ทั้งนี้เพราะผู้บริโภคได้รับข้อมูลจากการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัลมีผลในการเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย และการโพสต์ข้อความ รูปภาพ หรือการแชร์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น facebook, Line, website มีผลต่อการเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายมากที่สุด และรองลงมา คือ การสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัลให้ข้อมูลใหม่ๆ ที่ช่วยในการเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกาย และการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัลมีอิทธิพลในการเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายซึ่งแตกต่างกันกับงานวิจัยของ ภัทรวดี เจริญมณี (2558) ศึกษาเรื่องการสื่อสารการตลาดบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการค่ายมวย (Boxing Gym) เพื่อการออกกำลังกายในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความสำคัญการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล อย่างไรก็ตามในผลการวิจัยชิ้นนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างของจังหวัดที่ให้ความสำคัญการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัลมากที่สุด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ภาพลักษณ์ที่มีผลต่อศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อภาพลักษณ์ของศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ภาพลักษณ์ด้านองค์กร ทั้งนี้เพราะผู้ใช้บริการให้ความสำคัญในเรื่องภาพลักษณ์ของอุปกรณ์ในการออกกำลังกายที่หลากหลาย อุปกรณ์ได้รับการรับรองมาตรฐานและความปลอดภัย และภาพลักษณ์ของสถานบริการออกกำลังกายที่สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก ซึ่งมีความสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ สุทธิสินี ธีระธรรมสรณ์ และคณะ (2561) ศึกษาถึงเรื่องรูปแบบคุณภาพบริการภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคธุรกิจสปาในประเทศไทย

3. การตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนในระดับมากที่สุด คือ ผลลัพธ์จากการทดลองใช้บริการ ทั้งนี้เพราะผู้ใช้บริการจะบอกต่อข้อมูลแบบปากต่อปาก ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการให้กับบุคคลใกล้ชิดทราบ และเมื่อผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจจากการทดลองใช้บริการจะแสดงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการให้ผู้อื่นรับทราบ โดยแสดงความคิดเห็นผ่านทางสื่อออนไลน์มากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวดี เจริญมณี (2558) ศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการค่ายมวย (Boxing Gym) เพื่อการออกกำลังกายในเขตกรุงเทพมหานคร

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กัน

4.1 การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี เจริญมณี (2558) ศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการค่ายมวย (Boxing Gym) เพื่อการออกกำลังกาย ในเขตกรุงเทพมหานคร และ Mihart (2012) ศึกษาวิจัยเรื่อง Impact of

Integrated Marketing Communication on Consumer Behaviour: Effects on Consumer Decision Making Process ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดกับการตัดสินใจใช้บริการสถานบริการออกกำลังกาย เมื่อผู้บริโภคผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบน

4.2 การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการทางตรงต่อภาพลักษณ์ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของภาสกร รอดแผลง และเยาวภา ปฐมศิริกุล (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อผู้บริโภคผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ภาพลักษณ์ของศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนดีขึ้น

4.3 ภาพลักษณ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่เมื่อผู้บริโภคผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัษฐมณี พลูปราษฎ์ (2558) ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์บริการมีอิทธิพลทางตรงกับการตัดสินใจใช้บริการสถานบริการออกกำลังกาย

5. รูปแบบการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในยุคดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสาร

การตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการนั้น มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจใช้บริการในระดับที่ดีมาก และการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการยังมีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์อยู่ในระดับที่ดี เมื่อพิจารณาจากภาพลักษณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย พบว่า การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการสามารถกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการโดยตรงได้ดีกว่านำไปกระตุ้นโดยผ่านภาพลักษณ์ จึงได้รูปแบบการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายในยุคดิจิทัลของงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งมีองค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจใช้บริการคือ 1) การตัดสินใจใช้บริการ และ 2) ผลลัพธ์จากการตัดสินใจใช้บริการซึ่งมีความแตกต่างไปจากแนวความคิดการตัดสินใจใช้บริการที่ใช้สื่อการตลาดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์จะทำให้ลูกค้าเกิดกระบวนการทางการรับรู้หรือความรู้สึก (ศศิพิม อังคสุสิงห์, 2557)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะภาพรวมของศูนย์บริการออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนควรให้ความสำคัญของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการซึ่งมีผลกับการตัดสินใจใช้บริการโดยตรง
2. การสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการของศูนย์บริการออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบปากต่อปากผ่านสื่อดิจิทัล นอกจากนี้ควรเน้นการส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัลการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล การโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561) รายงานประจำปี 2561. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 9, 2563, จาก https://www.dpe.go.th/rpt_yr-files-412891791792.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). จำนวนนิติบุคคลดำเนินกิจการศูนย์ออกกำลังกาย. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 9, 2563, จาก <https://www.dbd.go.th/download>.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561. ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 1, 2562, จาก <https://www.eta.or.th/>.
- กัณฐมณี พลูปราษฎ์. (2559). องค์ประกอบ (การตัดสินใจใช้บริการ). วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร, 9(2), 39-59.
- จิรารัตน์ จันทวีชรากร. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของร้านค้าปลีกสินค้าอุปโภคขนาดเล็กกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค: การศึกษาเปรียบเทียบ ร้านค้าปลีกดั้งเดิมกับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ฉัตรชนก ศิริโสภณกิจสกุล. (2558). การสื่อสารการตลาดที่สัมพันธ์ต่อภาพลักษณ์องค์กรของธนาคารกสิกรไทย สาขาชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนินทร์ พุ่มบัณฑิต. (2564). ภาพลักษณ์องค์กร คุณค่าตราสินค้า และความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด ธุรกิจบริการ ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าโรงแรมจันทร์เกษมปาร์ค. วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร, 16(1), 58-76.
- ชญานี พานทองกชกร. (2559) การสื่อสารการตลาดบนช่องทางสื่อออนไลน์ของธุรกิจให้บริการสมาชิกฟิตเนสออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสมัครสมาชิก: กรณีศึกษา Guavapass Thailand. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พุทธชาติ สุนคำ. (2561) แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2561-2563 ธุรกิจโรงแรม. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 9, 2563 จาก <https://www.krungsri.com/bank/getmedia>.
- ธวัชชัย สุขสีดา. (2561) มนุษย์ดิจิทัลพื้นฐานการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยในโลกยุคดิจิทัล. เศรษฐกิจชุมชน. 11 (282). (16-30 เมษายน 2561).
- ภัทรวดี เจริญมณี. (2559). การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ค่ายมวย (Boxing Gym) เพื่อการออกกำลังกายในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิตมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภาสกร รอดแผลงและเยาวภา ปฐมศิริกุล. (2560). รูปแบบการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. VeridianE-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(1), 1804-1822.

ลาภชัย เจริญกิจ และคณะ. (2562). การตลาดดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าไอทีผ่านโมบายแอปพลิเคชันของผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. และส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตกรณีศึกษา บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(2), 922 – 935.

ศศิพิม อังคฺสิงห์. (2557). บทความวิจัยเรื่องพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 9, 2563, จาก <http://tahcabpom.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>.

สุทธิสินี ธีระธรรมสรณ์, ภูญาพัชญ์ นาคภิบาล และวงศ์ธีรา สุวรรณิน (2561). รูปแบบคุณภาพบริการภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภคธุรกิจสปาในประเทศไทย. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*. 20(1), 18-32.

อรุณวิสา คนดีจิรรัตน์. (2562) การรับรู้การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการของศูนย์ออกกำลังกายในจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 6(1), 271-284.

Chattananon, A. (2007). Building corporate image through societal marketing programs, *Society and Business Review*, 2(3), 230 - 253.

Cochran, W.G. (2007). *Sampling techniques*: John Wiley & Sons.

Gurthan, Z. (2004). When Corporate Image Affects Product Evaluations: The Moderating Role of Perceived Risk. *Journal of Marketing Research*, 197 - 205.

Mihart, C. (2012). Impact of integrated marketing communication on consumer behavior: Effects on consumer decision-making process. *International Journal of Marketing Studies*, 4(2), 121-129.

ปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง

MANAGEMENT FACTORS RESPONDING TO CUSTOMERS OF SPORTS SCIENCE CENTER NATIONAL SPORTS UNIVERSITY CASE STUDY: CENTRAL CAMPUS

อัมพร กรุดวงษ์¹⁾, ฉัตรตระกูล ปานอุทัย^{2)*}, อุทัย บุญประเสริฐ³⁾, ปริญา นาเหนือ⁴⁾, ธนตร กุลเทศ⁵⁾, จุไรรัตน์ อุดมวิโรจน์สิน⁶⁾, โสทธิพัฒน์ วรรณนุรักษ์⁷⁾, ภาษา ทะรังศรี⁸⁾, ทัดดาว นาควงศ์⁹⁾, ดลธาดา ธนจिरเลิศกุล¹⁰⁾

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8) มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี

9) มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ¹⁰⁾ นักวิชาการอิสระ

Amporn Krutwong¹⁾, Chattrakul Panuthai^{2)*}, Uthai Boonprasert³⁾, Prarinya Nanua⁴⁾, Tanaet Kultate⁵⁾, Jurairat Udomvirotsin⁶⁾, Pasa Tharangsi⁷⁾, Sodtipat Wannanurak⁸⁾, Taddaow Nakwong⁹⁾,

Doltada Thanajiralertkul¹⁰⁾

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7) Thailand National Sport University Suphan Buri Campus

9) Thailand National Sport University Chon Buri Campus

¹⁰⁾ Independent Scholar

*Corresponding author e-mail: joefitness1@gmail.com

Receive : July 29, 2021

Revised: September 16, 2021

Accepted: December 30, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการ ที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการ ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง 2) เปรียบเทียบปัจจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา : วิทยาเขตภาคกลาง และ 3) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนอง ต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง โดยเก็บ ข้อมูลจากกลุ่มผู้เข้าใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคกลาง ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนวิทยาเขตละ 100 คน จำนวน 500 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬา แห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม = 3.95 ± 0.80 ด้านการ บริการ = 3.78 ± 0.77 ด้านการตลาด = 3.73 ± 0.77 ด้านบุคลากร = 3.90 ± 0.70 และด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชน = 2.91 ± 0.99

2. เปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาค โดยพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. องค์ประกอบของปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง ทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหารจัดการ ผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the management factors responding to customers of Sports Science Center at Thailand National Sports University Central Campuses, 2) compare the management factors responding to customers of Sports Science Center at Thailand National Sports University Central Campuses, and 3) study the compositions of the management factors responding to the customers of the Sports Science Center at Thailand National Sports University Central Campuses. The data were collected from customers of the Sports Science Center at Thailand National University Central Campuses. The sample group, derived from random sampling, consisted of 500 customers, with 100 customer from each campus.

Results:

1. There were five management factors responding to customers of the Sports Science Center at Thailand National Sports University Central Campuses: Environment = 3.95 ± 0.80 , Service = 3.78 ± 0.77 , Marketing = 3.73 ± 0.77 , Staff = 3.90 ± 0.70 , and Community Participation = 2.91 ± 0.99 .

2. When management factors responding to customers of the Sports Science Center at Thailand National Sports University Central Campuses were compared, it was found that the overall administrative factors had no significant difference at the 0.05 level.

3. The five compositions that made up the management factors responding to customers of Sports Science Center at Thailand National Sports University Central Campuses did not differ significantly at the 0.05 level.

Keywords: management factors, customer of Sports Science Center, Thailand National Sports University

บทนำ

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของโลก รวมทั้งประเทศไทยของเรา ให้ความสำคัญกับเรื่องของสุขภาพ สมรรถภาพทางกาย การออกกำลังกาย และกีฬา เพราะเป็นพื้นฐานความสมบูรณ์ของร่างกายเพื่อการดำรงชีวิต การปฏิบัติภารกิจในชีวิตประจำวัน การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา และการทำงาน การสร้างรายได้ การประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังที่รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการกีฬาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพที่ดี ปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬา ให้เป็นค่านิยมเกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติ การสร้างความภูมิใจ สร้างแรงบันดาลใจ สร้างรายได้ สร้างอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านการกีฬาของประเทศเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาการกีฬาและพัฒนาด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของเด็ก เยาวชน และประชาชนของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

การออกกำลังกาย เป็นเรื่องที่คุณคนกล่าวถึงกันอยู่เสมอในภาวะการณ์ปัจจุบัน โดยที่ในปัจจุบันนี้มีการรณรงค์ให้มีการออกกำลังกายกันมากขึ้น แต่ปรากฏว่าผู้ที่ออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องนั้น ยังมีไม่มากนัก สิ่งที่สำคัญของการออกกำลังกาย คือ ต้องเริ่มที่ตัวเองเสียก่อน โดยที่ต้องเป็นการออกกำลังกายที่ถูกต้อง เหมาะสมตามหลักการของการออกกำลังกายด้วยวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อเป็นการพัฒนาสุขภาพ ซึ่งสุขภาพเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคุณบุคคล สุขภาพ หมายถึง สุขภาวะที่มีความสมบูรณ์ ทั้งทางกาย ทางจิต และทางสังคม ไม่ใช่เพียงการปราศจากโรค (ประเวศ, 2541)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ทำให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ ตึงเครียด หรือแข่งขันเพื่อความอยู่รอด ไม่มีกิจกรรมในชุมชนเพื่อผ่อนคลายปัญหาชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ ครอบครัวและชุมชน ย่อมส่งผลให้พฤติกรรม การออกกำลังกายของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไปด้วย ในกลุ่มคนวัยทำงานมีการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามที่ได้กล่าวมา ซึ่งส่งผลต่อสุขสมรรถนะทางร่างกายโดยช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป สมรรถภาพทางกายจะเริ่มเสื่อมลงตั้งแต่นั้นไป ปอด กล้ามเนื้อ ฯลฯ ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อจะเริ่มลดลงตั้งแต่อายุ 30 – 40 ปี ความยืดหยุ่นของเอ็นจะเริ่มลดลงตั้งแต่อายุ 30 ปี การออกกำลังกายจะช่วยชะลอความเสื่อมตามธรรมชาติ การทำให้มีสุขสมรรถนะ สอดคล้องกับ สมบัติ กาญจนกิจ (2541) ได้กล่าวว่า การออกกำลังกายเป็นการใช้แรงกล้ามเนื้อและร่างกาย ให้เคลื่อนไหวเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดี โดยจะใช้กิจกรรมใดเป็นสื่อก็ได้เช่น การบริหาร เดินเร็ว วิ่งเหยาะๆ หรือการฝึกที่ไม่มุ่งการแข่งขันวิทยาศาสตร์การกีฬามีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกายให้กับประชาชนและนักกีฬา ในขณะที่ประชาชนทั่วไปก็มีความสำคัญในด้านการออกกำลังกายที่ถูกต้อง เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและสมรรถภาพทางกาย ให้มีความสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งหน่วยงานที่จะนำความรู้และการบริการทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาไปสู่ นักกีฬาและประชาชนทั่วไป ก็คือศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ดังที่ทราบกันอยู่แล้ว ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬานั้นเป็นที่บริการด้านความรู้ อุปกรณ์การออกกำลังกาย เครื่องมือต่าง ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และความรู้ความสามารถของผู้ฝึกสอน การออกกำลังกายประจำศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักกีฬา และเสริมสร้างสุขภาพและสมรรถภาพทางกายของประชาชนทั่วไป อีกทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อม

เป็นการดำเนินการจัดหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมกับความต้องการซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ 1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2. การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม (วิภา ร่วมโพธิ์ธี, 2553) ในการศึกษานี้ได้มุ่งเน้นด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ บริเวณศูนย์ออกกำลังกายกลางแจ้งกลางแจ้งกลางแจ้งที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. สภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ 2. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ และ 3. สภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย โดยที่ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานออกกำลังกาย ภูมิศึกษาทฤษฎี พิเทนส์ และพิเทนส์ เฟิร์สท์ของ วิโรจน์ พรวิจิตรจินดา (2556) พบว่า ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพประกอบด้วย บรรยากาศภายในพิเทนส์มีการตกแต่งสวยงามสะอาด จัดเรียงอุปกรณ์ออกกำลังกายอย่างเป็นระเบียบไม่แน่นเกินไป มีพื้นที่เป็นสัดส่วนทั้งห้องน้ำ ห้องแต่งตัว มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการพิเทนส์ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมุกดาวรรณ สมบูรณ์วรรณ (2558) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานออกกำลังกายขนาดใหญ่ ได้แก่ พิเทนส์ เฟิร์สท์, เวอร์จิ้น แอ็คทีฟ, ทูพิเทนส์, วี พิเทนส์ ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านการสร้างและการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ประกอบด้วย บรรยากาศภายในที่สร้างความรู้สึกระดับกระแฉะและตกแต่งทันสมัย เสียงเพลงที่เปิดในพิเทนส์เข้ากับบรรยากาศส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการพิเทนส์เช่นเตอร์ เช่นเดียวกับ บดินทร์ เจริญประดับกุล และภักดีมานะ หิรัญเวท (2015) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการของลูกค้า

ในเขตกรุงเทพฯ ภูมิศึกษาผู้ใช้บริการสถานออกกำลังกาย พิเทนส์ พบว่า ปัจจัยด้านนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมภายในที่ดี เช่น อากาศ เสียง มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการมากที่สุด นอกจากนี้ งานวิจัยของ กานต์นภัต สุรพงษ์รักเจริญ (2557) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการพิเทนส์เช่นเตอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยความสะอาดของห้องสุขา ห้องอาบน้ำ มีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ มีสถานที่จอดรถเพียงพอ และมีบรรยากาศเหมาะสมกับการออกกำลังกาย เช่น เสียงเพลง เป็นต้น เช่นเดียวกับ เสนีย์ หวายทิพย์ (2552) ที่ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจศูนย์ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ใช้บริการธุรกิจศูนย์ออกกำลังกายให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อการไปใช้บริการอยู่ในระดับมาก โดยการแต่งกายที่สะอาดของพนักงานมีความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือ การจัดเรียงอุปกรณ์และเครื่องออกกำลังกายที่เป็นระเบียบเรียบร้อย

จากความสำคัญและปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าใช้บริการของสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง” เพื่อที่จะได้นำองค์ความรู้ที่ได้ศึกษามาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาที่เอื้อต่อการเข้าใช้บริการ อีกทั้งจะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ส่งผลให้นักกีฬาเกิดการพัฒนาศักยภาพมากที่สุดและการเสริมสร้างสุขภาพและสมรรถภาพทางกายของผู้ใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อนำ

ไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้ออำนวยต่อการ
ออกกำลังกายอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการ
ที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค
ภาคกลาง

2. เปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
ที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค
ภาคกลาง

3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยการบริหาร
จัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์
การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค
ภาคกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการ
ที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค
ภาคกลาง โดยแบ่งได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งปัจจัย
การบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการ
ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬา
แห่งชาติ ภูมิภาคภาคกลาง

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้เข้าใช้
บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัย
การกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาคภาคกลาง ได้แก่ วิทยาเขต
กรุงเทพ วิทยาเขตชลบุรี วิทยาเขตสมุทรสาคร
วิทยาเขตอ่างทอง และวิทยาเขตสุพรรณบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้เข้า
ใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัย
การกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาคภาคกลาง ซึ่งผู้วิจัย

ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่ม
แบบเฉพาะเจาะจง จำนวนวิทยาเขตละ 100 คน
จำนวน 500 คน โดยกลุ่มตัวอย่างนั้นต้องเป็น
ผู้ที่สมัครใจจะเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้พร้อมทั้งเซ็น
ใบแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ 1

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทสมาชิก
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และวิทยาเขต

3.2 ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยการบริหารจัดการ
ที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์
การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ได้แก่
1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการตลาด 3) ด้านบุคคล
4) ด้านการบริการ 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
คือ แบบสอบถามปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนอง
ต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัย
การกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาคภาคกลาง ($\alpha = 0.93$) โดยการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะของแบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close ended
question) ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะ
ประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนก
ตามลักษณะได้แก่ เพศ อายุ ประเภทสมาชิก
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และวิทยาเขต ลักษณะ
คำถามปลายปิด ซึ่งมีให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว
เท่านั้น

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามลักษณะปลายปิด โดยมี
คำตอบให้เลือกหลายคำตอบ ผู้ตอบสามารถเลือกตอบ
ได้เพียงคำตอบเดียว

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. การศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของข้อคำถาม

3. นำแบบสอบถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็นมาสร้างแบบบันทึกคะแนน (rating sheet) เพื่อให้มีความสะดวกและง่ายต่อการบันทึก

4. นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ความเหมาะสมในการใช้ภาษา เนื้อหา และหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม ตามวิธีของ Rowinelli and Hambleton และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีการของครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha reliability)

5. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรม โดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ หมายเลขหนังสือรับรอง เลขที่ 15/2563 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคกลาง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนวิทยาเขตละ 100 คน จำนวน 500 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Window คำนวณค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน หรือสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistical Analysis) โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลตามสมมติฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ของผู้ใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคกลาง ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของสองประชากรด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square) สถิติ t-test ที่ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และสถิติ F-test (One Way ANOVA)

2.2 องค์ประกอบของปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของสองประชากรด้วย การวิเคราะห์การถดถอย (regression analysis)

3. ทดสอบความความมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการ ที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง โดยแสดงผลในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน (คน) ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง (n=500)

รายการ	n	$\bar{X}$	รายการ	n	$\bar{X}$
เพศ					
ชาย	315	63.00	หญิง	185	37.00
อายุ					
น้อยกว่า 20 ปี	215	43.00	ประเภทสมาชิก		
20 - 32 ปี	216	43.20	นักเรียน/นักศึกษา	245	49.00
33 - 45 ปี	39	7.80	นักกีฬา	74	14.80
46 - 60 ปี	30	6.00	สมาชิกทั่วไป	115	23.00
			สมาชิกกิตติมศักดิ์	66	13.20
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก					
			วิทยาเขต		
1 - 3 ปี	329	65.80	วิทยาเขตสุพรรณบุรี	100	20.00
4 - 6 ปี	116	23.20	วิทยาเขตอ่างทอง	100	20.00
7 - 9 ปี	32	6.40	วิทยาเขตสมุทรสาคร	100	20.00
10 ปีขึ้นไป	23	4.60	วิทยาเขตชลบุรี	100	20.00
			วิทยาเขตกรุงเทพ	100	20.00

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เข้าใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัย การกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้กำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนวิทยาเขตละ 100 คน จำนวน 500 คน เป็นเพศ ชาย จำนวน 315 คน (ร้อยละ 63.00) เพศหญิง จำนวน 185 คน (ร้อยละ 37.00)

อายุ ได้แก่ น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 215 คน (ร้อยละ 43.00) ช่วงอายุ 20 - 32 ปี จำนวน 216 คน (ร้อยละ 43.20) ช่วงอายุ 33 - 45 ปี จำนวน 39 คน (ร้อยละ 7.80) และช่วงอายุ 46 - 60 ปี จำนวน 30 คน (ร้อยละ 6.00)

ประเภทสมาชิก ได้แก่ ประเภทนักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 245 คน (ร้อยละ 49.00) ประเภท

นักกีฬา จำนวน 74 คน (ร้อยละ 14.80) ประเภท สมาชิกทั่วไป จำนวน 115 คน (ร้อยละ 23.00) และประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน 66 คน (ร้อยละ 13.20)

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ได้แก่ ช่วง 1 - 3 ปี จำนวน 329 คน (ร้อยละ 65.80) ช่วง 4 - 6 ปี จำนวน 116 คน (ร้อยละ 23.20) ช่วง 6 - 9 ปี จำนวน 32 คน (ร้อยละ 6.40) และช่วง 10 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน (ร้อยละ 4.60)

วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตสุพรรณบุรี จำนวน 100 คน (ร้อยละ 20.00) วิทยาเขตอ่างทอง จำนวน 100 คน (ร้อยละ 20.00) วิทยาเขตสมุทรสาคร จำนวน 100 คน (ร้อยละ 20.00) วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 100 คน (ร้อยละ 20.00) และวิทยาเขต กรุงเทพ จำนวน 100 คน (ร้อยละ 20.00)

ตารางที่ 2 แสดงผลของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบริการ ด้านการตลาด ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

รายการ	$\bar{x}$	SD.	แปลผล
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.95	0.80	เห็นด้วยมาก
2. ด้านการบริการ	3.78	0.77	เห็นด้วยมาก
3. ด้านการตลาด	3.73	0.77	เห็นด้วยมาก
4. ด้านบุคลากร	3.90	0.70	เห็นด้วยมาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	2.91	0.99	เห็นด้วยปานกลาง

จากตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 3.95 ± 0.80 ด้านการบริการ เท่ากับ 3.78 ± 0.77

ด้านการตลาด เท่ากับ 3.73 ± 0.77 ด้านบุคลากร เท่ากับ 3.90 ± 0.70 โดยทั้งสี่ด้านนี้มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เท่ากับ 2.91 ± 0.99 ความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง จำแนกตามลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 500$)

ปัจจัยการบริหารจัดการ	p - value				
	เพศ	ช่วงอายุ	ประเภทสมาชิก	ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	วิทยาเขต
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	0.88	0.32	0.53	0.34	0.31
2. ด้านการบริการ	0.93	0.39	0.98	0.32	0.17
3. ด้านการตลาด	0.87	0.70	0.97	0.43	0.39
4. ด้านบุคลากร	0.10	0.82	0.90	0.85	0.57
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	0.02*	0.66	0.43	0.41	0.98

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลางพบว่า การจำแนก ตามเพศ ช่วงอายุ ประเภทสมาชิก ระยะเวลาการเป็นสมาชิก

และวิทยาเขต ของปัจจัยการบริหารจัดการ ทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะมีเพียง การจำแนกในด้านเพศ ของด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนเพียงอย่างเดียวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของปัจจัยบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการ ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค: วิทยาเขตภาคกลาง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	2.68	5	0.54	2.33	0.04*
Residual	113.87	494	0.23		
Total	116.55	499			

* กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 การบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค: วิทยาเขตภาคกลางของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์ ในเชิง

เส้นตรงกับตัวแปร 5 ตัวแปร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถสร้างสมการเส้นตรงได้ จึงทำการคำนวณ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าสถิติวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค: วิทยาเขตภาคกลาง

Modle	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.06	0.16		6.54	0.00
ด้านสิ่งแวดล้อม	-0.06	0.06	-0.11	-1.05	0.30
ด้านบริการ	0.09	0.09	0.14	0.97	0.33
ด้านการตลาด	-0.11	0.07	-0.18	-1.60	0.11
ด้านบุคลากร	0.13	0.05	0.20	2.80	0.01
ด้านการมีส่วนร่วม	0.04	0.02	0.08	1.80	0.07
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	
1	0.15 ^a	0.02	0.01	0.48	

* กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 การบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ภูมิภาค: วิทยาเขตภาคกลาง ประกอบด้วย ด้านเพศ ด้านช่วงอายุ ด้านประเภทสมาชิก ด้านระยะเวลาในการเป็นสมาชิก และด้านวิทยาเขตที่เป็นสมาชิก สามารถทำนายการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์

การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ มีจำนวน 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบริการ ด้านการตลาด ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วม สามารถทำนายการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬา

แห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลางได้ ร้อยละ 1.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อนข้างต้น สามารถนำค่าสัมประสิทธิ์มาเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$Y=1.06+(0.06)*X_1+(0.09)*X_2+(-0.11)*X_3+(0.13)*X_4+(0.04)*X_5$$

(0.30)   (0.33)   (0.11)   (0.01)   (0.07)

กำหนดให้ Y แทน ปัจจัยด้านการบริหาร

X₁ แทน ด้านสิ่งแวดล้อม

X₂ แทน ด้านบริการ

X₃ แทน ด้านการตลาด

X₄ แทน ด้านบุคลากร

X₅ แทน ด้านการมีส่วนร่วม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้เข้าใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคกลาง จำนวน 500 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุน้อยกว่า 20 ปี เป็นสมาชิกประเภทนักเรียน/นักศึกษา มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกช่อง 1 – 3 ปี เมื่อทำการเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง พบว่า การจำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ประเภทสมาชิก ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และวิทยาเขต ของปัจจัยการบริหารจัดการ ทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะมีเพียงการจำแนกในด้านเพศ ของด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เพียงอย่างเดียวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างคือผู้เข้าใช้บริการ

ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตภาคกลางกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬานั้นมีการบริการห้องออกกำลังกายแต่ละประเภทเป็นสัดส่วนและมีความหลากหลาย มีการจัดวางเครื่องออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม เป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อมาได้แก่ ด้านบุคลากรคือ พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีจิตบริการที่ดีมีมารยาท พุดจาสุภาพ มีความชำนาญในการให้บริการ คำแนะนำการออกกำลังกาย วิธีการออกกำลังกาย และวิธีการใช้เครื่องออกกำลังกายได้อย่างถูกวิธี เป็นไปตามทฤษฎีความต้องการ 5 ชั้นของ Maslow ที่ได้กล่าวถึงความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิดและความปรารถนาเหล่านี้จะเรียงลำดับชั้นของความปรารถนาตั้งแต่ชั้นแรกไปสู่ความปรารถนาชั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ (The Need -Hierarchy Conception of Human Motivation) Maslow (1970) ได้ เรียง ลำดับ ความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไปได้เป็นลำดับดังนี้ 1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) 3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and love needs) 4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem needs) 5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs) และสอดคล้องกับปฐม มณีโรจน์ (อังกะไน พิทักษ์ตรุษทิม, 2538) ที่ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะว่าเป็นการบริการในฐานะที่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มี อำนาจกระทำเพื่อตอบสนอง

ต่อความต้องการเพื่อให้เกิดความพอใจ จากความหมายนี้จึงเป็นการพิจารณาการให้บริการ ว่าประกอบด้วยผู้ให้บริการ (Providers) และผู้รับบริการ (Recipients) โดยฝ่ายแรกถือปฏิบัติเป็นหน้าที่ที่ต้องให้บริการเพื่อให้ฝ่ายหลังเกิดความพึงพอใจ อีกทั้งสอดคล้องกับ ปรีชา พงษ์เพ็ง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การจัดการบุคลากร การจัดการการเงินและเศรษฐกิจ การจัดการเทคโนโลยี การจัดการการตลาด และการจัดการชุมชน โดยต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับภาคการเมืองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ และต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และบริบทของจังหวัดสุพรรณบุรีด้วย ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า รูปแบบการจัดการที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ประชาชนที่ใช้บริการ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีความเห็นด้วยต่อรูปแบบการจัดการที่พัฒนาขึ้นว่ามีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเกษศิริรินทร์ กิตติพงษ์ภากรณ์ และจุฑา ดิงศภัทย์ (2555) ดำเนินการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร และสมาชิกฟิตเนสเซ็นเตอร์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำการออกกำลังกาย ในฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า 1. ผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำการออกกำลังกาย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ยกเว้นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำการออกกำลังกายทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3. สมาชิกเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปผลการวิจัย คุณลักษณะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องการมากที่สุด และด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่สมาชิกต้องการมาก สำหรับผู้นำการออกกำลังกายในฟิตเนสเซ็นเตอร์

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยที่ได้ในการศึกษานี้ไปใช้ในการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการ ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ และการดำเนินงาน
2. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตภาคกลางเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานหรือสถาบันประเภทอื่นๆ เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบถึงความแตกต่าง
3. ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการ ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฟิตเนสเซ็นเตอร์ทั่วไป หน่วยงานเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบผลการดำเนินการและหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564).**

กรุงเทพมหานคร : องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย.

กานต์นัส สุรพงษ์รักเจริญ. (2557). **การศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์.** (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เกษศิริรินทร์ กิตติพงษ์ภักดิ์ และจุฑา ดิงศภักดิ์. (2555). **ความคิดเห็นของผู้บริหารและสมาชิกฟิตเนสเซ็นเตอร์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการออกกำลังกายในฟิตเนสเซ็นเตอร์.** วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ. 13(1), 49 – 62.

พิทักษ์ ตรุษทิม. (2538). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานครศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานเขตยานนาวา.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
บดินทร์ เจริญประดับกุล และ ภักดี มานะหิรัญเวท. (2015). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการของลูกค้าในเขตกรุงเทพฯ กรณีศึกษาผู้ใช้บริการสถานออกกำลังกาย ฟิตเนส เฟิร์สท์.** วารสารวิจัยบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 1(1), 104-117.

ประเวศ วะสี. (2541). **บนเส้นทางใหม่การส่งเสริมสุขภาพ: อกวิวัฒน์ชีวิตและสังคม.** กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
ปรีชา พงษ์เพ็ง. (2558). **รูปแบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์การกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดสุพรรณบุรี.** วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทร์วิโรฒ, 6(1), 93-102.

มุกดาวรรณ สมบูรณ์วรรณ. (2558). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานออกกำลังกายขนาดใหญ่.** (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิภา ร่วมโพธิ์. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนกับมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิโรจน์ พรวิจิตรจินดา. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานออกกำลังกาย กรณีศึกษาฟิตเนสและฟิตเนส เฟิร์สท์.** (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2541). **พฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย.** กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย.

เสนีย์ หวายทิพย์. (2552). **การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจศูนย์ออกกำลังกายในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา.** (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

Maslow, A. (1970). **Motivation and Personality** (2nd ed.). New York: Harpers and Row.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ACADEMIC LEADERSHIP SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER CHACHOENSAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น^{1)*}, กัลยมน อินทุสุต²⁾

¹⁾นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²⁾คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Khemnittha Pimchuen^{1)*}, Kanyamon Indusuta²⁾

¹⁾Master Student Education Administration. Faculty of Education. Ramkhamhaeng University

²⁾Faculty of Education. Ramkhamhaeng University

Received: March 1,2021

Revised : March 25,2021

Accepted : May 31, 2021

*Corresponding author e-mail: khemnitthapimchueh@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและตำแหน่ง/วิทยฐานะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู ที่ปฏิบัติการสอนในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 168 คน กลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ สถิติพื้นฐาน ใช้การทดสอบแบบทีและวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต1 แตกต่างกัน โดยครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. ครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

This survey research aimed to study and compare teachers' opinions towards academic leadership of school administrators in Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1, categorized by school sizes and professional/academic positions. The sample group consisted of 168 teachers from schools located in Muang Chachoengsao District under Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1 in Academic Year 2020. The sample size was determined based on Cohen's table and multistage random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire, with the IOC values between 0.60 - 1.00 and the Cronbach's alpha value showing the reliability level at 0.99. The data were analyzed using descriptive statistics, t-test and One-Way Analysis of Variance.

The results were as follows:

1) The teacher's opinions towards the academic leadership of school administrators were found to be at a high level.

2) When the teachers' opinions were compared based on the school sizes, there were statistically significant differences at the 0.01 level. The opinions of teachers in medium-sized schools were found to be higher than their counterparts in small-sized schools.

3) When the teachers' opinions were compared based on their professional/academic positions, there were no significant differences.

Keywords : academic leadership, school administrators

บทนำ

ความท้าทายในการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษาถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคนอันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกระบบเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จึงทำให้สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพโดยได้รับมอบอำนาจ

ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กรมวิชาการ, 2553) ซึ่งผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่หลากหลายท้าทาย และการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนมากขึ้น และกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ทำให้งานบริหารจะยิ่งยากมากขึ้นอันเกิดจากสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด

(กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2562) โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีความสามารถในการนำบุคลากรของสถานศึกษาให้ร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งงานด้านวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2553) ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้อีกกับผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553) และภาวะผู้นำทางวิชาการยังมีความสำคัญต่อบทบาทผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตที่จะต้องสร้างทั้งองค์การและปรับปรุงระบบใหม่เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของโครงสร้างสังคมใหม่ (Murphy & Kevin, 1999) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจากการประชุมบอร์ด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) รศ.ดร.เอกชัย กี่สุขพันธ์ ได้กล่าวถึงงานวิจัยของมูลนิธิ The Asia Foundation ที่สำรวจกลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 189 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 85 คน รวมทั้งสิ้น 274 คน พบว่า ปัญหาผู้อำนวยการโรงเรียนยังขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างชัดเจนรวมถึงไม่มีความเข้าใจในผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (ไทยโพสต์, 2564) เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้นำ

ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสาที่มีความพร้อมเพื่อจะนำการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553) จึงจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ย้อนหลัง 3 ปี (ปีการศึกษา 2560-2562) ใน 4 กลุ่มสาระ คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาในแต่ละปีการศึกษาไม่ถึง 50% (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1, 2563) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ถือได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและใช้ให้เกิดประโยชน์กับการบริหารโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และตำแหน่ง/วิทยฐานะ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการจำนวน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 285 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติปฏิบัติการสอนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเมือง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 168 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย แบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จากการเปิดตาราง

ของโคเฮน มาเนียนและมอร์ริสัน (Cohen Manion & Morrison, 2011, 147)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง และตำแหน่ง/วิทยฐานะ ประกอบด้วย 1) ครูผู้ช่วย/ไม่วิทยฐานะ 2) ครู คศ.1/ไม่วิทยฐานะ 3) ครู คศ.2 ปียื่นไป/ครูชำนาญขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน และตำแหน่ง/วิทยฐานะ เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน

มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1967, 90-95)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครั้งนี้ วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 23 โรงเรียน เพื่ออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขอความอนุเคราะห์จากข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ในการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด จำนวน 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ย (Best & Kahn, 1993, 247) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง/วิทยฐานะ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวิธีการดำเนินวิจัย ทำให้ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม ได้แสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารขั้นพื้นฐาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.41	0.48	มาก
2. ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน	4.40	0.54	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.32	0.58	มาก
4. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.35	0.57	มาก
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.33	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย	4.36	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.41$) ด้านการบริหารจัดการ

หลักสูตร ($\bar{x} = 4.40$) และด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.35$)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ได้แสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารขั้นพื้นฐาน	ขนาดของโรงเรียน				t	p
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.08	0.49	4.48	0.45	4.272**	0.000
2. ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน	4.06	0.55	4.48	0.51	4.001**	0.000
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.94	0.68	4.40	0.53	3.991**	0.000
4. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.94	0.64	4.44	0.51	4.589**	0.000
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.89	0.60	4.43	0.50	5.076**	0.000
รวมเฉลี่ย	3.98	0.54	4.44	0.46	4.803**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 จำแนกตามขนาด ของโรงเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แสดงว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ชั้นพื้นฐาน แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

โดยที่ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับ ความคิดเห็นมากกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง/ วิทยฐานะ วิเคราะห์โดยใช้ค่า ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง/วิทยฐานะ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารชั้น พื้นฐาน	ตำแหน่ง/วิทยฐานะ						F	p
	ครูผู้ช่วย		ครู คศ.1		ครู คศ.2 ขึ้นไป			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.35	0.45	4.44	0.49	4.44	0.50	0.601	0.550
2. ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน	4.36	0.55	4.42	0.43	4.42	0.58	0.201	0.811
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.36	0.54	4.28	0.54	4.31	0.64	0.191	0.826
4. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.34	0.53	4.36	0.60	4.34	0.59	0.201	0.980
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.34	0.56	4.34	0.55	4.33	0.57	0.004	0.996
รวมเฉลี่ย	4.35	0.49	4.37	0.47	4.37	0.54	0.025	0.975

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง/ วิทยฐานะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยภาพรวมและรายด้าน แสดงว่าครูที่มีตำแหน่ง/ วิทยฐานะที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 สรุปผลและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ฉะเชิงเทรา เขต 1 มีการปรับเปลี่ยนความคิด
พร้อมเปิดรับ และยอมรับการเปลี่ยนแปลง
ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เข้ามามีบทบาท
ต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ต้องมีการพัฒนาตนเอง
อยู่เสมอและเข้าใจบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
ในฐานะผู้นำทางวิชาการในการนำความรู้ความสามารถ
มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ได้คุณภาพ
โดยมุ่งเน้นงานวิชาการเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิด
ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม
ที่เปลี่ยนแปลงและสามารถตอบสนองต่อความ
ต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้อง
กับแนวคิดของกริคแมน (Glickman, 2007, 11)
ที่กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลมีองค์ประกอบหลัก
3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ (Knowledge based)
เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการ
เพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหาร
สถานศึกษา 2) ด้านภาระหน้าที่ (tasks) หมายถึง
ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์
กับความรู้ และ 3) ด้านทักษะที่จำเป็น (skill needed)
ในการนำความรู้ไปสู่การพัฒนาพฤติกรรม
การปฏิบัติงาน สมรรถภาพที่ผู้บริหารสถานศึกษา
จำเป็นต้องมี คือ ทักษะภาวะผู้นำ และทักษะ
ทางเทคนิค ทักษะภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ทักษะ
การติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านบุคคล ทักษะการนิเทศ
ภายใน และทักษะการแนะนำแนวทาง การตัดสินใจ
ของกลุ่ม ส่วนทักษะทางเทคนิค ประกอบด้วย
ทักษะการตั้งเป้าหมาย ทักษะการประเมินผลและการ
วางแผน ทักษะการสังเกต และทักษะการวิจัย
และประเมินผลและสอดคล้องกับงานวิจัยของ
ทัศนาวรรณภา (2560) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก บุญทอง
(2560) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
ตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ ทองอากาศ
(2560) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง
และตราด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
จำแนกตามขนาดของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน
โดยที่ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับ
ความคิดเห็นมากกว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก
ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน
ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการบริหารด้านวิชาการ
ที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ด้านการกำหนดภารกิจ
ทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการบริการจัดการเรียน
การสอน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการ
นิเทศการศึกษา เป็นต้น อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่น ๆ
ที่สนับสนุนต่อการบริหารงานวิชาการ เช่น บุคคล
งบประมาณ ซึ่งในโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนครู
ที่เพียงพอสอนครบชั้นและสามารถสอนได้ตาม
ความถนัดของตนเอง และมีงบประมาณเพียงพอ
ในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย
แต่โรงเรียนขนาดเล็กบางครั้งผู้บริหารต้องจัด
การเรียนการสอนด้วยตนเอง เนื่องจากจำนวน
ครูน้อยไม่เพียงพอ ทำให้การจัดการเรียนการสอน

แบบคววชั้นโดยครูต้องสอนทุกวิชา และงบประมาณไม่เพียงพอกับการจัดหาสื่อการเรียนรู้อหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัย ทำให้การบริหารวิชาการทำได้ยากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกหงส์ ศาลารัตน์ (2558) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงภาพ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกร น้าทิพย์ (2560) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง/วิทยฐานะ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเห็นถึงความสามารถของครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะแตกต่างกัน โดยมีการส่งเสริมให้ทำงานร่วมกัน ทำให้ครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะต่างกันเข้ามา มีบทบาทของงานในฝ่ายต่าง ๆ ร่วมกัน มีการรับฟังความคิดเห็นของครู และให้เกียรติกับทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมโดยไม่คำนึงถึงกันตำแหน่ง/วิทยฐานะของครูที่แตกต่างกัน ทำให้ครูเกิดความศรัทธาเชื่อมั่น ไว้วางใจต่อผู้บริหาร ทำให้ครูสามารถแสดงศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ โดยไปในแนวทางเดียวกันจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรารณณ์ จันทพล (2559) ศึกษาภาวะ

ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 จำแนกตามประเภทบุคลากรพบว่า แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการสร้าง ความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ของเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ภารกิจทางด้านวิชาการ ของโรงเรียนแก่คณะครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
2. ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีการจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนตามวิชาเอก และความถนัดของครู
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจง ให้ความรู้และทำความเข้าใจ ก่อนที่จะมีการจัดทำหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรกับครู พร้อมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับครู ในการจัดทำหลักสูตร
4. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารควรที่จะมีการสร้าง และพัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
5. ด้านนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูเข้ามาร่วมวางแผนในการกำหนดหลักการนิเทศการสอนตามที่ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ทุกอำเภอ ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะ
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา
เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กฤตกร น้ำทิพย์. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กนกหงส์ ศาลารัตน์. (2558). ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบางภาพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- กรมวิชาการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2562). การจัดการการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น (มหาชน).
- ทัศนาวรรณภา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัญชนก บุญทอง. (2560). ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วารสารรมยสารม, 15(2), 159-169.
- พัชรภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่.
กรุงเทพ : เอส พี เอ็น การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต1. (2563). ข้อมูลสารสนเทศ 2563. ฉะเชิงเทรา:
กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลและการสื่อสาร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวาน
กราฟฟิค.
- ศราวุธ ทองอากาศ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยะเวลาและตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. (2564). บอร์ด กพฐ. เผยผลวิจัยพบ ผอ.โรงเรียนยังขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการอย่าง
ชัดเจน. ค้นเมื่อ เมษายน 1, 2564, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/93569>.
- Best. J.W. and Kahn J.V. (1993). Research In Edution.(7 th ed.). Boston, M.a : Allyn And Bacon.

- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). **Research methods in education** (7th Ed.). New York: Routledge.
- Glickman, C. D. (2007). **Super vision and instructional leadership: A developmental approach**. Boston: Pearson.
- Likert, Rensis. (1967). **The method of constructing and attitude scale**. In reading in fishbein, M.Ed.. **attitude theory and measurement**. New York : Wiley & Son.
- Murphy, K.J. & Kevin, O. (1999). **Handbook of labor economics**. Amsterdam : North-holland Constructivist Perspective.

การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

THE PREPARATION FOR RETIREMENT OF THAI PRIVATE UNIVERSITY LECTURERS IN BANGKOK METROPOLITAN AND PERIPHERY

ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์*

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Prasert Sitthijirapat*

Lecturer of School of Business Administration, Sripatum University

*Corresponding author e-mail: prasert.si@spu.ac.th

Received: June 12, 2021

Revised : July 30, 2021

Accepted : October 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ 3) เสนอแนวทางสำหรับการเตรียมตัวเกษียณอายุสำหรับอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติอนุมานที่นำมาทดสอบสมมติฐานคือ สถิติค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านจิตสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุอยู่ในระดับมาก เมื่อทดสอบความต่างของปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน ในขณะที่อายุ สถานภาพทางการสมรส รายได้ต่อเดือน และความเพียงพอของรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุต่างกัน 2) ปัจจัยด้านจิตสังคมและปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ และ 3) แนวทางการเตรียมตัวเกษียณอายุสำหรับอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ (1) ควรสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับการติดต่อเพื่อช่วยเหลือกัน (2) ควรมีการวางแผนทางการเงินที่ดี (3) ควรให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพ มหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ ควรเข้ามาช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ให้เห็นถึงความสำคัญในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เช่น การให้ความรู้ในการเตรียมความพร้อม

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อม การเกษียณอายุ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพและปริมณฑล

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to investigate the preparation for retirement of Thai private university lecturers in Bangkok metropolitan area; 2) to study the factors relating to the preparation for retirement of Thai private university lecturers in Bangkok metropolitan area; and 3) to propose guidelines for retirement preparation for Thai private university lecturers. The sample group for this research comprised 400 Thai private university lecturers. A questionnaire was deployed as a research instrument. Descriptive statistics used for the analysis included frequency, mean, percentage, and standard deviation. Inferential statistics included t-test, One-way ANOVA, and Pearson's product moment correlation coefficient. The findings revealed the following: 1) The preparation for retirement of Thai private university lecturers in Bangkok metropolitan area was at a high level. Psychosocial factors were found at a moderate level. The factors related to the attitude towards retirement preparation factor were found at a high level; 2) There was no statistically significant difference affecting the preparation for retirement of Thai private university lecturers in Bangkok metropolitan area in terms of gender whereas there were statistically significant differences affecting the preparation for retirement of Thai private university lecturers in Bangkok metropolitan area in terms of age, marital status, monthly income and income sufficiency. In addition, the psychosocial factors and the attitude factors had positive correlations with the retirement preparation. There was a relationship between attitude and the preparation and adaptation for retirement; 3) For guidelines for retirement preparation for Thai private university lecturers, the following approaches were suggested: (1) creating social networks for contacting and helping one another, (2) good financial planning, and (3) focusing on health. Universities and agencies should emphasize the importance of entering the aging society through means such as educating their lecturers about the benefits of the preparation for retirement.

Keywords: preparation, retirement, Thai private university lecturer, Bangkok metropolitan area

บทนำ

ในช่วงเวลากว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา โครงสร้างประชากรของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกลุ่มประชากรสูงอายุที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยคาดว่าในปีค.ศ. 2050 ประชากรโลกจะมีมากกว่า 9 พันล้านคน และในจำนวนนี้ ประชากรกว่า 2 พันล้านคน เป็นผู้สูงอายุ

สำหรับประเทศไทยนั้น ประชากรได้เข้าสู่สังคมสูงอายุ เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลกและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าจากปี พ.ศ. 2503 ที่มีผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพียง 1.5 ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น 4.02 ล้านคนในปี พ.ศ. 2533 และในปี พ.ศ. 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 7.7 ล้านคน ปัจจุบันผู้สูงอายุ มีแนวโน้มที่จะมีอายุยืนยาวขึ้นเรื่อยๆ เมื่อก้าวสู่วัย

สูงอายุ บุคคลจะต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม วัยสูงอายุ ซึ่งเป็นวัยแห่งความเสื่อมถอยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้สูงอายุจะมีโอกาสเสี่ยงในการเกิดโรคและความเจ็บป่วยต่าง ๆ ได้ง่าย จากสถิติผู้สูงอายุปี 2560 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องการเป็นโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน ความดันเลือดสูง โรคเหล่านี้อาจเป็นผลมาจาก พฤติกรรมตั้งแต่ก่อนวัยสูงอายุจนเป็นผู้สูงอายุ เช่น การกินอาหาร การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การดื่ม แอลกอฮอล์ เป็นต้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา ผู้สูงอายุไทย, 2555)

ปัจจุบันนี้ ในกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการ จะได้รับเงินบำนาญหลังเกษียณ ทำให้อาจารย์ ที่เป็นข้าราชการไม่ต้องวิตกกังวลในการวางแผน ชีวิตภายหลังการเกษียณอายุมากนัก แต่ใน ส่วนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นไม่มี บำนาญหลังเกษียณอายุ รวมถึงกองทุนสวัสดิการ อื่น ๆ ด้วย จะมีแต่เพียงเงินหลังเกษียณ ซึ่งมาจากการสะสมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและเงินบำนาญ ที่ได้รับจากกองทุนประกันสังคมเท่านั้น ซึ่งอาจารย์ ของมหาวิทยาลัยเอกชนทุกคนต้องบริหารจัดการ เงินก่อนสุดท้ายนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภราดา โชติกุล และบัวทอง สว่างโสภากุล (2564) กล่าวว่า หากอาจารย์ไม่มีการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุไว้ ล่วงหน้าอาจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิด ปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาสุขภาพร่างกาย สภาพจิตใจ เศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย รวมถึงปัญหา ในการปรับตัวเข้ากับสังคมและครอบครัว

การเป็นผู้เกษียณอายุนั้นต้องเผชิญกับปัญหา การเข้าสู่วัยสูงอายุ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างกะทันหัน ผู้เกษียณ จำนวนมากเกิดความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นคนไร้ประโยชน์

สูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงาน ถูกลดบทบาท และไม่ได้รับการยอมรับเหมือนที่เคยเป็น (อุไร สุทธิรัมย์, 2562) การเตรียมความพร้อม เพื่อการเกษียณอายุจึงถือเป็นการวางแผนชีวิต อย่างหนึ่งที่ต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในวัยทำงาน เนื่องจาก เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเพื่อจะได้ค่อย ๆ ค่อยชินกับความคิดเรื่องการเกษียณ สามารถปรับตัว ต่อบทบาทที่เปลี่ยนแปลง และมีความพึงพอใจ ในชีวิตมีสุขภาพกายและสุขภาพจิต สัมพันธภาพ กับบุคคลอื่น การใช้เวลา สถานที่อยู่อาศัย วิถีชีวิตใหม่ และฐานะทางการเงินที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมาย อยู่ที่การประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิต เพื่อให้กระบวนการนี้ต่อเนื่อง ป้องกันภาวะวิกฤต ในช่วงสุดท้ายของชีวิตรัฐบาลได้ตระหนักถึงข้อเท็จจริง เหล่านี้จึงได้บรรจุยุทธศาสตร์ด้านการเตรียม ความพร้อมของประชากรวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) โดยมีมาตรการสำคัญคือ การส่งเสริม หลักประกันรายได้เพื่อวัยสูงอายุ การส่งเสริม และจัดการการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อความเข้าใจในชีวิต และพัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อการเตรียมตัว เข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม รวมถึงรณรงค์ให้สังคม ตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมความพร้อม เข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมการเข้าสู่สังคมสูงอายุ อย่างไม่รู้ตัว จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561) พบว่า การดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อม ให้แก่ผู้สูงอายุได้รับความสนใจ แต่มีการพัฒนา ที่ค่อนข้างต่ำ ถึงแม้ว่าแผนและนโยบายจะพัฒนา บนพื้นฐานของปัญหาผู้สูงอายุ แต่ในการปฏิบัติ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย นโยบายยังไม่ครอบคลุมปัญหา

ขาดความเชื่อมโยงกับแนวคิดหลักต่าง ๆ รัฐบาลเน้นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ กล่าวคือ ช่วยเหลือผู้สูงอายุในปลายทาง แต่การศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุยังไม่มีมาตรการเท่าที่ควร โดยประชากรวัยเกษียณที่เป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอกชนจะได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จากองค์กรในขณะที่ปฏิบัติงานเท่านั้น ทั้งสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาล และด้านที่พักอาศัย เป็นต้น แต่เมื่อเกษียณอายุแล้วจะไม่มีสิทธิในสวัสดิการทุก ๆ ด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงสภาพการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมและแรงกดดันหลากหลาย เช่น ลักษณะชุมชนเมืองเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในวัยเดียวกันค่อนข้างยาก ประกอบกับสภาพค่าครองชีพในเขตเมืองสูงกว่า อาจเป็นเหตุให้ผู้เกษียณอายุมีความกังวลใจเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ รวมทั้งต้องเผชิญกับมลภาวะมากมายที่ส่งผลร้ายต่อสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเหล่านี้ อาจได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงภายหลังเกษียณอายุ หากไม่มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามได้รับการทดสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา และผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 เพื่อนำไปปรับปรุง ก่อนนำไปทดลองใช้กับ ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำผลไปวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.919

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 22 แห่ง รวมทั้งสิ้น 8,001 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2564) กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นำมาสุ่มจากสูตรการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีความคลาดเคลื่อน 5% กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากการแปลความระดับความคิดเห็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 มาก ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 น้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 น้อยที่สุด (วารสาร วจน. 2563)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบว่า มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparison) โดยเลือกใช้วิธี Least – Significant Different (LSD) และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.53)

การเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.65) 2) ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.62) 3) ด้านสุขภาพร่างกาย ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.63) 4) ด้านจิตใจ ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.69) และ 5) ด้านการใช้เวลา ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.69)

ปัจจัยด้านด้านจิตสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.32)

ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวเพื่อเกษียณอายุงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.38)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวเพื่อการเกษียณอายุผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเพศ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ จำแนกตามเพศ

ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	เพศชาย		เพศหญิง		T	P-Value
	จำนวน	Mean S.D.	จำนวน	Mean S.D.		
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	136	3.96 0.47	264	3.93 0.56	.430	.668

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเพศชาย และ เพศหญิง มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P-Value = .668) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ

แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2 และเมื่อทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุน้อยกว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 การทดสอบค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ จำแนกตามอายุ

ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4.366	4	1.091	4.021	.003**
	ภายในกลุ่ม	107.213	395	.271		
	รวม	111.579	399			

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่จำแนกตามตามอายุ

การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	ค่าเฉลี่ย	อายุ				
		21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
21 – 30 ปี	3.97	-	.772	.837	.151	.580
31 – 40 ปี	4.01		-	.863	.002**	.668
41 – 50 ปี	4.00			-	.001**	.574
51 – 60 ปี	3.78				-	.010**
มากกว่า 60 ปี	4.06					-

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 4 และเมื่อทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่

พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีสถานภาพ หย่า/แยก มีระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุน้อยกว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีสถานภาพ หม้าย โสด และสมรส ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 การทดสอบค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ จำแนกตามสถานภาพสมรส

ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	ระหว่างกลุ่ม	4.628	3	1.543	5.711	.001**
	ภายในกลุ่ม	106.951	396	.270		
	รวม	111.579	399			

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายค่าจำแนกตามตามสถานภาพสมรส

การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	ค่าเฉลี่ย	สถานภาพสมรส			
		โสด	สมรส	หม้าย	หย่า/แยก
โสด	3.95	-	.670	.231	.000**
สมรส	3.98		-	.165	.000**
หม้าย	3.79			-	.034*
หย่า/แยก	3.37				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.4 ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 6 และเมื่อทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่างรายค่าพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้อ่อน 60,000 บาท มีระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ มากกว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้อ่อน 30,001 -40,000 บาท และผู้ที่มีรายได้อ่อน 40,001-50,000 บาท ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 6 การทดสอบค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	ระหว่างกลุ่ม	3.797	6	.633	2.308	.033*
	ภายในกลุ่ม	107.781	393	.274		
	รวม	111.579	399			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายจ่ายจำแนกตามตามรายได้ต่อเดือน

การเตรียม ความพร้อม เพื่อการ เกษียณอายุ	ค่าเฉลี่ย	รายได้ต่อเดือน						
		20,000- 30,000 บาท	30,001- 40,000 บาท	40,001- 50,000 บาท	50,001- 60,000 บาท	60,001- 70,000 บาท	70,001- 80,000 บาท	80,001 บาทขึ้นไป
20,000 - 30,000 บาท	3.85	-	.495	.769	.005	.142	.128	.241
30,001- 40,000 บาท	3.91		-	.628	.008**	.248	.224	.439
40,001- 50,000 บาท	3.87			-	.003**	.166	.149	.286
50,001- 60,000 บาท	4.12				-	.698	.741	.265
60,001- 70,000 บาท	4.07					-	.964	.643
70,001- 80,000 บาท	4.08						-	.607
80,001 บาท ขึ้นไป	3.99							-

2.5 ปัจจัยด้านความเพียงพอของรายได้ที่แตกต่างกันมีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังตารางที่ 8 และเมื่อทดสอบการเปรียบเทียบความแตกต่างรายจ่าย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บมีระดับการเตรียมความพร้อม

เพื่อการเกษียณอายุมากกว่าผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้ไม่เพียงพอจนมีหนี้สินและผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอนและพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้เพียงพอจนเหลือเก็บมีระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุมากกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอนและผู้ที่มีรายได้ไม่เพียงพอจนมีหนี้สิน ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 8 การทดสอบค่าความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ จำแนกตามความเพียงพอของรายได้

ปัจจัยด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	ระหว่างกลุ่ม	6.875	3	2.292	8.667	.000**
	ภายในกลุ่ม	104.704	396	.264		
	รวม	111.579	399			

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่จำแนกตามตามความเพียงพอของรายได้

การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	ค่าเฉลี่ย	ความเพียงพอของรายได้			
		เพียงพอจนเหลือเก็บ	เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	ไม่แน่นอน	ไม่เพียงพอจนมีหนี้สิน
เพียงพอจนเหลือเก็บ	4.05	-	.364	.000**	.009**
เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	3.99		-	.000**	.032*
ไม่แน่นอน	3.70			-	.572
ไม่เพียงพอจนมีหนี้สิน	3.77				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านจิตสังคม และปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ กับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ

ตัวแปร	ด้านจิตสังคม	ด้านทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ	การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ
ด้านจิตสังคม	1	.489**	.984**
ด้านทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ		1	.406**
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ			1

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.6 ปัจจัยด้านจิตสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวก ความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในระดับปานกลางกับปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเตรียม สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.489 และมีความสัมพันธ์ทางบวก

ในระดับสูงกับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.984 ทศนคติต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.406 ดังตารางที่ 10 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการเตรียมตัวเกษียณอายุสำหรับอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีดังนี้ ควรสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับการติดต่อเพื่อช่วยเหลือกัน ต้องมีการวางแผนทางการเงินที่ดี มีเงินออม และไม่มีหนี้สินหลังเกษียณอายุงานให้มีความสำคัญกับเรื่องสุขภาพ รักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ มหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ ต้องเข้ามาช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เช่น การจัดอบรม การให้ความรู้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุงาน และแนะแนวทางทุกปี ภาครัฐควรจัดให้มีองค์กรในการศึกษาปัญหา การแก้ไขปัญหา และดูแลผู้สูงอายุอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านการใช้เวลาในระดับมากทุกด้าน ปัจจัยด้านจิตสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่า

การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากมีการเตรียมตัวด้านจิตใจ ร่างกาย และสังคม ให้พร้อมต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง จะทำให้ผู้เกษียณเข้าสู่วัยเกษียณได้อย่างมีความสุข จะมีสุขภาพจิตที่ดี ไม่เกิดภาวะซึมเศร้าหรือความเครียด สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยดา วงศ์วิวัฒน์ และชาญเดช เจริญวิริยะกุล (2562) พบว่า การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อยู่ในระดับมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการเกษียณอายุ แตกต่างจากการศึกษาของ จินณรัตน์ วราบุญนาคร ภิรมย์ (2558) และการศึกษาของภราดา โชติกุล และบัวทอง สว่างโสภากุล (2564) ที่พบว่า การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานอยู่ในระดับปานกลาง และอรนุช หงษาชาติ และคณะ (2558) พบว่า บุคลากรสายวิชาการ สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุในด้านสุขภาพมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความรู้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกันมีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภราดา โชติกุล และบัวทอง สว่างโสภากุล (2564) พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการเตรียมพร้อมเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันเพศชายและเพศหญิงมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ใกล้เคียงกันมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น เพศหญิงมีบทบาททางสังคมเพิ่มมากขึ้น มีทางเลือก

ที่หลากหลายทำให้ความแตกต่างระหว่างเพศลดลง จึงทำให้การเตรียมพร้อมการเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส รายได้ ต่อเดือน และความเพียงพอของรายได้ที่แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ จินฉัตรณ์ วราบุญ นาศิริมย์ (2558) และ การศึกษาของภราดา โขติกุล และบัวทอง สว่างโสภากุล (2564) ที่พบว่า ข้อมูล ส่วนบุคคลในด้านอายุที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ที่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากปัจจุบันทุกคนในทุกช่วง อายุ สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่าย ทำให้คน คำนึงถึงการเตรียมตัวเพื่อการเกษียณอายุมากขึ้น ใส่ใจในการดูแลตัวเอง วางแผนการเงิน และค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ เพื่อใช้ในวัยเกษียณ ตั้งแต่อายุยังน้อย เพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยด้านจิตสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเตรียมความพร้อม เพื่อการเกษียณอายุ และการเตรียมความพร้อม เพื่อการเกษียณอายุ และทัศนคติต่อการเตรียม ความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุมีความสัมพันธ์ กับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ สอดคล้องกับ จินฉัตรณ์ วราบุญ นาศิริมย์ (2558) ที่กล่าวว่า หากบุคคลากรมีการรับรู้การเตรียม ความพร้อมการเกษียณอายุเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรม การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุก็จะเพิ่มมากขึ้น ด้วย

3. สำหรับแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อม และการปรับตัวเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลนั้น จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย ด้านจิตสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ

แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของการ สนับสนุนของครอบครัวและมหาวิทยาลัย ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรให้ความรู้เกี่ยวกับ ประโยชน์ ของการเตรียมความพร้อมในการเกษียณอายุ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการออมหรือการลงทุน การหาแหล่งเงิน กู้ดอกเบี่ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย การรักษาสุขภาพให้แข็งแรง การหารายได้หลังการ เกษียณ สนับสนุนให้อาจารย์มีกิจกรรมนันทนาการ การพบปะสังสรรค์ สำหรับครอบครัวสามารถ ให้การสนับสนุนด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่กุล การให้คำแนะนำปรึกษาหารือการมีกิจกรรมร่วมกัน ในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันสามารถอาศัยการสื่อสาร ผ่านสื่อออนไลน์ได้หลากหลายช่องทาง เช่น Messenger, Line, Facebook, Instagram เป็นต้น สำหรับภาครัฐควรจัดให้มีองค์กรในการศึกษาปัญหา การแก้ไขปัญหา และดูแลผู้สูงอายุอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพ ในส่วนของปัจจัยด้านทัศนคติ ต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างตระหนักถึง ความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณ ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน ที่พักอาศัย การรักษาสุขภาพ การใช้เวลาซึ่งสอดคล้องกับ อรณุช หงษาชาติ และคณะ (2558) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงบทบาทและสถานภาพทางสังคม จากการเกษียณอายุ ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ แต่ละคนแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการ ปรับตัวและการเตรียมความพร้อมในการปรับตัว ของผู้สูงอายุ ซึ่งสังคมสูงอายุไม่ใช่เพียงเรื่องของคน สูงวัย แต่เป็นเรื่องของคนทุกวัยและประเด็นเร่งด่วน ที่ต้องสร้างความตระหนักในกลุ่มคนวัยทำงาน ให้เห็นถึงความสำคัญของการออมเงินและการเตรียม ตัวเองสู่การเป็นผู้สูงอายุและอยู่ในสังคมสูงอายุ

ดังนั้น การเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะถือว่าเป็นการวางแผนชีวิตโดยมีเป้าหมาย คือ ความสุขในชีวิต (ภรดา โชติกุล และบัวทอง สว่างโสภากุล, 2564) การเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุที่เหมาะสม รู้จักการแก้ปัญหาสามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม สามารถยอมรับความเป็นจริง และมีความมั่นคงทางจิตใจ รวมถึงมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่นก็จะมี การปรับตัวในยามเกษียณได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านจิตสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการเกษียณอายุงานแก่ทั้งผู้ที่จะเกษียณอายุ คนในครอบครัวของผู้ที่จะเกษียณอายุ และหน่วยงานต้นสังกัด จึงเป็นสิ่งจำเป็น

1.2 การเตรียมตัวเกษียณอายุด้านการเงิน ควรมีการวางแผนการเงินอย่างมีเป้าหมายเพื่อใช้ในระยะยาว โดยเก็บเงินเป็นส่วน ๆ และควรผ่อนทรัพย์สินให้หมดก่อนเกษียณ รวมทั้งศึกษาการลงทุน เพื่อการสร้างรายได้เพิ่มเติม

1.3 หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนการเตรียมความพร้อมในการเกษียณอายุงานของบุคลากร มีการติดตามประเมินผลการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุ

เอกสารอ้างอิง

จิณณรัตน์ วราบุญนาคริรมย์. (2558). การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท ยูซันโลจิสติกส์ (ประเทศไทย). สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทั้งระยะก่อนเกษียณและภายหลังเกษียณ เพื่อติดตามผลระยะยาวถึงการใช้ชีวิตภายหลังเกษียณอายุการทำงาน โดยเฉพาะการเตรียมตัวด้านเศรษฐกิจและด้านสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุการทำงาน ด้วยสมการความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลโดยตรงหรือโดยอ้อม ต่อการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณอายุการทำงาน

2.2 ควรศึกษาการดำเนินชีวิต/คุณภาพชีวิตหลังเกษียณอายุของบุคลากรสายวิชาการ โดยศึกษาการกลับเข้ามามีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของบุคลากรสายวิชาการหลังเกษียณอายุ อาจทำการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างบุคลากรสายวิชาการที่ยังคงทำงานหลังเกษียณอายุงาน กับกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานหลังเกษียณอายุงาน เพื่อดูผลของการทำงานที่มีต่อการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอายุ

2.3 ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของหน่วยงานภาคเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในหน่วยงานนั้น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม

- ปิยดา วงศ์วิวัฒน์ และ ชาญเดช เจริญวิริยะกุล. (2562). การเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 24(3), 348 – 361.
- ภราวดา โชติกุล และ บัวทอง สว่างโสภาคกุล. (2564). ความเข้มแข็งทางใจ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเตรียมพร้อมเพื่อเกษียณอายุ ของพนักงานสายการพาณิชย์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 26(1), 195 – 210.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2555). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2554*. กรุงเทพมหานคร: พงษ์-พาณิชย์เจริญผล.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2560*. กรุงเทพมหานคร: เตือนตุลา.
- วราภรณ์ กงจันทา และ ชิมโสม วิสิฐนิตธิกา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 9(1), 84-97.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2564). *บุคลากรอุดมศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 ในสถาบัน อุดมศึกษาทั้งหมด จำแนกตาม สถาบัน / กลุ่มสถาบัน / เพศ / ระดับการศึกษา / ประเภทบุคลากร (ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ) / สายวิชาการ (อาจารย์ประจำ) และสายวิชาการ(อาจารย์พิเศษ)*. ค้นเมื่อ มิถุนายน 15, 2564, จาก <http://www.info.mua.go.th/info/>.
- อรนุช หงษาชาติ ชีพสุมน รังสยาร และอภิชาติ ใจอารีย์. (2558). การทำงานหลังเกษียณอายุราชการของบุคลากรสายวิชาการ สังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(2), 2875 – 2891.
- อุไร สุทธิแย้ม. (2562). เกษียณอย่างไรให้เกษม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 12(2) , 95-108.

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
STRATEGY FOR ACADEMIC ADMINISTRATION USING INFORMATION AND
COMMUNICATION TECHNOLOGY OF SMALL PRIMARY SCHOOLS UNDER
THE SUPERVISION OF THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION
COMMISSION.

รสสุคนธ์ มั่นคง¹⁾, จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย²⁾, นภาเดช บุญเชิดชู³⁾, โยธิน ศรีโสภา⁴⁾

¹⁾ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

^{2),3),4)} อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Rossukon Munkong¹⁾, Jittirat Saengloetuthai²⁾, Napadech Booncherdchoo³⁾, Yothin Srisopha⁴⁾

¹⁾ Ph.D. Candidate in Educational Administration. Nakhon Pathom Rajabhat University.

^{2),3),4)} Lecturer in Doctorate Degree of Educational Administration. Nakhon Pathom Rajabhat
University.

Received: August 13, 2021

Revised : September 08, 2021

Accepted : October 04, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) รับรองกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 พัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 754 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI Modified 3) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามในการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์ข้อมูล SWOT และ TOWS Matrix การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 4) ร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การรับรองกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจสอบ ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไป

ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาแนวทางการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดประชุมเชิงนโยบาย ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเด็นการประชุมและร่างกลยุทธ์ การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) ผลักดันให้มีแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย 2) เสริมสร้างสมรรถนะการวัดผลและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ขับเคลื่อนการนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) พลิกโฉมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมี 12 กลยุทธ์รอง 41 วิธีดำเนินการ

2. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

The aims of this research were: 1) To develop the strategies for academic administration using information and communication technology for small primary schools under the supervision of the Office of Primary Education Commission; 2) To certify the strategies for academic administration using information and communication technology for small primary schools under the supervision of the Office of Primary Education Commission. Mixed methods were used in this research. The research process was divided into 2 phases. Phase 1 included the development of strategies for academic administration using information and communication technology. The informants were 6 experts derived by purposive sampling. The research instruments were a document analysis form and a semi-structured interview. The sample group comprised 754 school administrators and teachers derived by stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and modified priority needs index; 3) To analyze strengths, weaknesses, opportunities, and threats of academic administration using information and communication technology. The research instruments were a SWOT analysis and TOWS Matrix forms. The data were analyzed by content analysis; 4) To draft the strategies for academic administration using information and communication technology. The research instrument was a document record.

The data were analyzed by content analysis. Phase 2 included the certification of strategies for academic administration using information and communication technology for small schools under the supervision of the Office of Primary Education Commission. This phase comprised the following: 1) Investigating and evaluating correctness, suitability and feasibility of strategy application and utilization through a connoisseurship seminar of 7 experts derived by purposive sampling. The research instruments were a connoisseurship seminar manual and an evaluation form of correctness, suitability, and feasibility of strategy application and utilization. The data were analyzed by mean, standard deviation, and content analysis; 2) Studying the guidelines for strategy implementation by organizing a policy meeting. The informants were 15 stakeholders. The research instruments were meeting agendas and the draft of strategies for academic administration using information and communication technology. The data were analyzed by content analysis.

The research results showed that:

1) The strategies for academic administration using information and communication technology for small schools under the supervision of the Office of Primary Education Commission comprised 5 strategies: 1) pushing the establishment of modern information and communication technology learning resources; 2) strengthening the competency in assessment and evaluation using information and communication technology; 3) developing a teaching and learning model using information and communication technology; 4) driving the supervision of teaching using information and communication technology; and 5) changing the development of educational media, innovation, and technology using information and communication technology. These strategies comprised twelve sub-strategies and forty one procedures.

2) Overall, the developed strategies for academic administration using information and communication for small schools under the supervision of the Office of Primary Education Commission were correct, suitable, feasible, and usable at the highest level.

Keywords: strategy for academic administration, information and communication technology, small school

บทนำ

ในปัจจุบันโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องแบบก้าวกระโดด ทำให้มีการพัฒนาคิดค้นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่อการดำรงชีวิต

เป็นอันมาก เทคโนโลยีได้เข้ามาเสริมปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, 1 - 4) ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

ในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 9 ว่าด้วยเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 กล่าวว่าให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพสอดคล้องสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2562, 14) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ยุคที่ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนวัตกรรม ข้อมูล ทูณมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใดเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้กล่าวถึง การพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล การสร้าง และพัฒนาบุคลากรผู้ทำงานให้มี

ความสามารถ ในการสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพ รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ในบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ให้มีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (2559, 42 - 44) ได้กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจสำคัญ ในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ โดยยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เกิดประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแก่ผู้เรียน และประชาชนทุกคน เพื่อให้การศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและยั่งยืนตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งกลไกการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายในข้างต้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทุกระดับ ทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา ในการยกระดับระบบสื่อสารและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำระบบ ICT มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การบริการทางวิชาการและบริหารจัดการ มีโครงข่ายสัญญาณสำหรับการใช้งานที่มีเสถียรภาพ สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็วและทั่วถึง รวมทั้งมีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยน่าเชื่อถือ สำหรับสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารในทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวภา นิสภโกมล (2558, 72) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทุกประเภท และทุกแห่ง ทุกหน่วยงาน จัดให้มีหน่วยงานวิชาการในสถานศึกษาของงานวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญหรือเรียกได้ว่า เป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานบริหารบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ และงานด้านอื่น ๆ ล้วนมาสนับสนุนงานด้านวิชาการให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและแก้ปัญหา งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) พัฒนาการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างคุ้มค่าจึงเป็นเหตุให้ ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อรับรองกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาสขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนจำนวนไม่เกิน 120 คน ในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 15,158 โรงเรียน โดยสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักนโยบายและแผน การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส ขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 377 โรงเรียน โดยกำหนด

กลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, 2551, 178) สุ่มแบบแบ่งชั้น ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 754 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบ วิธีการศึกษาวิจัยแบบผสม (mixed method research) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย แบ่งการวิจัย ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์ การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามในการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การรับรองกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทมติ ร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบ ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย

และการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์จากสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามและร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาสขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 375 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 750 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบวิเคราะห์ข้อมูล SWOT และ TOWS Matrix แบบบันทึกเอกสาร ผู้วิจัยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) จำนวน 7 คน เพื่อประเมินคุณภาพกลยุทธ์ เกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ ตลอดจนดำเนินการจัดประชุมเชิงนโยบายเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักวิชาการ เพื่อศึกษาแนวทางการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเครื่องมือในการประเมินคุณภาพกลยุทธ์ ได้แก่ คู่มือการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ เครื่องมือในการศึกษาแนวทางการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ได้แก่ ประเด็นการประชุมและร่างกลยุทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อม

มาตรฐาน ค่าดัชนี PNI Modified และการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม เพื่อพัฒนากลยุทธ์ และร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพกลยุทธ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาแนวทางการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 5 กลยุทธ์ กลยุทธ์รอง 12 กลยุทธ์ และวิธีดำเนินการ 41 วิธี กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) ผลักดันให้มีแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย 2) เสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ขับเคลื่อนการนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) พลิกโฉมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ และความเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนแนวทางการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัตินั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียน ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย พัฒนาระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารให้มีความทันสมัย ส่งเสริมครูและบุคลากร ในโรงเรียนให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้ง มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) ผลักดันให้มีแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย 2) เสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ขับเคลื่อนการนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) พลิกโฉมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

กลยุทธ์หลักที่ 1 ผลักดันให้มีแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีกลยุทธ์รอง คือ กลยุทธ์เร่งรัดจัดหาทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก และกลยุทธ์พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เพียงพอ มีประสิทธิภาพ และทันสมัย เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นในการใช้จุดแข็งของการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยใช้การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและใช้ประโยชน์จากโอกาสของนโยบายด้านการจัดการศึกษาของรัฐบาล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน โดยใช้ ICT ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนโดยใช้ ICT มีจุดบริการเครือข่าย อินเทอร์เน็ตแก่ครู นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังคงประสบปัญหาการจัดให้มีศูนย์สื่อ ICT เป็นแหล่งเรียนรู้กลางที่รวบรวมสื่อการสอนแบบออนไลน์ที่ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็วและแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานบริหารงาน การมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553, 123-124) ได้กล่าวถึงการประยุกต์นำเทคโนโลยีมาใช้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ บทบาทสถานศึกษา จัดระเบียบการใช้อินเทอร์เน็ตของโรงเรียน เตรียมอุปกรณ์ ระบบ สถานที่รองรับการใช้เทคโนโลยีและ ICT จัดและอำนวยความสะดวก การใช้เทคโนโลยีกับนักเรียนที่ขาดแคลน จัดสถานที่สืบค้นแบบ Off Line และ On Line และสอดคล้องกับงานวิจัย คมกริช ไชยทองศรี (2561, 256) การบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนต้นแบบ ICT เพื่อการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : พหุกรณีศึกษา ได้กล่าวว่าการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ต้องพร้อมที่สุด ประกอบด้วยโครงสร้างด้าน Hardware โครงสร้างด้าน Software โครงสร้างด้าน Networks โครงสร้างด้านระบบการบำรุงรักษาด้าน Hardware

กลยุทธ์หลักที่ 2 เสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีกลยุทธ์รอง คือ กลยุทธ์พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้

ในการวัดและประเมินผล เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นในการใช้จุดแข็งของการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านการวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะคุกคามจากสภาพแวดล้อมภายนอก การวัดและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารนั้นมีความสำคัญโดยโรงเรียนได้กำหนดกรอบแนวทาง เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รวมทั้งตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ ICT ใช้รูปแบบและเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความหลากหลายสำหรับผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะความรู้ของครู การวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ ICT อย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พัฒนาระบบคลังข้อสอบออนไลน์ สนับสนุนให้ครูใช้แบบทดสอบออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ ชัยสุขสังข์ (2557, 185) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือกในกลยุทธ์หลักที่ 1 ปฏิรูปการประเมินผลเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เร่งพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อนการประเมินผลให้นักเรียนมีทักษะนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีและทักษะความเป็นพลเมืองและพลโลก วิธิดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียนจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาระบบประเมินผลที่มีความหลากหลาย มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการทำงานของครู ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้เกิดการวิจัยในชั้นเรียน ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประเมินผลทักษะนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีและทักษะความเป็นพลเมืองและพลโลกของนักเรียน

ในการสะท้อนการเรียนรู้จากการประเมินผลผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีกลยุทธ์รอง คือ กลยุทธ์สนับสนุนให้ครูออกแบบแผนการสอนโดยใช้ ICT บูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กลยุทธ์ใช้ระบบการจูงใจในการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน และกลยุทธ์พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นในการแก้ไขและลดจุดอ่อนของการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและใช้ประโยชน์จากโอกาสด้านสภาพเทคโนโลยีและด้านนโยบายของรัฐบาลซึ่งในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนสนับสนุนให้ครูใช้แผนการสอน โดยใช้ ICT บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดให้มีการใช้ระบบการเรียนรู้ทางไกลผ่านระบบ ICT หรือเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังต้องสนับสนุนให้ครูออกแบบแผนการสอนโดยใช้ ICT บูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดอบรมและพัฒนาฐานข้อมูลในการใช้งานหรือเข้าถึงในระบบเครือข่ายในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ มีระบบการจูงใจในการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน การกำหนดกรอบภาระงาน ให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT จัดประกวดนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ ICT โดยมีรางวัลและเกียรติบัตรเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์หรือใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่งเสริมให้นักเรียนสืบค้นความรู้วิชาการใหม่ ๆ เช่น การค้นคว้าเรื่องที่สนใจผ่านระบบเครือข่าย

อินเทอร์เน็ต สอดคล้องสำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553, 123-124) ได้กล่าวถึง บทบาทครูเลือกใช้เทคโนโลยีในการประยุกต์ในการจัดทำหลักสูตร และหน่วยการเรียนรู้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดทำใบความรู้ เอกสารมอบหมายการทำงานการส่งงานในรูปแบบกลุ่มเมลหรือรูปแบบอื่น ใช้เทคโนโลยีในการประชุมเครือข่ายทางไกล ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก้ปัญหาและพัฒนางานของคณะครู ใช้เทคโนโลยีในการจัดทำเครื่องการวัดและประเมินผล จัดทำคลังข้อสอบ จัดชุดข้อสอบ จัดการสอบ และจัดเก็บข้อมูลและประมวลผล แสดงผลตามระเบียบ การวัดและประเมินผลใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการนิเทศให้ความช่วยเหลือ และกำกับติดตามโรงเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 4 ขับเคลื่อนการนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีกลยุทธ์รอง คือ กลยุทธ์วางแผนระบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยใช้ ICT โรงเรียนและกลยุทธ์วางแผนระบบการกำกับ ติดตามและประเมินผล การนิเทศโดยใช้ ICT เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นในการแก้ไขและลดจุดอ่อนของการบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านการนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และใช้ประโยชน์จากโอกาสด้านสภาพเทคโนโลยี และด้านนโยบายของรัฐบาลซึ่งโรงเรียนควรวางแผนระบบการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนใช้ ICT ในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำ ICT มาใช้ในการนิเทศในโรงเรียน โดยการใช้ประยุกต์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สนับสนุนให้ครูใช้ ICT ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ซักถาม เสนอแนะระบบการกำกับ ติดตามนิเทศ

ซักถาม เสนอแนะระบบการกำกับ ติดตามนิเทศ และประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร จัดทำแผนและเครื่องมือ กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการขับเคลื่อน การนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ ดำเนินการกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล การขับเคลื่อนการนิเทศการสอนโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร เร่งรัด ติดตาม และสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จในขับเคลื่อนการนิเทศการสอนโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้อง กับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562, 145-147) ได้กล่าวว่า การบริหารสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม สรุปลงเป็นองค์ประกอบของสถานศึกษายุคดิจิทัล สู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของสถานศึกษา โดยการสร้าง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้เกิด การแลกเปลี่ยน การร่วมเรียนรู้ การร่วมมือร่วมใจ ในการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีม เฉพาะกิจที่จะต้องมีความเปิดใจในการรับฟัง ความคิดเห็นของกันและกัน กล่าวคือ กล่าวตัดสินใจ ในการทำสิ่งที่แปลกใหม่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ของผู้เรียนและสถานศึกษาโดยสถานศึกษาจะต้อง สร้างกลไกที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับครู ภายในสถานศึกษาในหลากหลายช่องทางทั้งแบบ เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หรือโดยการสื่อสาร ออนไลน์ต่าง ๆ

กลยุทธ์หลักที่ 5 พลิกโฉมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีกลยุทธ์รอง คือ ระดม จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย และกลยุทธ์ส่งเสริม ให้ครูผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

เพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และกลยุทธ์ วางแผนระบบการกำกับ ติดตามการผลิตและใช้สื่อ การสอนโดยใช้ ICT เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นในการแก้ไข และลดจุดอ่อนด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะคุกคาม จากสภาพแวดล้อมภายนอก โดยโรงเรียนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็น วางแผนจัดสรรงบประมาณ ที่เหมาะสมเพียงพอ รวบรวมสื่อ นวัตกรรมการเรียน การสอนด้วย ICT อย่างเป็นระบบไว้ที่ศูนย์สื่อ ICT หรือระบบฐานข้อมูล ICT จัดอบรมให้ครูมีความรู้ และทักษะการใช้ และผลิตสื่อการสอนโดยใช้ ICT ส่งเสริม สนับสนุน และเพิ่มขีดความสามารถครู ในการวิจัยเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา สอดคล้องกับ จิตมา วรรณศรี (2557, 66-67) ได้กล่าวว่า การบริหารสื่อการเรียนรู้อันเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่ออันเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้และส่งผลต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สถานศึกษา ได้บริหารสื่อ การเรียนรู้ให้เกิด ประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุด คุ่มค่า

2. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำไปใช้และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียน ขนาดเล็กควรวางแผนเชิงรุกในการนำไปปฏิบัติ คือ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนา

พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เพียงพอ มีประสิทธิภาพและทันสมัย

2. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนขนาดเล็ก ควรคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในการดำเนินการของกลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์ต่อสถานศึกษานั้นเป็นหลัก

3. สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการนิเทศ ประเมินผล และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปปฏิบัติในสถานศึกษา

3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริม บุคลากรให้มีความพร้อม มีความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- คมกริช ไชยทองศรี. (2561). การบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนต้นแบบ ICT เพื่อการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน : พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). นโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ.2561 – 2580). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). การเรียนรู้ดิจิทัลเทคโนโลยีโรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579). กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ชัยสุขสังข์. (2557). กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ตีรกานันท์. (2555). ระเบียบวิธีการวิจัยทาง ทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 10).

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวภา นิสโกโกล. (2558). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมือง

คุณภาพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ELECTRONIC FORM MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM CASE STUDY OF FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES KANCHANABURI RAJABHAT UNIVERSITY

Received: August 26, 2021

Revised : October 01, 2021

Accepted : November 23, 2021

ชนกฤต มิตรสงเคราะห์*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Chanakit Mitsongkore*

Faculty of Humanities and Social Sciences Kanchanaburi Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: chanakit2004@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบ ใช้ภาษา HTML, PHP และ java script โดยใช้ฐานข้อมูล MySQL ใช้โปรแกรม Editplus และ Adobe Dreamweaver โดยอาศัยหลักการออกแบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ การออกแบบและพัฒนาระบบจะเน้นให้ผู้ใช้งานกรอกข้อมูลให้น้อยที่สุดและสอดคล้องกับข้อมูลที่มีในปัจจุบันของระบบและฐานข้อมูลอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเพื่อนำมาเชื่อมต่อกัน การประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบ ใช้วิธีการทดสอบซอฟต์แวร์แบบ Back Box Testing และเครื่องมือที่ใช้ที่เป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำระดับคะแนนทั้งหมดมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี สามารถนำไปใช้งานได้จริงตามวัตถุประสงค์ โดยการใช้งานระบบแบ่งเป็นแต่ละกลุ่มของผู้ใช้งาน สามารถใช้งานผ่านระบบอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัย ผ่านโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ เช่น Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla firefox เป็นต้น 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ให้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งานระบบ ทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 10 ท่าน ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ การจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop an electronic form management information system for Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University; and 2) to assess the efficiency and satisfaction of the electronic form management information system developed for Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University. The system development tools included HTML, PHP and java script language, MySQL database, EditPlus and Adobe Dreamweaver based on relational database design principles. The design and development of the system required users to fill in as little information as possible and employed the connectivity of the current information available in the systems and other databases within the university. The efficiency evaluation and user satisfaction were measured using the Back-Box Testing software and a 5-level rating scale questionnaire. The scores were calculated using mean and Standard Deviation.

The results of the research were as follows: 1) The information system for managing electronic forms for Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University could be used according to the objectives of the study. Users were divided into different groups. The operation was implemented via the Internet or Ethernet system within the university through web browser programs such as Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla firefox, etc.; 2) For the results of the system performance evaluation by 3 experts, the average score was 4.58, the Standard Deviation was 0.51, and the efficiency of the system was found to be at the highest level. For the satisfaction of the 3 groups of users consisting of 10 people, the average score was 4.34, the Standard Deviation was 0.49, and the satisfaction level was at a high level.

Keywords : information system, electronic form management

บทนำ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานหลาย ๆ ด้านของหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน หน่วยงานต่าง ๆ จึงได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ภายในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการทำงานหรือการบริการ รวมถึงในสถาบันการศึกษา ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับนักศึกษา บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้บริหารงานของสถานศึกษาได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

และอำนวยความสะดวกในการทำงาน การบริหาร หรือการบริการเช่นกัน (ณรงค์เดช รัตนานนท์เสถียร และคณะ, 2560)

การยื่นแบบฟอร์มต่าง ๆ ในปัจจุบันของบุคลากรในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ยังใช้แบบฟอร์มเอกสารรูปแบบกระดาษเป็นหลัก และยังไม่มียระบบการบันทึกจัดเก็บทะเบียนแบบฟอร์มเอกสารของหน่วยงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นการเรียกใช้หรือการค้นหาเอกสารแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาในการค้นหา รวมถึงการทำสรุปรายงานต่าง ๆ ทำให้อาจไม่ทันในกรณีเร่งด่วน

ที่ต้องการเรียกดูเอกสาร การตรวจสอบสถานะว่าอยู่ในขั้นตอนใด เสร็จสิ้นกระบวนการหรือยัง การจัดทำรายงานผลสถิติต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณี ที่ผู้รับผิดชอบการรับเอกสารไม่ได้มาปฏิบัติงานทำให้ไม่สามารถตรวจสอบหรือค้นหาได้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงได้ มีแนวคิดที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการบันทึกจัดเก็บทะเบียนข้อมูล และแบบฟอร์มเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้ง่าย รวดเร็วยิ่งขึ้นและสามารถตรวจสอบหรือเรียกดูผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เครื่องมือในการพัฒนาใช้ภาษา HTML, PHP และ java script ใช้ฐานข้อมูล MySQL ใช้โปรแกรม Editplus และ Adobe Dreamweaver โดยครอบคลุมการใช้งานของบุคลากรดังต่อไปนี้

1. บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน ผู้ต้องการบันทึกแบบฟอร์มต่าง ๆ ผ่านระบบ

2. บุคลากรผู้มีหน้าที่ในการตรวจรับแบบฟอร์มผ่านระบบและดำเนินการต่อจนเสร็จสิ้นกระบวนการ และเรียกรายงาน สรุปผลสถิติต่าง ๆ ในระบบ เช่น จำนวนแบบฟอร์มที่มีผู้ยื่นในแต่ละวัน เดือน ปี

รวมถึงตรวจสอบสถานะการดำเนินการต่าง ๆ ในระบบ

3. ผู้บริหารสามารถเรียกดูเรียกดูรายงานสรุปผลสถิติต่าง ๆ ในระบบ เช่น จำนวนแบบฟอร์มที่มีผู้ยื่นในแต่ละวัน เดือน ปี รวมถึงตรวจสอบสถานะการดำเนินการต่าง ๆ ในระบบ

แนวทางการพัฒนาระบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบและกลุ่มผู้ใช้งานระบบ การพัฒนาระบบใช้หลักทฤษฎีวงจรการพัฒนา ระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) การหาประสิทธิภาพของระบบ โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญการพัฒนา ระบบ จำนวน 3 ท่าน และความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคลากรผู้ต้องการบันทึกแบบฟอร์ม จำนวน 8 คน เจ้าหน้าที่ในการตรวจรับแบบฟอร์ม จำนวน 1 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน รวมจำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตาจากจำนวนบุคลากรสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ทั้งหมดจำนวน 50 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการของแบบฟอร์มเอกสาร

จากการศึกษาขั้นตอนการดำเนินการของเอกสารต่าง ๆ โดยภาพรวมจะมีขั้นตอนและกระบวนการคล้ายกันแต่จะมีการแบ่งระดับการอนุมัติหรือสั่งการในระดับที่ต่างกันมี 2 ระดับคือระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย มีขั้นตอนดังนี้

- ผ่านความเห็น ประธานโปรแกรมวิชา /ผู้ประสานงานรายวิชา โดยผู้ที่ต้องการขออนุญาตเสนอคำสั่งเพื่อพิจารณา ลงนามต้องดำเนินการเพื่อขอความเห็นด้วยตนเอง

- เมื่อผ่านความเห็นระดับสาขา/หัวหน้างาน ผู้ที่ต้องการขออนุญาตเสนอคำสั่งเพื่อพิจารณาลงนาม นำเรื่อง ส่งถึงธุรการระดับคณะ/หน่วยงาน

- เมื่อธุรการระดับคณะ/หน่วยงาน ได้รับเรื่อง จะเสนอเรื่องในระดับงานบริหารต่อไป

- เมื่อมีคำสั่งจากอธิการบดี/ผู้ได้รับมอบหมาย ฝ่ายธุรการคณะ จะแจ้งผลให้ผู้ยื่นแบบฟอร์ม เป็นขั้นตอนสุดท้าย

2. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยใช้ฐานข้อมูล MySQL และโปรแกรมภาษา Html, PHP เป็นเครื่องมือในการพัฒนา

2.1. วิเคราะห์ระบบและออกแบบฐานข้อมูล

2.1.1 การวิเคราะห์การทำงานของระบบ จะเริ่มจากการจัดเก็บข้อมูลบางส่วนจากรายละเอียดในแบบฟอร์ม มีขั้นตอนการและส่วนประกอบอะไรบ้าง

2.1.2 การออกแบบระบบ โดยนำรายละเอียดทั้งหมดมาวิเคราะห์การทำงานของระบบ และแบ่งส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้งานระบบ ดังภาพที่ 1 โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

1. ส่วนงาน ของบุคลากร สายวิชาการและสายสนับสนุน

- กรอกข้อมูลแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์

- พิมพ์แบบฟอร์มเอกสาร

- ติดตามสถานการณืดำเนินการ

2. ส่วนงานของบุคลากรผู้มีหน้าที่ ในการตรวจรับแบบฟอร์มต่าง ๆ

- รับเรื่องเข้าระบบ

- ปรับปรุงสถานะการดำเนินการ แบบฟอร์มเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

- เรียกดูรายงานผ่านระบบ

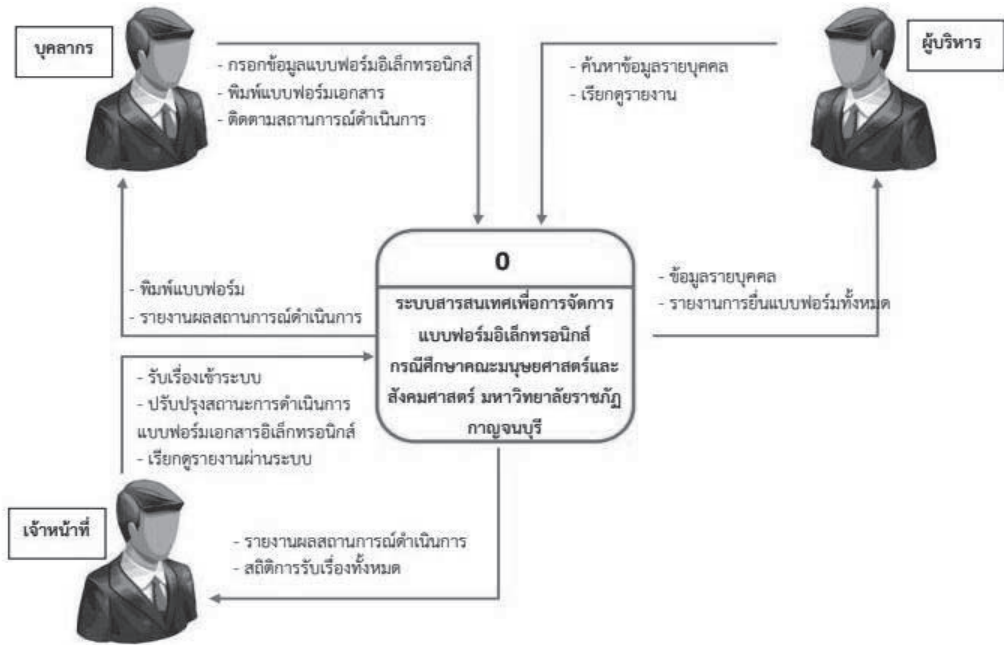
ส่วนงานของบุคลากร

3. ส่วนงานของผู้บริหารสามารถ เรียกดูเรียกรายงาน

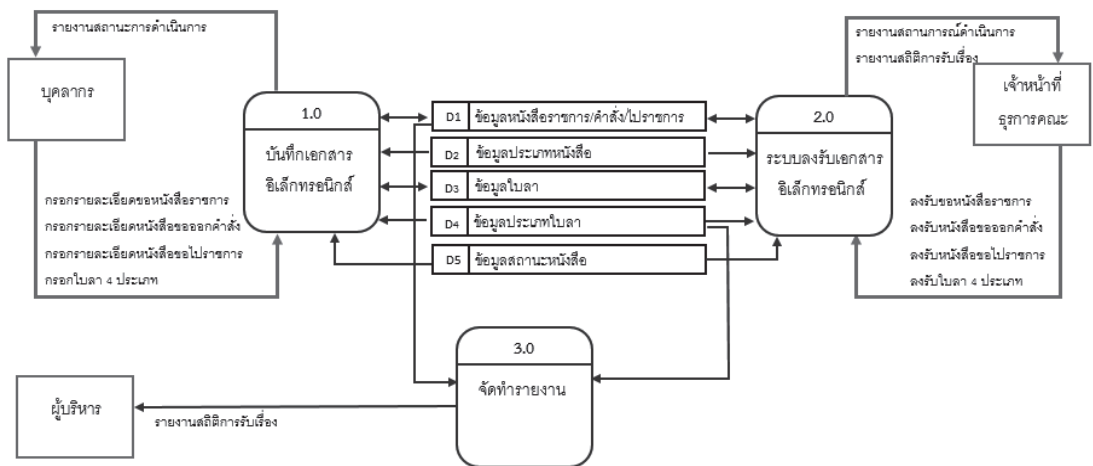
- ค้นหาข้อมูลรายบุคคล

- เรียกดูรายงานส่วนผู้บริหาร

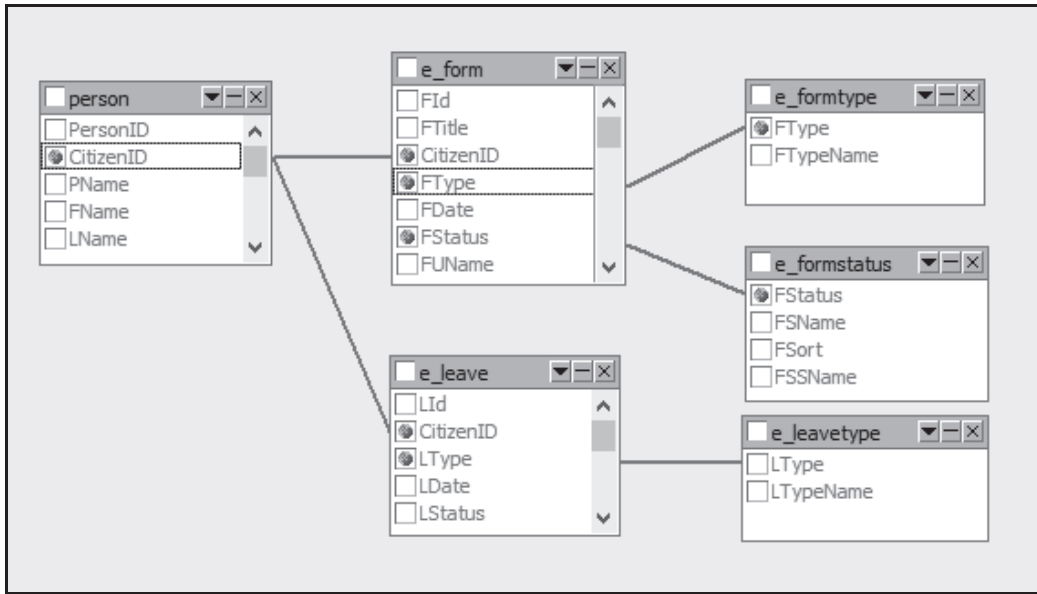
2.1.3. การออกแบบฐานข้อมูลการ วิเคราะห์ระบบและออกแบบฐานข้อมูล โดยนำ รายละเอียดในแบบฟอร์มเอกสารมาวิเคราะห์ ตารางสำหรับเก็บข้อมูล และการสร้างความสัมพันธ์กัน ของแต่ละตารางตัวอย่าง ดังภาพที่ 2 และ 3

ภาพที่ 1 แผนภาพกระแสข้อมูลระดับ Diagram 0 ของระบบ

ภาพที่ 2 แผนภาพกระแสข้อมูลระดับ Diagram 1 ของระบบ

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของตาราง ระบบ

3. ทดสอบการใช้งานโดยการติดตั้งเตรียมข้อมูลนำเข้า และการทำงานของระบบโดยการทดลองบันทึกแก้ไข ลบ และค้นหา ในแต่ละส่วนงานว่าทำงานถูกต้องหรือไม่ โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน

3.1 ส่วนงานของบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนโดยให้ผู้ทดสอบระบบทดลองกรอกข้อมูลแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์และบันทึกและสั่งพิมพ์โดยให้ส่วนงานของบุคลากรผู้มีหน้าที่ในการตรวจรับแบบฟอร์มต่าง ๆ ทดลองรับเรื่องในระบบและปรับปรุงสถานะต่าง ๆ ตามขั้นตอนกระบวนการดำเนินการแต่ละขั้นตอน โดยในส่วนของบุคลากรสายวิชาการ และสายสนับสนุนที่ทดลองระบบตรวจสอบที่ละขั้นตอนของการดำเนินการ ตัวอย่างแสดงดังภาพที่ 4 และ 5

3.2 ส่วนงานของบุคลากรผู้มีหน้าที่ในการตรวจรับแบบฟอร์มต่าง ๆ เมื่อบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนทดลองกรอกข้อมูลในระบบให้ทดสอบการลงรับและการปรับปรุงสถานะต่าง ๆ รวมถึงการเรียกดูรายงานสถิติรายงานต่าง ๆ ตัวอย่างแสดงดังภาพที่ 6 โดยทำควบคู่

กับการตรวจเช็คจากการรวบรวมแบบฟอร์มกระดาษแบบเดิม

3.3. ส่วนงานของผู้บริหารสามารถเรียกดูเรียกรายงานเรียกดูรายงานผ่านระบบส่วนงานของบุคลากรส่วนผู้บริหารโดยเปรียบเทียบกับรายงานที่เป็นแบบเอกสารเดิม

4. การประเมินผลประสิทธิภาพการทำงานของระบบจะประเมินผลจากผู้ใช้งานระบบโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

4.1 ประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จากผู้เชี่ยวชาญการออกแบบและพัฒนาระบบโดยใช้วิธีการประเมินผลแบบ Black Box Testing

4.2 ประเมินความพึงพอใจของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

การประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจ
ของผู้ใช้งานระบบ เครื่องมือที่ใช้ที่เป็นแบบสอบถาม
ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ นำระดับคะแนนทั้งหมดมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ประวัติการขออนหนังสือไปราชการ

no	สถานะ	ตั้งแต่วันที่ - ถึงวันที่	สถานะเรื่องถึง การอนุมัติ	รายละเอียด	ไฟล์	บันทึก	edit	del
ทั้งหมด 0 รายการ รวมทั้งหมด : 1 หน้า :								
<input type="button" value="ลบที่เลือก"/>								
หมายเหตุ: สถานะการอนุมัติ : Y/B =อนุมัติ , N = ไม่อนุมัติ								

เพิ่มข้อมูล

ด้วยข้าพเจ้า/พร้อมด้วย ข้าพเจ้า
 ข้าพเจ้าพร้อมด้วย

ไปราชการโดย รถยนต์มหาวิทยาลัย
 รถยนต์ส่วนตัว หมายเลข

เหตุผลกรณีรถยนต์ส่วนตัว *

เพื่อประชุมสัมมนาเรื่อง

โดย ไม่เบิกค่าใช้จ่าย
 ขอเบิกจากงบ

รวมค่าใช้จ่าย บาท
ค่าเบี้ยเลี้ยง บาท
ค่าพาหนะ บาท
ค่าลงทะเบียน บาท
ค่าเช่าที่พัก บาท
ค่าน้ำมันรถยนต์ บาท
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ บาท

รายละเอียดไปราชการ

ภาพที่ 4 การเพิ่มข้อมูลขออนหนังสือไปราชการ

goto_detail.php 1 / 1 75%

บันทึกข้อความ

เลขที่เอกสาร 11111/2563
 ลงวันที่ 3 / ก.ค. / 2563

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขาม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ ..... วันที่ 29 ก.ค. 2563

เรื่อง ขออนุญาตไปราชการ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขาม

ขอ ( ) ขาด假

(/) ส่วนเจ้าที่พร้อมด้วย สาขาวิชาการออกแบบและศิลปวัฒนธรรม

มีรายงานของรองคณบดีฝ่ายบริหาร (/) รายงานของคณาจารย์ ( ) รายงานส่วนบริหารงาน

เหตุผลความจำเป็น (กรณีไปราชการส่วนตัว)

แจ้งประชุม / มีแผนประชุม วัน ๆ เรื่อง .....

โดย (/) ไม่ถือค่าไปจ่าย ( ) ถือค่าไปจ่ายของในสัปดาห์ ..... วันค่าไปจ่าย ..... บาท

ผู้รายงานมีเชื้อชาติ สัญชาติ ..... * สัญชาติ ..... บาท สัญชาติอื่น ..... บาท

ศาสนาอื่น ..... บาท ศาสนาอื่นนอกศาสนาอื่น ..... บาท ศาสนาอื่น ๆ ..... บาท

ความจำเป็นในการเงิน กรณีถือค่าไปจ่าย

๐ ครอบคลุมงบประมาณแล้ว

วันที่ / /

ลงชื่อ ..... รองคณบดี

(นายชยภัทร ติลลอรุณศรี)

ตำแหน่ง ..... ราชการ

วันที่ 29 / 7 / 2564

* ไปงานราชการแล้วแต่ขาดเงิน ให้ไปเบิกจ่ายจากเงินรายได้

ความจำเป็นไปราชการอื่น

.....

ความจำเป็นอื่น

.....

ความจำเป็นเรื่องอื่น

.....

รายละเอียดของงานราชการ

คำสั่ง (ถ้ามี) ลงวันที่ 000/2563

เลขที่เบิกจ่ายค่าจ้าง 000/2563

สถานที่ไปราชการ อำเภอ.....

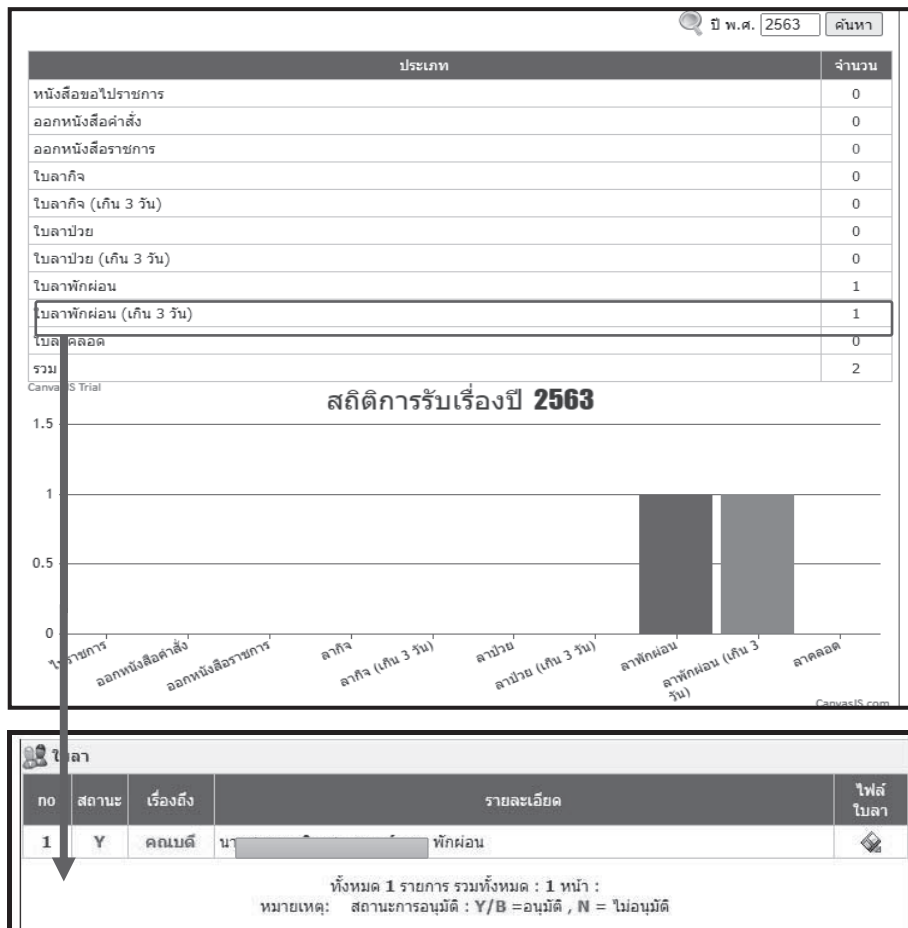
เพื่อไปราชการ .....

ตั้งแต่วันที่ 30 / ก.ค. / 2563 ถึงวันที่ 30 / ก.ค. / 2563

รายละเอียดอื่น (ถ้ามี)

.....

ภาพที่ 5 ตัวอย่างหนังสือขอไปราชการที่พิมพ์จากระบบ

ภาพที่ 6 หน้ารายงานสถิติการบันทึกแบบฟอร์มแต่ละประเภท

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัย ได้พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ขึ้นมาและได้นำไปติดตั้งบนเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และให้บุคลากรที่เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่าง ทดสอบการใช้งานระบบ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การประเมินผลผู้วิจัยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินผลประสิทธิภาพของระบบใช้วิธีการทดสอบซอฟต์แวร์แบบ Back Box Testing โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ผลที่ได้มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบแต่ละด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานระบบ (Function Requirements Test)	4.53	0.58	มากที่สุด
ความสามารถในการเข้าใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา	4.67	0.58	มากที่สุด
ความสามารถในการเรียกดูข้อมูลพื้นฐานของตนเองในระบบ	4.33	0.58	มาก
ความสามารถในการบันทึก แก้ไข และลบ ข้อมูลในระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
ความสามารถในการนำเข้าไฟล์เอกสารไว้ในระบบ	4.33	0.58	มาก
ความสามารถในการทำรายงานแยกรายปี	4.67	0.58	มากที่สุด
2. ด้านความถูกต้องการทำงานของระบบ (Function Test)	4.67	0.48	มากที่สุด
ความถูกต้องในล็อกอินเข้าระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
ความถูกต้องในการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงเมนูการใช้งานระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
ความถูกต้องในการแสดงผลข้อมูลพื้นฐานของตนเองในระบบ	4.33	1.15	มาก
ความถูกต้องในการบันทึก แก้ไข และลบ ข้อมูลในระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
ความถูกต้องในการนำเข้าไฟล์เอกสารไว้ในระบบ	4.33	0.58	มาก
ความถูกต้องในการทำรายงานแยกรายปี	4.67	0.58	มากที่สุด
3. ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ (Usability Test)	4.24	0.78	มาก
ความง่ายต่อการเข้าใช้งานระบบ	4.33	0.58	มาก
ความเหมาะสมต่อการเลือกใช้นิตตัวอักษรบนจอภาพ	4.33	0.58	มาก
ความเหมาะสมต่อการเลือกใช้นขนาดตัวอักษรบนจอภาพ	4.33	0.58	มาก
ความเหมาะสมต่อการเลือกใช้สีตัวอักษรบนจอภาพ	4.00	1.00	มาก
ความเหมาะสมของข้อความเพื่อสื่อความหมายการใช้งาน	4.33	0.58	มาก
ความเหมาะสมต่อออกแบบเป็นมาตรฐานเดียวกันบนจอภาพ	4.33	1.15	มาก
ความเหมาะสมในการจัดวางองค์ประกอบต่างๆ บนจอภาพ	4.00	1.00	มาก

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบแต่ละด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
4. ด้านความปลอดภัยของระบบ (Security Test)	4.92	0.14	มากที่สุด
การระบุตัวตนและยืนยันการลงทะเบียนใช้งานครั้งแรก	5.00	0.00	มากที่สุด
การกำหนดรหัสผ่านโดยผู้ใช้งาน	5.00	0.00	มากที่สุด
การควบคุมสิทธิ์ผู้ใช้ได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
การควบคุมการเข้าถึงจากผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ด้านความเร็วในการทำงานของระบบ (Performance Test)	4.53	0.58	มากที่สุด
ความเร็วในการเข้าถึงระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
ความเร็วในการนำเสนอข้อมูลของระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
ความเร็วในการบันทึก แก้ไข และลบ ข้อมูลในระบบ	4.33	0.58	มาก
ความเร็วในการนำเข้าไฟล์เอกสารไว้ในระบบ	4.33	0.58	มาก
ความเร็วในการแสดงผลรายงานแยกรายปี	4.67	0.58	มากที่สุด
ภาพรวมประสิทธิภาพของระบบ	4.58	0.51	มากที่สุด

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของระบบ
 สารสนเทศโดยผู้ใช้งานระบบ ผลแบบสอบถามความพึง
 พอใจการใช้งานระบบ ให้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 พบว่า ความพึง
 พอใจระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจโดยผู้ใช้งานระบบแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานระบบ (Function Requirements Test)	4.44	0.51	มาก
ความสามารถในการเข้าใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา	4.60	0.52	มากที่สุด
ความสามารถในการเรียกดูข้อมูลพื้นฐานของตนเองในระบบ	4.50	0.53	มากที่สุด
ความสามารถในการบันทึก แก้ไข และลบ ข้อมูลในระบบ	4.50	0.53	มากที่สุด
ความสามารถในการนำเข้าไฟล์เอกสารไว้ในระบบ	4.30	0.48	มาก
ความสามารถในการทำรายงานแยกรายปี	4.30	0.48	มาก
2. ด้านความถูกต้องการทำงานของระบบ (Function Test)	4.40	0.51	มาก
ความถูกต้องในล็อกอินเข้าระบบ	4.50	0.53	มากที่สุด
ความถูกต้องในการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงเมนูการใช้งานระบบ	4.50	0.53	มากที่สุด
ความถูกต้องในการแสดงผลข้อมูลพื้นฐานของตนเองในระบบ	4.30	0.48	มาก
ความถูกต้องในการบันทึก แก้ไข และลบ ข้อมูลในระบบ	4.40	0.52	มาก

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจโดยผู้ใช้งานระบบแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ความถูกต้องในการนำเข้าไฟล์เอกสารไว้ในระบบ	4.30	0.48	มาก
ความถูกต้องในการทำรายงานแยกรายปี	4.40	0.52	มาก
3. ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ (Usability Test)	4.20	0.47	มาก
ความง่ายต่อการเข้าใช้งานระบบ	4.30	0.67	มาก
ความเหมาะสมต่อการเลือกใช้นิตตัวอักษรบนจอภาพ	4.10	0.32	มาก
ความเหมาะสมต่อการเลือกใช้นิตขนาดตัวอักษรบนจอภาพ	4.20	0.42	มาก
ความเหมาะสมต่อการเลือกใช้นิตสีตัวอักษรบนจอภาพ	4.20	0.42	มาก
ความเหมาะสมของข้อความเพื่อสื่อความหมายการใช้งาน	4.20	0.63	มาก
ความเหมาะสมต่อการออกแบบเป็นมาตรฐานเดียวกันบนจอภาพ	4.20	0.42	มาก
ความเหมาะสมในการจัดวางองค์ประกอบต่างๆ บนจอภาพ	4.20	0.42	มาก
4. ด้านความปลอดภัยของระบบ (Security Test)	4.30	0.48	มาก
การระบุตัวตนและยืนยันการลงทะเบียนเข้าใช้งานครั้งแรก	4.30	0.48	มาก
การกำหนดรหัสผ่านโดยผู้ใช้งาน	4.30	0.48	มาก
การควบคุมสิทธิ์ผู้ใช้ได้อย่างถูกต้อง	4.30	0.48	มาก
การควบคุมการเข้าถึงจากผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบ	4.30	0.48	มาก
5. ด้านความเร็วในการทำงานของระบบ (Performance Test)	4.34	0.50	มาก
ความเร็วในการเข้าถึงระบบ	4.30	0.48	มาก
ความเร็วในการนำเสนอข้อมูลของระบบ	4.40	0.52	มาก
ความเร็วในการบันทึก แก้ไข และลบ ข้อมูลในระบบ	4.30	0.48	มาก
ความเร็วในการนำเข้าไฟล์เอกสารไว้ในระบบ	4.40	0.52	มาก
ความเร็วในการแสดงผลรายงานแยกรายปี	4.30	0.48	มาก
ภาพรวมความพึงพอใจของระบบ	4.34	0.49	มาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาเว็บสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศที่สามารถช่วยในการจัดเก็บทะเบียนแบบฟอร์มเอกสารของหน่วยงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับ (คณิศร นิลดี และธนดล ภูสีฤทธิ์, 2561; พูลศักดิ์

หลายสีดา และนาคุณ ศรีสนิท, 2559) ว่าสามารถลดระยะเวลาในการค้นหา รวมถึงการทำสรุปรายงานต่าง ๆ การเรียกดูเอกสารสามารถตรวจสอบสถานะการดำเนินการของเอกสารว่าอยู่ในขั้นตอนใดหรือเสร็จสิ้นกระบวนการหรือยัง การจัดทำรายงานผลสถิติต่าง ๆ และสามารถเรียกใช้งานผ่านเว็บไซต์ได้ทุกที่ทุกเวลา

การพัฒนาเว็บระบบใช้ภาษา HTML, PHP และ java script โดยใช้ฐานข้อมูล MySQL

การพัฒนา ระบบใช้ภาษา HTML, PHP และ java script โดยใช้ฐานข้อมูล MySQL ใช้โปรแกรม Editplus และ Adobe Dreamweaver เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยอาศัยหลักการออกแบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ ส่วนด้านการออกแบบและพัฒนา ระบบสอดคล้องกับ (पुलศักดิ์ หลาบสีดา และ นาคุณ ศรีสนิท, 2559) โดยอาศัยวงจรการพัฒนา ระบบ (System Development Life Cycle: SDLC) และเน้นให้ผู้ใช้งานกรอกข้อมูลให้น้อยที่สุดและสอดคล้องกับข้อมูลที่มีในปัจจุบันของระบบและฐานข้อมูลอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเพื่อนำมาเชื่อมต่อกันโดยระบบสามารถนำไปใช้งานจริง การใช้งานระบบโดยแบ่งเป็นแต่ละกลุ่มของผู้ใช้งาน การใช้งานระบบจะต้องเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตหรืออินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยเพื่อเรียกใช้งานผ่านโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ เช่น Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla firefox เป็นต้น ซึ่งบรรลุนิเวศประสงค์ที่กำหนดไว้

เมื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และทดสอบเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำระบบผนวกเข้ากับการวิจัยก่อนหน้านี้เพื่อให้เกิดความเป็นระบบ

รวมภายใต้การทำงานของระบบ MIS ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภายในเว็บไซต์ http://eoffice.kru.ac.th/kru_portfolio ดังภาพที่ 7 และ 8 ทำให้ระบบสามารถทำงานร่วมกับระบบบันทึกผลงานประจำปีบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อีกทั้งยังเป็นการนำผลงานวิจัยเดิมที่มีอยู่แล้วมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของระบบในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

2. ผู้วิจัยประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของระบบ โดยใช้วิธีการทดสอบซอฟต์แวร์แบบ Back Box Testing และเครื่องมือที่ใช้ที่เป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำระดับคะแนนทั้งหมดมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ให้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ใช้งานระบบโดยรวมจากผู้ทดลองใช้ระบบทั้ง 3 กลุ่มได้ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของระบบบรรลุนิเวศประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ภาพที่ 7 ใช้ร่วมกับระบบสมุดบันทึกประวัติและผลงานประจำปี
บุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

- ข้อมูลส่วนตัว
- ประวัติการศึกษา
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์
- ประวัติการรับราชการ
- ตำแหน่งทางวิชาการ
- ตำแหน่งการบริหาร
บันทึกกิจกรรม
- การฝึกอบรม / ศึกษาดูงาน/ประชุมสัมมนา
- ขออนหนังสือไปราชการ
- ขออนหนังสือคำสั่ง
- ขออนหนังสือราชการ
- ใบลา
ศักยภาพส่วนบุคคล
- รายวิชา/ความเชี่ยวชาญ/ งานวิชาการที่ทําอยู่ในปัจจุบันหรือสนใจ
- การเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- ผลงานด้านบทความ ตำรา หนังสือ และ

ภาพที่ 8 เมนูส่วนงานระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์
กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ข้อเสนอแนะ

ผลจากแบบ ประเมิน ประสิทธิภาพจาก
ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาระบบสารสนเทศและประเมิน
ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบ ได้รับข้อเสนอแนะ

จากผู้ประเมินทั้ง 2 กลุ่มซึ่งจะมีข้อเสนอแนะคล้ายกัน
ในบางข้อโดยจะแบ่งเป็น 2 ประเด็น ๆ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- กรณีการขอไปราชการ อยากให้มีการพัฒนา
ต่อยอด โดยนำผลจากการบันทึกแบบฟอร์ม

อิเล็กทรอนิกส์ มีการนำผลจากการขอไปราชการมารายงานผลในส่วนของการดำเนินการหลังจากผู้ที่ยื่นเรื่องในระบบและสามารถนำเข้าไฟล์ เช่น ใบประกาศหรือเกียรติบัตรต่าง ๆ ที่ได้จากการขอไปราชการเพื่อเป็นหลักฐานการขอไปราชการและเป็นผลงานของบุคลากร

- รูปแบบการกรอกข้อมูล ควรกำหนดรูปแบบให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันการผิดพลาดของการกรอกข้อมูลจากผู้ใช้ในบางส่วน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปทางผู้วิจัยจะศึกษาความเป็นไปได้เพื่อที่จะนำไปพัฒนาเพิ่มเติมหรือให้ครอบคลุมทุกข้อจากข้อเสนอแนะทั้งหมดต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- คณิศรี นิลดี และ ธนดล ภูสีฤทธิ. (2561). การพัฒนาระบบสารสนเทศงานสารบรรณ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 12(1), 292 -307.
- ณรงค์เดช รัตนานนท์เสถียร,พจนีย์ สุขชานา, ชนกฤต มิตรสงเคราะห์ และวรากร ราชธา. (2560). ระบบบันทึกประวัติและผลงานประจำปีบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. The 2nd KRU National Academic Conference November 24 2017/Kanchanaburi Rajabhat University.
- พูลศักดิ์ หลาบสีดา และ นาคุณ ศรีสนิท. (2559). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการงานบริการของสายงานเทคโนโลยีและสารสนเทศภายในบริษัท: กรณีศึกษา บริษัทประกันภัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ “นเรศวรวิจัย” ครั้งที่ 12 วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ. (น. 237-247). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย.
- วุฒิพงษ์ เชื้อนดิน, และสิทธิวรรณ รอบรู้. (2560). การพัฒนาระบบสารสนเทศหนังสือราชการต้นแบบสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สาขาวิชาการระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, 4(1), 82-88.
- สุภาพร ชัยธัมมะปกรณ์. (2554). อรรถาภิธาน (Thesaurus) เพื่อการจัดการสารสนเทศ. ค้นเมื่อ พฤษภาคม, 25, 2557, จาก <https://supapornhuang.files.wordpress.com/2014/05/20110828-thesaurus.pdf>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

FACTORS AFFECTING THE PURCHASING DECISION OF VITAMIN WATER OF CONSUMERS IN BANGKOK METROPOLITAN

วัชรพงษ์ พนิตอำรง*

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Watcharapong Panittumrong*

Business Administration Faculty, Kasetsart University

*Corresponding author e-mail: visionwpg@hotmail.com

Received: August 17, 2021

Revised : September 29, 2021

Accepted : November 23, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาปัจจัยด้านประชากรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และ 2) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นตอนกับประชากรพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ส่วนสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการศึกษาได้ใช้การทดสอบค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบสมการถดถอยเชิงเส้น โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการตัดสินใจซื้อแตกต่างกันตามปัจจัยประชากรด้านสถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน พบว่า มีความสัมพันธ์ระดับสูง ทุกด้านในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด เท่ากับ 0.348, 0.095, 0.385 และ 0.139 ตามลำดับ สามารถพยากรณ์การตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินได้ร้อยละ 77.20

คำสำคัญ : น้ำดื่ม วิตามิน ส่วนประสมการตลาด การตัดสินใจซื้อ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the demographic factors affecting the decision to purchase vitamin drinking water of consumers in Bangkok, and 2) to study the factors of marketing mix that affected the decision to purchase vitamin drinking water of consumers in Bangkok. The population of this research comprised consumers who lived or worked in Bangkok. The sample size was 400 people. The data were collected using a questionnaire based on multi-stage sampling, and analyzed using descriptive statistics. For hypotheses testing, inferential statistical tools such as t-test, One-Way ANOVA and Regression were used to analyze the data with a significance level of 0.05.

The results showed that the respondents had different purchasing decision levels according to the demographic factors of marital status, education, occupation and average monthly income. These factors affected the decision to buy vitamin drinking water with a statistical significance level of 0.05. When testing the relationship between the factors of marketing mix and the decision to purchase vitamin drinking water, it was found that there was a high-level relationship in all aspects in the same direction with a statistical significance level of 0.05, and that the marketing mix factors were positively correlated with the decision to purchase vitamin drinking water with a statistical significance level of 0.05. The correlation coefficients of the product, price, distribution and marketing promotion were 0.348, 0.095, 0.385 and 0.139 respectively. These factors had mutually predictive power at 77.20%.

Keywords : drinking water, vitamin, marketing mix, purchasing decision making

บทนำ

ในปัจจุบันเครื่องดื่มผสมวิตามินไม่ถือว่าเป็นแนวโน้มใหม่ในตลาดเครื่องดื่ม ทั้งนี้เครื่องดื่มผสมวิตามินเกิดขึ้นมานานนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ในประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากที่ตราสินค้าของเครื่องดื่มที่ทำให้เกิดพลังงาน (Energy Brands) ในนามผู้ผลิตเครื่องดื่มโคคา-โคล่า ได้กำหนดผลิตภัณฑ์น้ำแร่ผสมวิตามินครั้งแรกออกมาเพื่อเติมเต็มช่องว่างระหว่างน้ำอัดลมและน้ำเปล่าด้วยแคลอรีที่น้อยกว่า แต่ยังให้ความสดชื่นแก่ผู้ดื่มและยังช่วยทดแทนสารอาหารจำเป็นที่ร่างกายขาดไป โดยออกมาเป็นน้ำรสชาติดผลไม้ เช่น ฟรุ๊ตฟันซ์ ซิตรัส แก้วมังกร กีวี สตรอเบอร์รี่ และรสมะนาว แต่หลังจากนั้นยังมี

ข้อถกเถียงเรื่องปริมาณน้ำตาลที่สูงซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาโรคอ้วนหรือโรคเบาหวานได้ ภายหลังจากจึงมีผลิตภัณฑ์ใหม่ไร้น้ำตาลโดยมีคำว่า “Zero” ต่อท้ายอีกหลายผลิตภัณฑ์

อย่างไรก็ตาม หลายปีที่ผ่านมาคนไทยเริ่มคุ้นหน้าคุ้นตากับน้ำดื่มผสมวิตามินมากขึ้น และส่วนใหญ่ยังเป็นน้ำรสผลไม้ผสมวิตามินซีที่เน้นเรื่องเสริมสร้างสารต้านอนุมูลอิสระ แต่น้ำดื่มผสมวิตามินในปัจจุบันไม่ได้มาในรูปแบบของน้ำหลายรสชาติหลากหลายอีกต่อไป แต่มีหน้าตาเป็นเพียงน้ำใส ๆ ในขวดพลาสติกมีรสชาติเหมือนน้ำเปล่า ปราศจากน้ำตาล แต่งกลิ่นเสริมเข้าไปให้ผู้ดื่มได้ความหอมสดชื่น และมี “วิตามินพรีเมียม” เข้ามาเป็นผลิตภัณฑ์ตัวสำคัญ เพราะต้นกำเนิด

ของน้ำดื่มผสมวิตามินในรูปแบบใหม่นี้มาจากน้ำดื่มของผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่ไม่สามารถรับประทานวิตามินชนิดเม็ดได้

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2564) สรุปไว้ว่า ความนิยมของน้ำดื่มผสมวิตามินในมุมมองของผู้บริโภคเกิดจากการตื่นตัวกับการดูแลสุขภาพและความต้องการเสริมภูมิคุ้มกันจากภาวะแวดล้อมในชีวิตปัจจุบัน ทั้งที่มาจากโรคภัยและการใช้ชีวิตแบบวิถีคนเมือง โดยที่ผู้บริโภคยุคใหม่ให้ความสำคัญกับการดื่มน้ำที่มีคุณภาพ ไร้สารปนเปื้อน (เลิศลักษณ์ จันดาพรหม และอนุวัต ศรีแก้ว, 2557) ในขณะที่ผู้ประกอบการเห็นว่าการพัฒนาสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการทำกำไร จากน้ำดื่มบรรจุขวดหรือน้ำแร่ไปสู่น้ำดื่มผสมสารอาหาร (Water Plus) อีกทั้งยังเป็นช่องว่างทางการตลาดใหม่ ๆ สำหรับผู้ประกอบการบางกลุ่มที่พยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐที่หันมาคุมเข้มมากขึ้นในกลุ่มสินค้าที่มีผลต่อสุขภาพมากขึ้น

สำหรับภาพรวมตลาดเครื่องดื่มในประเทศไทยปี 2563 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ประเมินว่ามูลค่าน่าจะอยู่ที่ระดับ 4.45 แสนล้านบาท และคาดว่า จะมีมูลค่าเกือบถึง 7,000 ล้านบาทในปี 2564 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564) โดยเครื่องดื่มผสมวิตามินส่วนใหญ่มักมีส่วนผสมของวิตามินบีรวมหลายชนิดหรือที่เรียกว่าวิตามินบีคอมเพล็กซ์ เนื่องจากเป็นแหล่งของคุณประโยชน์หลากหลายประการที่ส่งผลให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์น้ำดื่มผสมวิตามินที่มีส่วนครองตลาดสูงสุดก็คือ ตรายันฮี ที่มีสัดส่วน 43.8 % ตามด้วยตราวิทอะเดย์ ที่มีสัดส่วน 28.7 % (เดอะสแตนดาร์ด, 2564)

จะเห็นได้ว่า จากกระแสการดูแลสุขภาพที่ได้รับ ความนิยมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้นจากที่เคยเลือกดื่มน้ำหวานประเภทต่าง ๆ ก็เลือกหันมาดื่มเครื่องดื่มทางเลือกที่มีน้ำตาล

น้อย หรือไม่มีน้ำตาลมากขึ้น น้ำดื่มผสมวิตามินจึงเป็นหนึ่งทางเลือกของผู้บริโภค จุดเด่นสำคัญคือ ใส ไม่มีสี และสามารถดับกระหายได้เช่นเดียวกับน้ำเปล่า รวมถึงได้ประโยชน์จากวิตามินต่าง ๆ อีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดเครื่องมือทางการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับแนวทางการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศและเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมากอันจะเชื่อมโยงถึงวางแผนกลยุทธ์ให้กับอุตสาหกรรมเครื่องดื่มที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าน้ำดื่มผสมวิตามินด้วยตนเอง โดยมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนมกราคม ถึงกรกฎาคม พ.ศ.2564
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ส่วนประสมทางการตลาดตามแนวคิด 4 P's ซึ่งประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด สำหรับเนื้อหาด้านการตัดสินใจซื้อ เป็นไปตามกระบวนการตัดสินใจซื้อ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก

การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.865

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือผู้บริโภคที่ซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินที่อาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นประชากรที่มีขนาดใหญ่ ไม่มีข้อมูลระบุถึงจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ W.G Cochran (1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้จำนวนตัวอย่าง 385 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกจำนวน 15 ตัวอย่าง รวมเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 400 ราย ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) กล่าวคือ มีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้น ภูมิด้วยการแบ่งกรุงเทพมหานครเป็น 6 กลุ่ม คือ กรุงเทพมหานครกลาง กรุงเทพมหานครใต้ กรุงเทพมหานครเหนือ กรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานครเหนือ กรุงเทพมหานครใต้ จำนวนกลุ่มละ 70 คน และกรุงเทพมหานครเหนือ กรุงเทพมหานครใต้ จำนวนกลุ่มละ 60 คน หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก สำหรับพื้นที่แต่ละเขต

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบผสมผสานระหว่างการแจกแบบสอบถามวิธีเผชิญหน้า

กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมี จำนวน 280 ชุด และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการกรอกข้อมูลด้วยตนเองของผู้ตอบแบบสอบถามวิธีออนไลน์ ซึ่งมีคำถามคัดกรองเพื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีจำนวน 120 ชุด รวมเป็นเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยผู้วิจัยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 คือการศึกษาปัจจัยด้านประชากรที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยประชากรกับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้วยสถิติ t-test และ One-way ANOVA

ปัจจัยด้านประชากร	การตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน				
	การรับรู้ปัญหา	การค้นหาข้อมูล	การประเมินทางเลือก	การตัดสินใจซื้อ	พฤติกรรมหลังซื้อ
เพศ	X	X	X	X	X
อายุ	X	X	X	X	X
สถานภาพ	✓	✓	✓	✓	✓
การศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
อาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยประชากรกับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้วยสถิติ t-test และ One-way ANOVA

ปัจจัยด้านประชากร	การตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน				
	การรับรู้ปัญหา	การค้นหาข้อมูล	การประเมินทางเลือก	การตัดสินใจซื้อ	พฤติกรรมหลังซื้อ
เพศ	X	X	X	X	X
อายุ	X	X	X	X	X
สถานภาพ	✓	✓	✓	✓	✓
การศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
อาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยประชากรกับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้วยสถิติ t-test และ One-way ANOVA พบว่า

สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้านการรับรู้

สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้านการค้นหาข้อมูล

สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้านประเมินทางเลือก

สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้านการตัดสินใจซื้อ

สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินด้านพฤติกรรมหลังซื้อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 คือ การศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในเขตกรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้

มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน
ด้านประเมินทางเลือก

ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัด
จำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกัน
มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน
ด้านการตัดสินใจซื้อ

ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัด
จำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกัน
มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน
ด้านพฤติกรรมหลังซื้อ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ในรูปแบบการถดถอยพหุคูณ เพื่อหาความสัมพันธ์
เชิงพยากรณ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาด
กับการตัดสินใจซื้อในภาพรวมของน้ำดื่มผสมวิตามิน
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียด
แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ
ในภาพรวมน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	.113		.891	.373
ด้านผลิตภัณฑ์	.348	.377	9.599	.000*
ด้านราคา	.095	.089	2.768	.006*
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.385	.414	10.524	.000*
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.139	.127	4.074	.000*

$R = .879, R^2 = .772, Adj. R^2 = .770, SEE = .260$

ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์อิทธิพล
ของปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจ
ซื้อในภาพรวมของน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมการตลาด
ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย
และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินในภาพรวมของผู้บริโภค
ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรอิสระ
ทั้ง 4 ตัว ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์
ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริม
การตลาด สามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจซื้อ
โดยรวมได้ เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

(R) เท่ากับ 0.879 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มของตัวแปรอิสระ
มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาก ค่าสัมประสิทธิ์
ถดถอยพหุคูณ (R^2) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.772 หรือคิด
เป็นร้อยละ 77.2 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 22.8 เป็นผล
มาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อกระบวนการการ
ตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขต
กรุงเทพมหานคร

จากตารางสามารถสร้างสมการถดถอยหรือ
อสมการพยากรณ์กระบวนการการตัดสินใจซื้อ
ในภาพรวมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร คือ

$$Y = 1.113 + 0.385X_3 + 0.348X_1 + 0.139X_4 + 0.095X_2$$

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มผู้บริโภคน้ำดื่มผสมวิตามินที่มีระดับการตัดสินใจซื้อแตกต่างกันตามปัจจัยประชากร ด้านสถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน พบว่า มีความสัมพันธ์ระดับสูงทุกด้าน ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด เท่ากับ 0.348, 0.095, 0.385 และ 0.139 ตามลำดับ สามารถพยากรณ์การตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินได้ร้อยละ 77.20

หากพิจารณาจากผลการศึกษาพบว่า เพศและอายุที่ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ผลการศึกษาของพงษ์จิรัฐ จินนิเกียรติ และธรรมวิมล สุขเสริม (2560) พบว่า ปัจจัยด้านเพศเท่านั้นที่ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด แต่ปัจจัยด้านอายุ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด ซึ่งเป็นการศึกษาในบริบทของจังหวัดมุกดาหารเท่านั้น

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดทุกปัจจัย คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพันธ์ ขวัญวงษ์ และธนกร น้อยทองเล็ก (2559) ที่ค้นพบจากงานวิจัย

ว่าส่วนประสมการตลาดทั้ง 4 ด้าน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดในพื้นที่อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ในขณะที่ ดลญา แก้วทับทิม และนาถพี ต้นโซ (2563) พบว่า การสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ Lema and Negash (2018) พบว่า ตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ และคุณภาพสินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้บริโภค ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่มุ่งเน้นปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ เหมือนกันกับงานวิจัยของ Walter et al (2017)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถเสนอแนะ ได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำดื่มผสมวิตามิน ควรกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดให้มีความแตกต่างกันกับผู้บริโภคที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน เช่น กำหนดช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย ตามพฤติกรรม การซื้อสินค้าของผู้บริโภค กำหนดวิธีการส่งเสริมการตลาดให้ตรงกับการรับรู้ของผู้บริโภคแต่ละกลุ่ม เป็นต้น
2. จากสมการถดถอยที่วิเคราะห์ได้จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการควรพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายให้มีความหลากหลาย และเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องมาจากอิทธิพลของปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็นอย่างสูง
3. ธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมน้ำดื่มผสมวิตามิน ควรจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความแข็งแกร่งให้กับตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดและประเภทที่หลากหลายตอบสนองกับผู้บริโภคแต่ละกลุ่มตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท

สุขเสริม (2560) พบว่า ปัจจัยด้านเพศเท่านั้นที่ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด แต่ปัจจัยด้านอายุ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดซึ่งเป็นการศึกษาในบริบทของจังหวัดมุกดาหารเท่านั้น

ผลการศึกษารั้งนี้ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดทุกปัจจัย คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพันธ์ ขวัญวงษ์ และธนกร น้อยทองเล็ก (2559) ที่ค้นพบจากงานวิจัยว่าส่วนประสมการตลาดทั้ง 4 ด้าน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดในพื้นที่อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ในขณะที่ ตลญา แก้วทับทิม และนารพี ต้นโซ (2563) พบว่า การสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ Lema and Negash (2018) พบว่า ราคาสินค้า บรรจุภัณฑ์ และคุณภาพสินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้บริโภค ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่มุ่งเน้นปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ เหมือนกันกับงานวิจัยของ Walter et al (2017)

เอกสารอ้างอิง

- ตลญา แก้วทับทิม และนารพี ต้นโซ. (2563). ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการสื่อสารทางการตลาดแบบครบวงจรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสาร RMUTT Global Business and Economics Review, 15(1), 58-74.
- เดอะสแตนดาร์ด. (2564). ฝ่าสงครามน้ำดื่มวิตามิน แบนต์ใหญ่ลงสนามดุเดือด แต่ใครจะชนะศึกนี้?. ค้นเมื่อ สิงหาคม 17, 2564, จาก <https://thestandard.co/dissecting-the-war-vitamins-drinking-water-who-win>.

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถเสนอแนะ ได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการธุรกิจน้ำดื่มผสมวิตามิน ควรกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดให้มีความแตกต่างกันกับผู้บริโภคที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน เช่น กำหนดช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายตามพฤติกรรม การซื้อสินค้าของผู้บริโภค กำหนดวิธีการส่งเสริมการตลาดให้ตรงกับการรับรู้สื่อของผู้บริโภคแต่ละกลุ่ม เป็นต้น
2. จากสมการถดถอยที่วิเคราะห์ได้จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการควรพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายให้มีความหลากหลาย และเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องมาจากอิทธิพลของปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็นอย่างสูง
3. ธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมน้ำดื่มผสมวิตามิน ควรจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความเข้มแข็งให้กับตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดและประเภทที่หลากหลายตอบสนองกับผู้บริโภคแต่ละกลุ่มตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท
4. การวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาประเภทของช่องทางการจัดจำหน่ายที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงควรศึกษา กลยุทธ์การกำหนดราคาเพื่อให้ธุรกิจสามารถสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันได้

- พงษ์จิรัฐ จีงนิธิเกียรติ และธรรมวิมล สุขเสริม. (2560). การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์น้ำดื่มของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 7(2), 82-92.
- ภาณุพันธ์ ขวัญวงษ์ และธนกร น้อยทองเล็ก. (2559). ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเงิน จังหวัดลำปาง. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 9(1), 61-67.
- เลิศลักษณ์ จันทาพรหม และอนุวัติ ศรีแก้ว. (2557). พฤติกรรมการเลือกซื้อและความพึงพอใจที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาด ของผู้บริโภคน้ำดื่มเชิงดอย ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วารสารบัณฑิตวิจัย, 5(2), 101-116.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). น้ำดื่มผสมวิตามิน เซกเมนต์ใหม่...บุกตลาดเครื่องดื่ม. ค้นเมื่อ สิงหาคม 14, 2564, จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Vitamin-Water-FB-150920.aspx>.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling Techniques**. 3d ed. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Lema, L., & Negash, M. (2018). Factors affecting brand choice of the consumers on bottled water brands. **Pacific Business Review International**, 11(3), 7-17.
- Kotler, P. and Armstrong, G., (2018). **Principles of marketing**. 17th ed. Harlow: Pearson.
- Walter, C. T., Kooy, M., & Prabaharyaka, I. (2017). The role of bottled drinking water in achieving SDG 6.1: An analysis of affordability and equity from Jakarta, Indonesia. **Journal of Water, Sanitation and Hygiene for Development**, 7(4), 642-650.

พฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง

PURCHASING BEHAVIOR OF SECOND-HAND BRANDED BAGS

Received: September 4, 2021

Revised : October 26, 2021

Accepted : December 30, 2021

ปนัดดา กัณกา^{1)*}, ชินนโสณ วิสิฐนิกิจา²⁾

¹⁾นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต,

²⁾อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Panatda Kanka^{1)*}, Chinnaso Visititikija²⁾

¹⁾Master Student of Business Administration. The Graduate School. KasemBundit University

²⁾Master Advisor of Business Administration. The Graduate School. KasemBundit University

*Corresponding author e-mail: bassy_bassy@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ประชากรในการศึกษาคือผู้ที่เคยซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา และนำข้อมูลที่รวบรวมได้ประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, Chi-square และ Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วงอายุ 21 – 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 35,000 บาท พฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองส่วนใหญ่ซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองแบบสะพายข้าง แบรนด์ Louis Vuitton ซื้อเพราะราคาถูกกว่าของใหม่ในรุ่นเดียวกัน ตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง ซื้อในวันเกิดตนเอง คู่รัก คนในครอบครัว ทางออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Instagram ชำระเงินด้วยการโอนผ่านแอปพลิเคชันธนาคาร ราคาเฉลี่ยที่ซื้อต่อสองปี อยู่ระหว่าง 25,000-50,000 โดยเฉลี่ยซื้อปีละ 1.7 ครั้ง มูลค่าราคาที่ซื้อเฉลี่ยครั้งละ 32,373 บาท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ที่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พฤติกรรมการเลือกซื้อ กระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง

ออฟไลน์ เพื่อตอบโจทย์กลุ่มคนไทยที่ต้องการซื้อสินค้าแบรนด์เนมหรือมือสองจากต่างประเทศอีกด้วย (SME Update, 2020) หลังจากวิกฤตโควิด-19 ทำให้การซื้อสินค้าโดยตระหนักถึงราคามากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงส่งท้ายปลายปีทีโดยปกติแล้วคนจะออกมาซื้อซื้อของขวัญให้ตัวเองที่อดทนอุปสรรคต่าง ๆ มาได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ผู้บริโภคมองว่าการซื้อสินค้าแบรนด์เนมคือการลงทุนเพราะสินค้าแบรนด์เนมไม่ใช่เพียงแค่สินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานแต่สินค้าแบรนด์เนมคือสินค้าที่เต็มไปด้วยความปราณีต ประวัติศาสตร์ของแบรนด์ และความเป็นงานฝีมือ ซึ่งคุณค่าดังกล่าวไม่ได้เลือนหายไปกับสภาพสินค้าที่อาจชำรุดลงไปบ้าง ดังนั้นสินค้าแบรนด์เนมจึงสามารถกักเก็บมูลค่าไว้ได้ ผู้บริโภคมองว่าสามารถซื้อไว้เป็นการลงทุน และเมื่อไม่มีเงินเราก็แค่นำไปขายต่อ (Sanit Rachata, 2563)

ปัจจุบัน ด้วยกระแสบริโภคนิยมและการวัดค่าของคนจากวัตถุของสังคมไทยในยุคปัจจุบันนี้ คงไม่แปลกที่สินค้ามียี่ห้อ (Brand) ราคาแพง และได้รับความนิยมจากคนส่วนใหญ่ที่รู้จักกันในนามสินค้า "แบรนด์เนม" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระเป๋า เสื้อผ้า รองเท้า หรืออุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกอย่างโทรศัพท์มือถือถือนั้น จะเข้ามามีบทบาทในชีวิตของใครหลายๆ คน มากกว่าการเป็นสิ่งของเครื่องใช้ หากยังเป็นเครื่องวัดความมั่งมี วัดความดีงาม ความน่าเคารพ สรรเสริญของคนในสังคม (ปีเจมส์, 2564) ในยุคปัจจุบันร้านขายกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองส่วนใหญ่ที่เห็นจะเน้นการขายออนไลน์เสียส่วนใหญ่ และก็ยังคงเป็นกระแสในการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้ในรูปแบบที่กว้างขึ้น ทำให้สะดวกต่อผู้ซื้อและผู้ขายที่ไม่ต้องเดินทาง ยิ่งในยุคเศรษฐกิจพอเพียงแบบนี้ ทำให้กระแสนิยมของผู้บริโภคหันมาสนใจกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองกันมากขึ้น อาจเพราะด้วยราคาถูกและสบายกระเป๋า กระเป๋ามือสองส่วนใหญ่ที่ร้านขาย

กระเป๋าแบรนด์เนมมือสองนำมาขายนั้น จะมีสภาพการใช้งานที่ยังดีอยู่ สามารถใช้งานได้ (SHANE ALLEN, 2020) การทำธุรกิจยุคดิจิทัลนั้นต้องก้าวให้ทันพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นสำคัญ คาดการณ์กันว่าตัวเลขมูลค่าตลาดสินค้าแบรนด์เนมมือหนึ่งใหม่เอี่ยม และมือสองในเมืองไทยรวมแล้วประมาณ 2.18 แสนล้านบาท (วินิตรัตน์ อินตะวิยะ, 2562)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่า กระเป๋าแบรนด์เนมมือสองมีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตของคนในยุคปัจจุบันมากขึ้น จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการปรับตัวและนำข้อมูลไปวางแผนการตลาดของร้านขายกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ รวมถึงเป็นแนวทางการตัดสินใจสำหรับผู้ที่สนใจหรือผู้ประกอบการธุรกิจกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองให้เกิดความมั่นใจในการลงทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง โดยอาศัยทฤษฎีส่วนผสม

ทางการตลาด (Marketing Mix 4P's) ของ Kotler & Keller, 2012 (อ้างอิงในวรรกร จันทราภรณ์, 2559) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 ด้านคือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product), ด้านราคา (Price), ด้านการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) และศึกษาทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (6W1H) ของ Philip Kotler, 1977 (อ้างอิงในชัยณรงค์ พิพิธวีรนนท์, 2559) ซึ่งประกอบด้วย Who, What, Where, Why, When, Whom, How

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่เคยซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง เลือกตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 400 ราย โดยการสุ่มอย่างง่าย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้การคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง (Simple size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ W.G Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ

$$\text{สูตร } n = P(1-P)(Z^2)/(e^2)$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้ศึกษากำลังสุ่ม มีค่าเท่ากับ .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ระดับ .05)

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อน มีค่าเท่ากับ .05

$$\text{แทนค่า } n = (.50)(1-.50)(1.96^2)/(.05^2)$$

$$n = (.50)(.50)(3.8416)/.0025$$

$$n = .9604/.0025$$

$$n = 384.16 \text{ ตัวอย่าง}$$

ในการคำนวณใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 385 ราย จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับ

ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ฉะนั้นผู้ศึกษาจึงได้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 400 ราย ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขที่กำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 ราย

ด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล จากผู้ที่เคยใช้กระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง โดยให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากตำรารายงานการศึกษา เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะตามระดับมาตรวัดตัวแปรทางสถิติ ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นระดับการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด และระดับการวัดตัวแปรแบบ อันตรภาค (Ordinal Scale) เป็นการวัดที่ละเอียดขึ้นมากกว่าระดับนามบัญญัติข้อมูลจากการวัดจะแสดงถึงลำดับความมากน้อยได้แต่ไม่สามารถบอกทิศทางและขนาดความแตกต่างได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าเฉลี่ย

คำร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วย จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) แต่ผู้ตอบสามารถ เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อกระเป๋า แบรินด์เนมมือสอง เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรินด์เนม มือสองเป็นการสอบถามในเรื่อง 6W1H การสร้าง ลักษณะคำถามเป็นลักษณะตามระดับมาตรวัดตัวแปร ทางสถิติระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นระดับการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่ง ข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด และระดับการวัดตัวแปรแบบอันดับ (Ordinal Scale) เป็นการวัดที่ละเอียดขึ้นมากกว่าระดับ นามบัญญัติข้อมูลจากการวัดจะแสดงถึงลำดับ ความสำคัญมากน้อยได้แต่ไม่สามารถบอกทิศทาง และขนาดความแตกต่างได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าเฉลี่ย คำร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 2 ประกอบด้วยจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 10 ข้อ มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยมีคำตอบ ให้เลือกหลายคำตอบ แต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบ เพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในการเลือกซื้อกระเป๋า แบรินด์เนมมือสอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาดการเลือกซื้อกระเป๋า แบรินด์เนมมือสองของผู้ตอบแบบสอบถามโดยมี ลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับ ความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) โดยใน ส่วนข้อมูลส่วนที่ 3 ประกอบด้วยจำนวนข้อคำถาม ทั้งสิ้น 16 ข้อแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ พฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรินด์เนมมือสอง ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ โดยในส่วนข้อมูล ส่วนที่ 4 ประกอบด้วยจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 1 ข้อ ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็น ข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถาม ทุกข้อที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ ของการศึกษา นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไป ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถาม ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของคำถาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.73 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 40 คน โดยการนำไป วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach เพื่อให้ เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับ ที่ค่ามากกว่า 0.70 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นเพียงพอ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการ คำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ระดับ 0.79 ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และ ค่าเฉลี่ย (Mean) โปรแกรม Microsoft Excel ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับ

สร้างแผนภูมิวงกลม (Pie Chart) และแผนภูมิแท่ง (Bar Chart) พร้อมคำอธิบายผล และนำผลที่ได้จากแผนภูมินำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือ Chi-square และ Multiple Regression Analysis (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่

เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วงอายุ 21 – 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 35,000 บาท

2. พฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋า แบรนด์เนมมือสอง ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเลือกกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองแบบสะพายข้าง นิยม แบรนด์ Louis Vuitton เลือกซื้อเพราะราคาถูกกว่าของใหม่เมื่อเทียบรุ่นเดียวกัน ตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง ซื้อในวันเกิดตนเอง คู่รัก คนในครอบครัวซื้อทางออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน Instagram ชำระเงินโดยโอนเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคาร ราคาเฉลี่ยที่ซื้อต่อสองปีอยู่ระหว่าง 25,000-50,000 ซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองโดยเฉลี่ย ปีละ 1.7 ครั้ง และมูลค่าในการซื้อเฉลี่ยครั้งละ 32,373 บาท

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง

ส่วนประสมทางการตลาด	ระดับความสำคัญ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.20	0.576	มาก	2
ด้านราคา	4.23	0.560	มากที่สุด	1
ด้านการจัดจำหน่าย	3.97	0.575	มาก	4
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	4.19	0.607	มาก	3
รวม	4.15	0.580	มาก	

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านราคาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.23) รองลงมา คือ

ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.20) ด้านการส่งเสริมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.19) และด้านการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.97) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเริ่มจาก

ด้านผลิตภัณฑ์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.20) ประกอบด้วย ใช้วัสดุอย่างดีมีความคงทน

ใช้งานได้นาน รูปแบบดีไซน์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คุณสมบัติ ได้มาตรฐานระดับสากล และภาพลักษณ์ ที่ทำให้คุณมีคุณภาพสูง ตามลำดับ

ด้านราคาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$) ประกอบด้วย มีการแสดงราคาสินค้า ที่ชัดเจน ราคาของกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองถูกกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับราคามือหนึ่ง ราคาเหมาะสมกับ สภาพของกระเป๋าและสภาพของสินค้าเมื่อเปรียบเทียบกับ ราคากับความคุ้มค่า ตามลำดับ

ด้านการจัดจำหน่ายภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) ประกอบด้วย เดินทางไปซื้อได้ง่ายและ สะดวกรวดเร็ว จัดส่งทางไปรษณีย์ และขนส่งเอกชน ส่งซื้อสินค้าทางออนไลน์กับร้านค้า 24 ชั่วโมง และสั่งซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ขายสินค้า Shopee ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมทางการตลาดภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) ประกอบด้วย ร้านค้ามีบริการ ฝากขายและรับซื้อคืน ร้านค้ามีการรีวิวผ่านเว็บไซต์ ของร้าน ร้านค้ามีส่วนลดพิเศษสำหรับสมาชิก

และร้านค้ามีการโฆษณา รีวิวผ่านสื่อ Facebook และ Instagram ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อกระเป๋า แบรินด์เนมมือสอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมี ผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนม มือสองที่แตกต่างกัน จากผลการศึกษาพบว่า ประเภท ของกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองที่นิยมและเหตุผล ที่เลือกซื้อแตกต่างกันตามเพศ อายุ และรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน แบรินด์ที่นิยมแตกต่างกันตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ช่วงวันสำคัญที่นิยมซื้อ กระเป๋าแบรนด์เนมมือสองแตกต่างกันตามอาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ช่องทางในการเลือกซื้อ แตกต่างกันตามอายุและอาชีพ รูปแบบในการเลือก ชำระเงินแตกต่างกันตามเพศและอายุ ราคาเฉลี่ยที่ซื้อ ต่อสองปี แตกต่างกันตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปี

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรมในการเลือกซื้อกระเป๋า แบรินด์เนมมือสอง	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน
ประเภทของกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองที่นิยม	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง
แบรินด์ที่นิยม	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
เหตุผลที่เลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง
ผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ช่วงวันสำคัญที่นิยมซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
ช่องทางในการซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
รูปแบบการชำระเงิน	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ราคาเฉลี่ยที่ซื้อต่อสองปี	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง

5. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผล ต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเลือกซื้อกระเป๋า แบรินด์เนมมือสอง

ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง

Model	Un standardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	1.433	0.496		2.890	0.004
ด้านผลิตภัณฑ์	-0.209	0.145	-0.108	-1.445	0.149
ด้านราคา	0.050	0.153	0.025	0.331	0.741
ด้านการจัดจำหน่าย	-0.152	0.119	-0.830	-1.280	0.201
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	0.349	0.135	0.181	2.591	0.010*

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมกับส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Sig = 0.01) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ผู้ศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจ อภิปรายผล ดังนี้

ด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองในประเด็นเหตุผลที่เลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รพีภรณ์ นนทแก้ว (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า ชาร์ลส แอนด์ คีธ และลินน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้า ในประเด็นสาเหตุในการเลือกซื้อที่แตกต่างกัน โดยปกติแล้วเพศหญิงจะมีความสนใจในด้านเครื่องแต่งกายมากกว่าเพศชาย ซึ่งจะมีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้พฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน เช่น ซื้อเพราะลงทุน ความชอบในแบรนด์ รสนิยม กระแสสังคม

ด้านอายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองในประเด็นประเภทของกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รพีภรณ์ นนทแก้ว (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า ชาร์ลส แอนด์ คีธ และ ลินน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าในประเด็นประเภทสินค้าที่เลือกซื้อ ที่แตกต่างกัน อายุที่ต่างกันจะส่งผลต่อความสนใจในการซื้อที่แตกต่าง เช่น ประเภทของกระเป๋า แบรินต์ ราคา ช่องทางการซื้อ สิ่งที่ไม่แตกต่างกันก็คือช่วงเวลาในการซื้อส่วนใหญ่ นิยมซื้อในช่วงวันสำคัญต่าง ๆ และจะตัดสินใจซื้อด้วยตนเอง

ด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองในประเด็นราคาเฉลี่ยที่ซื้อต่อสองปี ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญ์วรา ศิริผ่อง และกาญจนา ธีระวินันต์ อัครกุล (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าถือสตรีแบรนด์เนมมือสอง ของผู้บริโภคสตรีในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในประเด็นมูลค่าในการซื้อที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่อพฤติกรรมการเลือก

ซื้อในช่วงวิกฤต Covid-19 แต่พบไม่ต่างกัน โดยภาพรวมจะมุ่งเน้นไปเรื่องของราคาเป็นหลัก

ด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อ กระเป๋าแบรนด์เนมมือสองในประเด็นแบรนด์ ที่นิยม ช่องทางการซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง และราคาเฉลี่ยที่ซื้อต่อสองปี ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญวรา ศิริม่วง และกาญจนา ธีระวี อนันต์อัครกุล (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อ กระเป๋าถือสตรีแบรนด์เนมมือสอง ของผู้บริโภคสตรี ในกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า ในประเด็นกลุ่มยี่ห้อ/ตราสินค้า สถานที่ซื้อ มูลค่าในการซื้อ ที่แตกต่างกัน ตำแหน่ง หน้าที่การงาน ฐานะทางสังคมเป็นอีกปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดสังคมในการทำงาน ที่มีกระแส ความนิยม วัฒนธรรม ในการเลือกซื้อ และราคาต่างกัน ออกไป

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง ในประเด็นประเภทของกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง และราคาเฉลี่ยที่ซื้อต่อสองปี ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรพีภรณ์ นนทแก้ว และกนกพร ชัยประสิทธิ์ (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัย ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า ชาร์ลส แอนด์ คิส และลินน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในประเด็นประเภทสินค้าที่เลือกซื้อ และค่าใช้จ่ายที่ซื้อต่อครั้ง ที่แตกต่างกัน ระดับรายได้ ส่งผลต่อความสามารถในการจ่าย มีพฤติกรรมการเลือกซื้อที่แตกต่างกันในเรื่องของที่คุณภาพ ความเหมาะสมการใช้งาน และความหลากหลาย เพื่อให้เหมาะกับการใช้งานในแต่ละโอกาส จึงมีความแตกต่างกันในการเลือกประเภทและราคาซื้อ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อ กระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง จากการศึกษาพบว่า

ภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองพบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชิสรา อัฐศักดิ์ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมทางออนไลน์ประเภทกระเป๋า และรองเท้าสุภาพสตรี จากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสกุนากองชัย (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จากการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาด อยู่ในระดับมาก

ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชิสรา อัฐศักดิ์ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมทางออนไลน์ประเภทกระเป๋า และรองเท้าสุภาพสตรี พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก คุณสมบัติของสินค้า คุณภาพ ความคงทน อายุการใช้งาน จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อ ทำให้ลูกค้ารู้สึกถึงความคุ้มค่ากับราคาที่จ่ายไป

ด้านราคา จากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช เอกปรีชาชาญ (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกระเป๋าแฟชั่นของเพศหญิง ในเขตกรุงเทพมหานคร จากร้านค้าในเครือข่าย Facebook และ Instagram พบว่าด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด หลังจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาลดค่าใช้จ่ายบางส่วนที่ไม่จำเป็นลง ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จึงมีความสนใจเป็นพิเศษต่อราคาสินค้าที่ต่ำกว่าราคาปกติ หรือราคาที่มีการส่งเสริมการขาย

ด้านการจัดจำหน่าย จากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประณิศา ยัมชลิบ (2560) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า

ด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก เมื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นพฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าจึงเปลี่ยนไป นิยมสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์ ช่องทางการจัดจำหน่ายด้านออนไลน์จึงมีส่วนสำคัญช่วยให้ผู้บริโภคมีช่องทางการซื้อสินค้าที่ง่าย และสะดวกขึ้น

ด้านการส่งเสริมทางการตลาด จากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประณิตา ยิ้มชลธิ (2560) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมทางการตลาด เป็นการตอกย้ำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และตรายี่ห้อ รวมทั้งเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อทัศนคติ ความรู้สึก ส่งผลไปถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ผู้จัดจำหน่ายกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองควรเลือกจัดจำหน่ายกระเป๋ามือสองสำหรับแบรนด์

ที่ใช้วัสดุในการผลิตกระเป๋าที่คำนึงความคงทน ออกแบบรูปลักษณ์ที่สามารถใช้งานได้ตลอดทุกวัย และติดตามรุ่นที่ได้รับความนิยม รองรับความต้องการของลูกค้า

2. ผู้จัดจำหน่ายกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายในราคาพิเศษ หรือมีของสมนาคุณ สำหรับเทศกาลแห่งความรัก และวันพิเศษของลูกค้า พร้อมทั้งมีบริการในการรับซื้อคืนและฝากขาย ประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย

3. ผู้จัดจำหน่ายกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองควรกำหนดราคาสินค้าให้ถูกกว่าราคาสินค้ามือหนึ่งในอัตราที่เป็นการจูงใจและเหมาะสมกับสภาพของสินค้าเพื่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อ

4. ผู้จัดจำหน่ายกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ เสริมกับหน้าร้านและคัดเลือกสินค้าเด่น ๆ มาจัดกิจกรรมการขายที่น่าสนใจในเทศกาลที่สำคัญ เพื่อสร้างการรู้จักและประชาสัมพันธ์ร้านค้าให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสองผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อจะได้วางกลยุทธ์ทางการตลาดได้หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กาญจนาพร ศิริม่วง และกาญจนาพร อนันต์ศรกุล. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าถือสตรีแบรนด์เนมมือสองของผู้บริโภคสตรีในกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ, 6 (2), 100-111.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การใช้SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่28). กรุงเทพฯ: สามลดา.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.

- ชัยณรงค์ พิพิธวีรนนท์. (2559). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เลือกใช้บริการที่พักประเภทโฮสเทล ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ณัฐรัชिता อัฐศักดิ์. (2559). ปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมทางออนไลน์ประเภทกระเป๋า และรองเท้าสุภาพสตรี. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปีเจมส์. (2564). BEJAME Thailand แบรินด์เนม...วิกฤติทางใจ จากค่านิยมทางวัตถุ. ค้นเมื่อ มกราคม 15, 2564, จาก <http://www.bejame.com/article/858>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยนุช เอกปรีชาชาญ. (2561). พฤติกรรมและปัจจัยในการซื้อสินค้าประเภทกระเป๋าแฟชั่นสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook และ Instagram ของประชากรเพศหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรณิศา ยิ้มชลธิ. (2560). พฤติกรรมการซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รพีภรณ์ นนทแก้ว. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า ชาร์ลส แอนด์ คีธ และ ลินน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วินิตรัตน์ อินตะวิยะ. (2560). แผนธุรกิจสินค้าแบรนด์เนมมือสอง แบรินด์เนมซูเปอร์เกิร์ล. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรกร จันทราภรณ์. (2559). ส่วนผสมทางการตลาดและการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์ Gaming gear. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สฎณา กองชัย. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- Sanit Rachata. (2563). เศรษฐกิจแย่แต่ยังอยากมีสไตส์กระแสบรินด์เนมมือสองได้รับความนิยมมากขึ้นในยุค Covid-19. ค้นเมื่อ มกราคม 10, 2564, จาก <https://brandinside.asia/2nd-hand-brand-name-sales-surge-in-2020/>.
- SHANE ALLEN. (2020). ข้อสำคัญก่อนเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง. ค้นเมื่อ มกราคม 10, 2564, จาก <https://covetarlington.com/%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%81%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%8B%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%81/>.
- SME Update. (2020). อย่ามองข้าม! ตลาดแบรนด์เนมมือสองกระแสรอง. ค้นเมื่อ มกราคม 10, 2564, จาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/second-hand-brand-market-online-shopping>.

- ชัยณรงค์ พิพิธวีรนนท์. (2559). **ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เลือกใช้บริการที่พักประเภทโฮสเทล ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ณัฐรัชिता อัฐศักดิ์. (2559). **ปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้าแบรนด์เนมทางออนไลน์ประเภทกระเป๋า และรองเท้าสุภาพสตรี**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปีเจมส์. (2564). **BEJAME Thailand แบรินด์เนม...วิกฤติทางใจ จากค่านิยมทางวัตถุ**. ค้นเมื่อ มกราคม 15, 2564, จาก <http://www.bejame.com/article/858>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยนุช เอกปรีชาชาญ. (2561). **พฤติกรรมและปัจจัยในการซื้อสินค้าประเภทกระเป๋าแฟชั่นสตรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook และ Instagram ของประชากรเพศหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรณิศา ยิ้มชลธิ. (2560). **พฤติกรรมการซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ นนทแก้ว. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า ชาร์ลส แอนด์ คีธ และ ลินน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วินิตรัตน์ อินตะวิยะ. (2560). **แผนธุรกิจสินค้าแบรนด์เนมมือสอง แบรินด์เนมซูเปอร์เกิร์ล**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรกร จันทราภรณ์. (2559). **ส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์ Gaming gear**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สฎณา กองชัย. (2557). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- Sanit Rachata. (2563). **เศรษฐกิจแย่แต่ยังอยากมีสไตส์กระแสบรินด์เนมมือสองได้รับความนิยมมากขึ้นในยุค Covid-19**. ค้นเมื่อ มกราคม 10, 2564, จาก <https://brandinside.asia/2nd-hand-brand-name-sales-surge-in-2020/>.
- SHANE ALLEN. (2020). **ข้อสำคัญก่อนเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง**. ค้นเมื่อ มกราคม 10, 2564, จาก <https://covetarlington.com/%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%81%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%8B%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%81/>.
- SME Update. (2020). **อย่ามองข้าม! ตลาดแบรนด์เนมมือสองกระแสรอง**. ค้นเมื่อ มกราคม 10, 2564, จาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/second-hand-brand-market-online-shopping>.

ข้อกำหนดการเขียนต้นฉบับใน “วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี”

คำแนะนำการเขียนต้นฉบับ

“วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี” กำหนดออกเป็น ราย 6 เดือน (มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม) วัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความทางวิชาการ ได้แก่ บทความวิจัย (research article) บทความวิชาการปริทรรศน์ (review article) บทความวิจัยสื่อสารอย่างสั้น (short communication) และบทความวิชาการ ให้แก่ครู อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และแนวคิดระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ และผู้สนใจ

ผลงานทางวิชาการจะต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น

กำหนดการรับพิจารณาบทความ

1. กำหนดระยะเวลาส่งต้นฉบับ
  - 1.1 ฉบับที่ 1 ส่งบทความระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน
  - 1.2 ฉบับที่ 2 ส่งบทความระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน
2. บทความ **เปิดรับจากบุคคลภายใน และบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี** โดยผู้สมัครต้องชำระค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี บทความละ 3,500 บาท
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จะรับพิจารณาบทความต่อเมื่อผู้สมัครได้ชำระค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการฯ ให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้วเท่านั้น
4. ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาบทความแล้ว แต่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด เจ้าของบทความต้องรับผิดชอบในการจ่ายค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ เงินค่าธรรมเนียมในการสมัครลงวารสารวิชาการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จะไม่คืนให้แก่ผู้สมัคร

หมายเหตุ การโอนเงิน ให้โอนเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขากาญจนบุรี ชื่อบัญชี “วารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี” เลขที่ 713-0-63225-9 พร้อมส่งหลักฐานการโอนเงินไปยัง สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 70 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 71190 หรือทางโทรสารหมายเลข 0 3453 4030 และโทรสอบถามที่หมายเลข 0 3453 4030

การเตรียมต้นฉบับ (ท่านสามารถดาวน์โหลดรูปแบบการเขียนบทความได้ที่ www.kru.ac.th/journal/)

มหาวิทยาลัยได้กำหนดรูปแบบการเขียนบทความที่จะลงวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด A4 จำนวนไม่เกิน 10 หน้า
2. กรอบของข้อความหน้ากระดาษ ระยะของหน้ากระดาษในแต่ละหน้ากำหนดดังนี้
  - ระยะขอบบน 1.25 นิ้ว , ระยะขอบล่าง 1.0 นิ้ว
  - ระยะขอบซ้าย 1.25 นิ้ว , ระยะขอบขวา 1.0 นิ้ว
3. การใช้แบบตัวอักษรและการจัดหน้า มีรายละเอียดดังนี้
  - 3.1 ตัวอักษรใช้แบบ TH Sarabun PSK เท่านั้นตลอดทั้งบทความ
  - 3.2 หมายเลขหน้า อยู่ด้านขวาล่าง
  - 3.3 การย่อหน้า ส่วนปก (บทคัดย่อ, Abstract) ย่อ 7 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 8 ส่วนเนื้อหา ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5
4. รายละเอียดต่าง ๆ ของบทความกำหนดดังนี้
  - 4.1 ชื่อเรื่อง (Title)
    - ภาษาไทย กำหนดขีดขอบซ้าย ขนาด 18 พอยต์, ตัวหนา
    - ภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่) กำหนดขีดขอบซ้าย ขนาด 18 พอยต์, ตัวหนา
  - 4.2 ชื่อผู้พิมพ์ (Author)
    - ชื่อผู้พิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดขีดขอบซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา
    - ชื่อหน่วยงานของผู้พิมพ์ทุกลำดับ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดขีดขอบซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดาเช่น นักศึกษาระดับ.....สาขา.....มหาวิทยาลัย.....หรือ
อาจารย์.....สาขา.....มหาวิทยาลัย.....
  - 4.3 บทคัดย่อ (Abstract)
    - 1) บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดวางไว้ขีดซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวหนา
    - 2) เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรกจัดย่อหน้า โดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.50 นิ้ว ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา และบรรทัดต่อไปกำหนดขีดซ้าย
  - 4.4 คำสำคัญ (Keyword) ระบุภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 14 พอยต์, ตัวหนา ขีดขอบซ้าย เลือกใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับบทความ

5. เนื้อหา

5.1 รายงานการวิจัย ส่วนของเนื้อหาทั้งหมด ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) บทนำ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) ขอบเขตของการวิจัย
- 4) วิธีดำเนินการวิจัย
  - การเก็บรวบรวมข้อมูล
  - การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) ผลการวิจัย
- 6) สรุปและอภิปรายผล
- 7) ข้อเสนอแนะ
- 8) เอกสารอ้างอิง

5.2 บทความวิชาการ ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) บทนำ
- 2) สาระประเด็นต่าง ๆ
- 3) สรุปผลและอภิปรายผล
- 4) เอกสารอ้างอิง

ชื่อหัวข้อ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 14 พอยต์, ตัวหนา

ส่วนของเนื้อความ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา แบ่งเป็น 2 คอลัมน์ (ระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.75 ซม. หรือ 0.3 นิ้ว)

6. ภาพประกอบ เช่น ภาพถ่าย แผนภูมิ ตารางภาพจะต้องชัดเจน (ถ้าเป็นตารางใหญ่พิมพ์แบบเต็มขอบ) แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่อง ภาพถ่ายควรเป็นภาพขาว – ดำ มีคำอธิบายภาพประกอบ
7. เอกสารอ้างอิง/References
เรียงลำดับชื่อผู้แต่งจาก ก-ฮ ตามลำดับ (ในกรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาไทย) แล้วตามด้วยนามสกุลผู้แต่งจาก A-Z (ในกรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ)

หมายเหตุ นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือวารสารนิพนธ์ จะต้องมีการรับรองจากประธาน หรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การส่งต้นฉบับ

โปรดสมัครส่งบทความเพื่อการพิจารณาลงตีพิมพ์เผยแพร่ใน “วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี” ในระบบ <https://www.kru.ac.th/journal/> พร้อมทั้งจัดส่งสำเนาไฟล์ต้นฉบับแนบมา 1 ชุด และใบสำคัญการโอนเงินค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการ ส่งมาตามที่อยู่ด้านล่างนี้

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

เลขที่ 70 หมู่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง

จังหวัดกาญจนบุรี 71190

(โทรศัพท์ 034 534 030, 0-3453-4059-60 ต่อ 211 , 213 โทรสาร 034 534 030)

ออนไลน์ : www.kru.ac.th/journal/

อีเมลล์ : krujournal@hotmail.com

ผลงานของท่านจะได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิตรงในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน หากบทความที่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่เป็นเอกฉันท์ ฝ่ายจัดทำวารสารจะดำเนินการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ถ้ามีส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขกองบรรณาธิการจะแจ้งให้ท่านทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไข เมื่อผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วบทความจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากกองบรรณาธิการแล้วเท่านั้นจึงจะนำมาตีพิมพ์ในวารสาร หลังการจัดพิมพ์แล้วเสร็จ ท่านจะได้รับวารสารจำนวน 1 ฉบับ

ข้อเสนอแนะ

ย่อ 4 ตัวอักษร กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก

กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก
กกกกกกกกกกกกกกกกกกกกกก

เอกสารอ้างอิง

กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กฎ ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการควบคุมมลพิษ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 29, 2553, จาก http://www.reo05monre.com/.../water_quality_standard_narmpiwadin.htm

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2537). กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ใน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ฝ่ายพัฒนาสื่อ กองส่งเสริมและเผยแพร่. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว. (2555). ฝ่ายจัดสรรน้ำและปรับปรุงระบบชลประทาน. ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 11, 2555, จาก <http://www.Krasaew.co.th>.

American Public Health Association, American Water Works Association, & Water Environment Federation. (2005). **Standard methods for the examination of water and wastewater (21st ed.)**. American Public Health Association. Washington.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำปี

1	ศาสตราจารย์ ดร.อุทิส	ศิริวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย พระนครศรีอยุธยา
2	รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา	บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3	รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ	สุขกสิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4	รองศาสตราจารย์ ดร.วาทณี	ชัยพัฒนสิน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5	รองศาสตราจารย์ ดร.กรัณย์พล	วิวรรธมมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิราวัฒน์	ชมระกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ	คังคะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก	บัวเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
9	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎาพร	โกศัยสวรรค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา	พัตเกิด	มหาวิทยาลัยนเรศวร
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์	โอนสูงเนิน	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา	เรืองมาก	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
13	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาราวรรณ	ญาณะนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์	รวมชมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
15	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังรอง	งามศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานนท์	วันลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน	หัตถมาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
18	ผู้ช่วยศาสตราจารย์โชคดี	นพวรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
19	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต	จำเริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
20	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์	จำปา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
21	ดร.วุฒิชัย	พิลึก	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
22	ดร.วัลลภณี	นาคศรีสังข์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Journal of Kanchanaburi Rajabhat University

ความเป็นมา

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นวารสารทางวิชาการ เริ่มออกฉบับแรก เมื่อปี พ.ศ. 2555 โดยอยู่ในความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย ต่อมาปี พ.ศ. 2556 ได้โอนมาให้สถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการจนกระทั่งวารสารมีอายุครบ 3 ปี จึงส่งเข้ารับประเมินคุณภาพวารสารวิชาการ รอบที่ 3 (พ.ศ. 2558-2562) ผลการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้รับการรับรองคุณภาพจัดอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2 ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre (TCI)) ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563 ได้รับการรับรองคุณภาพจัดอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2 สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นระยะเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี 2563-2567

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการนำผลการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศ
2. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมบทความทางวิชาการที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ทางวิชาการระหว่างคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป

นโยบาย

บทความที่เสนอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความที่มีคุณค่าทางวิชาการเป็นบทความที่เสนอถึงความคิดหรือหลักการใหม่ ที่เป็นไปได้และมีทฤษฎีประกอบสนับสนุนอย่างเพียงพอ หรือเป็นบทความทางวิชาการที่น่าสนใจ มีประโยชน์ต่อคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป โดยผู้เขียนเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียง

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

การเผยแพร่ มอบให้ห้องสมุดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ และทางเว็บไซต์ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

สถานที่ติดต่อ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
70 ม. 4 ถ.กาญจนบุรี-ไทรโยค ต.หนองบัว อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71190
โทรศัพท์ 0-3453-4030, 0-3453-4059-60 ต่อ 211, 213 โทรสาร 0-3453-4030
สมัครออนไลน์ที่ <http://kru.ac.th/journal/>

บทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

จัดพิมพ์โดย รักษาราชการ 39/6 ซอยโรงน้ำแข็ง ถ.แสงชูโต ต.บ้านใต้ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000
RAJAKAN 081-941-2356

บทความวิชาการ

ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การพัฒนาบทเรียนออนไลน์.....3	
จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	
พัฒนาการของการจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์.....14	
ทรงวุฒิ สารสาริน	

บทความวิจัย

การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บรวมกับการจัดการเรียนรู้การใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะ.....29	
ด้านกรอ่าน กรณีศึกษาวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
อุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ และชนาวดี ชุนดวง	
สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ 40	
พิชชาพร ดีชู และชินโสณ วิสิฐนิกิจา	
การจัดการห่วงโซ่อุปทานอ้อยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ในอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.....53	
ศศิพิมพ์มาศ หงษ์สมบัติ	
สมการโครงสร้างของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลเชิงบูรณาการภาพลักษณ์และการตัดสินใจใช้บริการ.....66	
ศูนย์ออกกำลังกายในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย	
ศรีสุตา แก้วอารัตน์ สิญาธร นาคพิน และพิมพ์แพรว ศรีสวัสดิ์	
ปัจจัยการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อผู้รับบริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ 79	
กรณีศึกษา: วิทยาเขตภาคกลาง	
อัมพร กฤตวงษ์ ฉัตรตระกูล ปานอุทัย อุทัย บุญประเสริฐ ปริญญา นาเหนือ ชนตร กุลเทศ จุไรรัตน์	
อุดมวิโรจน์สิน โสตกิพัฒนา วรณนุรักษ์ ภาษา ทะรังศรี ทัดดาว นาควงค์ และดลธาดา ชนจิวิเลิศกุล	
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....91	
จะเชิงเตรา เขต 1	
เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น และกัลยมน อินทุสุต	
การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล..... 102	
ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์	
กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 115	
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน	
รสสุคนธ์ มั่นคง จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย นภาเดช บุญเชิดชู และโยธิน ศรีโสภา	
ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 127	
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	
ชนกฤต มิตรสงเคราะห์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.....141	
วัชรพงษ์ พนิตธารัง	
พฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมมือสอง.....150	
ปนัดดา กันกา และชินโสณ วิสิฐนิกิจา	